

ምዕራፍ ዘጠኝ

መቅደስ የእግዚአብሔር መገለጫ

በዚህ ምዕራፍ መነሻነት ስለ መቅደስ ሁለንተናዊ ገጽታና በም.4+16 ላይ የጸጋው ዙፋን ስለ ተባለች ቤተ ክርስቲያንና «በእጅ ያልተሠራች» ስለ ተባለችው ቅድስተ ቅዱሳን እንመለከታለን።

9.1. ትርጓሜ፡- መቅደስ የሚለው ስም ቀደስ-አመሰገነ ከሚለው የግእዝ ገስ የወጣ ሲሆን ትርጓሜውም ማመስገኛ፤ መሥዋዕትና ሳሎት ማቅረቢያ፤ የአምልኮት ቤት፤ ሦስት ክፍል ያለው ቤት ማለት ነው። ለብሉይ ቤተ መቅደስ አሳም፤ ሀይክልና ዳቢር የሚባሉ ሦስት ክፍሎች ነበሩት። ለሐዲሱ ደግሞ ትኔ ማገሊት፤ ቅድስትና መቅደስ የሚባሉ ሦስት ክፍሎች አሉት። እነዚህ ሦስት ክፍሎች ከፍ ብለው አራት ዝቅ ብለው ሁለት ያልሆኑበት በስ ማያዊው ቤተ መቅደስ አምሳል በጥንቃቄ የተሠሩ ስለሆኑ ነው። «በተራራው እንደ ተገለጸለህ ሁሉን ታደርግ ዘንድ ተጠንቀቅ ብሎት ነበርና።» ዕብ.8+5 እንዲል።

ከላይ የተመለከትነው የቤተ መቅደስን ዘይቤያዊ ትርጉም ነው። ምሥጢራዊ ትርጉሙ ደግሞ «የሰማይ ደጅ» የእግዚአብሔር መገለጫ ማለት ነው።

የሰማይ ደጅ፡- «ያዕቆብም ከእንቅልፉ ተነሥቶ፡- በእውነት እግዚአብሔር በዚህ ሥፍራ ነው፤ እኔ አላወቅሁም ነበር አለ። ፈራተ እንዲህም አለ፡- ይህ ሥፍራ እንደት ያስፈራ፤ ይህ ሥፍራ የእግዚአብሔር ቤት ነው እንጂ ሌላ አይደለም ይህም የሰማይ ደጅ ነው።» ዘፍ.28+16-17 ተብሎ እንደ ተጻፈ። እግዚአብሔር በቦታ የሚወሰን አምላክ አይደለም። የሰማይም ደጅ በምድር ላይ ያለ አንድ ቦታ የሚሆን ሆኖ አይደለም። በልዕልናው /በሰማይ/ እንቶ የሚኖር እግዚ

አብሔር ለምድራውያን የሚገለጥበት ቦታ ወይም ለማያውያንና ምድራውያን የሚገኙበት ቦታ ነው ለማለት ነው።

ምክንያቱም ከላይ እግዚአብሔር ተቀምጦ /በክብር ተገልጦ/ ከታች ሰው፤ በመካከል መላእክት መውጣት መውረዳቸው ሰውና እግዚአብሔር ብቻ ሳይሆኑ ሰማይና ምድር የሚገኙበትም የጋራ ዋልታ፤ ዛቢያ ወይም ፃምድ ቤተ መቅደስ ነው። አንዳንድ ሊቃውንትም ይልቁንም የሦስት መካኖት መገናኛ ይሉታል። ከምድር በታች /በወጪ ሥጋ የተለዩ/ ያሉትም፤ በምድር ያሉትም በሰማይ ያሉትም መገናኛቸው ቤተ መቅደስ ነው ይላሉ። በደብረ ታቦር የሙሴ /በወጪ ሥጋ የተለዩ/ የኤልያሱ/ ከብሔረ ሕያዋን/ የሦስቱ ሐዋርያት /በዚህች ምድር/ መገናኘታቸው ይህንኑ ምሥጢር የሚያስረግጥ ሆኖ እናገኘዋለን። የእነዚህ መገናኛ ፃምድ ሆኗልና።

ለሰማይም ደጅ ስንል የተዘጋ በር ሲከፍት ማጀት የጉረሰው ዳዳ የመለሰው እንዲታይ ቤተ መቅደስም የማይታየው እግዚአብሔር ይገለጥበታል፤ ምሥጢረ ሰማይ ይነገርበታልና የሰማይ ደጅ ተብላለች። «ከተጠመቀ በኋላ ወዲያው ከውኃ ወጣ እነሆም፤ ሰማያት ተከፈቱ የእግዚአብሔርም መንፈስ እንደ ርግቧ ሲወርድ በእርሱ ላይም ሲመጣ አየ፤ እነሆም፤ ድምፅ ከሰማያት መጥቶ፡- በእርሱ ደስ የሚለኝ የምድረው ልጄ ይህ ነው አለ።» 1ኛቴ. 3+16-17/ የሚልውም የሰማይ መከፈት ማለት የእግዚአብሔር መገለጥ ነው የሚለውን ያስረግጣልናል። ነቢዩ ኢሳይያስም እግዚአብሔር ተገልጦልኝ ብሎ በተናገረበት አንቀጽ «የልብሱም ዘርፍ መቅደሱን ዋልቶት ነበር።» ኢሳ.6+1 ማለቱ መቅደስ የእግዚአብሔር መገለጫ ልዩ ቦታ መሆኑን ያረጋግጣልናል።

ከዚህ አንጻር በምድር ላይ እንደ ቤተ መቅደስ የሚያስፈራ ቦታ የለም። የሚያስፈራውም ጧተ መቅደስ የእግዚአብሔር መገለጫ

በላሆን ነው። ያዕቆብ «ይህ ሥፍራ እንዴት ያስፈራ፡ ይህ ሥፍራ የእግዚአብሔር ቤት ነው።» ዘፍ.18፡16 እንዳለ። በሌላም ቦታ በኋላ ዘመን መቅደስን የእግዚአብሔር ቤት እያሉ ጠርተውታልና። 2ኛዜና.36፡18 የእግዚአብሔር ቤት መባሉ በዚህ ቦታ የሚሄዱት እግዚአብሔርን ፈልገው ብቻ ስለሆነ ነው። «እግዚአብሔርንም የፈለገ ሁሉ ከሠረር ውጭ ወደ አለው ወደ መገናኛው ድንኳን ይወጣ ነበር።» ዘጸ.33፡7 እንዲል።

ስለዚህ ቤተ መቅደስ የእግዚአብሔር መገለጫ፣ የሰማይና የምድር የጋራ ዛቢያ ነው ወይም ምድር /መሠረት/ ሰማይን /ጣሪያ/ ማምዱ ቤተ መቅደስ ነው። ያለ ማምድ ቤት እንዳይቆም ያለ ቤተ መቅደስም ሰማይና ምድር አንድነት የላቸውምና እንደ ቤተ መቅደስ በምድር ላይ የሚያስፈራ ክብር ያለውም ቦታ የለም። ከእነዚህ አብሔር በላይ ንጉሥ አለመኖሩን ለሚያምን እንደ ቤተ መቅደስ የሚፈራውና የሚያክብረው ቤተ መንግሥት አይኖርም። እንደ እግዚአብሔር ኃያልና ፈራጅ ንጉሥ፣ እንደ ቤተ መቅደስም የክብር ቦታ፣ እንደ ካህንም ባለ ሥልጣን ፈጽሞ የለምና፤ ቤተ መቅደሱን እናክብረው እንፍራው። «ለሁሉ የሚገባውን አስረክቡ» ተብለን ታዘናልና። ሮሜ.13፡6።

ቤተ መቅደሱን በማይፈሩና በድፍረት በሚያጉበቁሉ ሰዎች ላይ እግዚአብሔር ያዘናል። ሕዝ.8፡5-18። ቤተ መቅደሱን በማርክላቸው እግዚአብሔርን በመዘንጋታቸው «ስለዚህ እኔ ደግሞ በመፃት እሠራለሁ፤ ግድይ አይራራም፤ እኔም አላዝንም ወደ ጆርዬም በታላቅ ድምፅ ቢጮኹ አልሰማቸውም አለኝ።» እንዲል ሕዝ.8፡18፤ «ደግሞም የካህናቱ አለቆች ሁሉ ሕዝቡም እንደ አሕዛብ ያለ ርኩስት ሁሉ መተላለፍን አበዙ፤ በኢየሩሳሌምም የቀደሰውን የእግዚአብሔርን ቤት አረከቡ። የአባቶቻቸውም እምላክ እግዚአብሔር ለሕዝቡና ለማደሪያው ሰላዘን ማለዳ ተነሥተው በመልእክተኞቹ እጅ ወደ እነርሱ

ወልደ ነበር እነርሱ ግን የእግዚአብሔር ተግባር በሕዝቡ ላይ እስኪጠባ ድረስ ፈውሰው እስኪማደግላቸው ድረስ በእግዚአብሔር መልእክተኞች ይላለቁ ታሉንም ያታልሉ። በነብያቱም ላይ ያፈዙ ነበር። ስለዚህም የከለዳውያንን ንጉሥ አመጣጣቸው። እርሱም ትል ማሳቻቸውን በቤተ መቅደሱ ውስጥ በሠይፍ ገደላቸው... በእርምጃ ለፍ ትተነገረው የእግዚአብሔር ታል እንዲፈጸም፣ ምድሪቱ ሰንበትን በማድረግም እስክታርፍ ድረስ በተፈታችበትም ዘመን ሁሉ፣ ሰባ መት እስኪፈጸም ድረስ፣ ሰንበትን አገኘች።» /2ኛዜና 36፡14-21/ እንዲል ሰንኳን ሰዎቹን ቤተ መቅደሱን እስኪያፈርስ ድረስ እግዚአብሔርን ያስቆጣል።

9.2. አመሠራረት፡- ቤተ መቅደስን ለመሠራት በመጀመሪያ ያሰበው ያዕቆብ ነው። «ያዕቆብም እንዲህ ብሎ ስለለት ተላለ፡- እግዚአብሔር ከእኔ ጋር ቢሆን፥ በምሄድባትም በዚች መንገድ ቢጠብቀኝ፥ የምበላውንም እንጀራ የምለብሰውንም ልብስ ቢሰጠኝ፥ ወደ አባቴ ቤትም በጤና በመለስ፥ እግዚአብሔር እምላኬ ይሆንልኛል፤ ለሐውልት /ትክል ድንጋይ/ የተከለሁት፤ ይህም ድንጋይ የእግዚአብሔር ቤት ይሆናል፤ ከሰጠኸኝም ሁሉ ለአንተ ከአሥር እጅ አንዱን እስጥሃለሁ።» ዘፍ.28፡20-22 እንዲል። ይሁን እንጂ ከቤተ ምሥዋዕ ያለፈ እግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ብሎ በጠራው መልክ ባለ ሦስት ክፍል የሠሩ መሆናቸውን የሚጠቁም ማስረጃ ብዙም የለም።

እስራኤል ከግብፅ ከወጡ በኋላ ግን እግዚአብሔር የቤቱን ስም «መቅደስ» ብሎ በመጥራት ሥሩልኝ አለ። «በመካከላቸውም አድር ዘንድ መቅደስ ይሠሩልኝ። እኔ እንደማላይህ ሁሉ፥ እንደ ማደሪያው ምላሌ እንደ ሶቃጂም ሁሉ ምላሌ፥ እንዲሁ ሥሩት።» ዘጸ.25፡9። የቤተ መቅደስ አመሠራረት ከእግዚአብሔር እንጂ ከሰው

አይደለም። መቅደስም የሚል ስም ያወጣለት ራሱ እግዚአብሔር ነው። ይልቁንም ደግሞ ሦስት ክፍሎች ያሉት መሆኑን ለሙሴ ካሳየው በኋላ አሠራሩንም በግልጽ በተብራራ መንገድ ነግሮታል።

ሦስት ክፍሎች ያሉትና ቅርጹ ወይም አከፋፈሉ ራሳቸውን ችለው የቤት ቅርጽ በመያዝና አንዱ በአንዱ ውስጥ ሆኖ መሠራት እንዳለበት ያመለከተው እግዚአብሔር ነው። ዘጸ. 26+1-37። ከዚህም እግዚአብሔር ካሳየውና ከነገረው ውጭ በሌላ መንገድ እንዳይሠራ እግዚአብሔር ሙሴን አስጠንቅቆት ነበር። «በተራራ ላይ እንዳሳየሁህ ምሳሌ እንድትሠራ ተጠንቀቅ።» ዘጸ.25+40 እንዲል። ስለዚህ የቤተ መቅደስ መሥራቻም ቀዳሽ መሐንዲሷም እግዚአብሔር ነው።

አሁን አሁን አንዳንድ ሰዎች በሰዎች ፍላጎት የመጣ ሥልጣኔም የወለደው አድርገው በመቀጠር ስንፈልግ የሚኖር ሳንፈልግ የሚቀር አድርገው ይቆጥሩታል። መኖሩን የማይቃወሙትም አሁን በተማሩትና በሠለጠኑበት የምሕንድስና ጥያቄ መሠራቱን እንጂ ያድርበታል ብለው በሚያስቡት በእግዚአብሔርን ፈቃድ የተዘጋጀ ሥርዓቱንም የጠበቀ ሆኖ መዘጋጀቱን ይዘነጉታል። ይህም በእውነቱ ሊስተዋል የሚገባው ምሥጢር ነው። እግዚአብሔር ሙሴን ስለ ምን አስጠነቀቀው? የቤተ መቅደስ ሦስት ክፍል መሆን ለምን አስፈለገ? እግዚአብሔር ስለ ሳንቃዎቹና በውስጡ ስለሚኖሩት ንዋያትስ ምን አናገረው? የሚሉት ጥያቄዎች ሊስተዋሉ ይገባል።

9.3. የመቅደስ ሥራ እድገት

ከመጀመሪያው ሰው ከአዳም ጀምሮ እግዚአብሔርን በመሥዋዕት ለማግኘት አስተድመው መሠዊያ ይሠሩ እንደ ነበር ታሪክ ያስረዳል። አብርሃምም ልጆቹም ይህን ሠርተዋል። ያሰቀብ ደግሞ «የእግዚአብሔርን ቤት እሠራለሁ» ቢል ተሳለ። እነ ኢልያስም አስተድመው የፈረሰ መሠዊያዎችን በመሥራት እግዚአብሔርን ደስ

አስኚት። 1ኛነገ.18+30። በዚህ መንገድ ተጀምሮ የኖረው እግዚአብሔርን የግገልገል መንገድ እያደገና እየተለወጠ መጥቷል። የተለወጠው ግን ቤተ መቅደሱ የሚሠራበት ቁስ እንጂ ሌላው አይደለም። ከተራራ ወደ ደብተራ አሪት፤ ከደብተራ አሪትም ወደ ሰሎሞን መቅደስ፤ ከሰሎሞን ቤተ መቅደስም ወደ አዲስ ኪዳን ቤተ ክርስቲያን እየተሸጋገረ አሁን ሳለንበት ዘመን በትቷል። ይህንንም በግርግር እንደሚከተለው እንመለከታለን።

9.3.1. ደብረ ሲና፡- ከላይ በትርጉም ቤተ መቅደስ የእግዚአብሔር መገለጫ ነው እንዳልን እግዚአብሔር ለሙሴ ዘመጀመሪያ የተገለጠለት በሲና ተራራ ላይ ነው። ዘጸ.3+1።

እግዚአብሔር ለሙሴ መገለጡ ብቻ ሳይሆን ደብረ ሲና ሕግጋትና ትእዛዛት የተሰጡበት፤ ሥርዓት የተሠራበት ተራራ ነበረች። ሙሴን ለሁለተኛ ጊዜ ሲጠራውና ወደ ተራራው ራስ ከመውጣቱ በፊት ሥርዓቱን ነግሮታል፤ ሙሴም ለሕዝቡ።

ሥርዓቱም ሕዝቡ ወደ ደብረ ሲና ከመውጣታቸው ሦስት ቀን በፊት ጀምረው ራሳቸውን እንዲቀድሱ፤ መኝታ እንዲለዩ፤ ልብ ሳቸውን እንዲያጥቡ የሚል ነው። ከወጡ በኋላ ደግሞ ተራራውን ከሕዝቡ ወገን ፈጽመው እንዳይነኩት ታዝዘዋል፤ ሙሴና አርን ወደ ተራራው ወጥተዋል፤ በመጨረሻም ሙሴ ብቻ እግዚአብሔርን ያነጋገረበት የጨለማ ቦታ አለ፤ ይህም ተራራው ሦስት ክፍል እንደ ተደረገበት ያመለክታል፤ ሕዝቡ ያለበት፤ አርን ያለበትና፤ ሙሴ ያለበት። አቀማመጡንም ስናስተውል፤ የትኔ ግንቤት፤ ቅድስትና መቅደስን ሥልል ይዞ እንመለከተዋለን። ለዚህም ነው ቅዱስ ጳጳሩ «ጌታ በመቅደሱ በሲና በመካከላቸው ነው።» መዝ.67+17 ቢል ሲናን መቅደሱ ያላት። በድጋሚም «ወደ መቅደሱም ተራራ አገባቸው ቀኙ ወደ ፈጠረኛው ወደዚህች ተራራ» /መዝ.77+54/

ሲል ተራራው የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ መገኘቱን ተናገሯል።

አስቀድሞ ሄናክ እግዚአብሔር በሚወደው ቦታ የሰማን መሥዋዕትን ሠውቷል። «እግዚአብሔር በዚህ ዓለም አራት ቦታዎች አሉትና፡ እርሱም እግዚአብሔር በሚቀበለው ሰማን በሠርክ አስቀድሞ በተትር ጊዜ መቅደስን አጠነ። እርሱ፤ እነዚህም፤ የኤዶም ገነትና የምሥራቅ ደብር/ደብር ቅዱስ/፤ ይህ ዛሬ አንተ ያለበትም ደብረ ሲና ናቸው።» ከ4.5፡32 ላይ ደብረ ሲናና የተጠቀሱት ሁለት ቦታዎች የተራራ መቅደሶች እንደ ሆኑ ተቀምጧል። ያልተገለጸው አራተኛው ጊዜው ሲደርስ በሰው የሚሠራው ነው።

በቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት ትምህርት መሠረት ደብረ ታቦር ቤተ መቅደስ ነው፤ «ክብርህን አሳየኝ» /ዘጸ.33+17/ ሲል የሰማን ሙሴ በተገባለት ቃል ኪዳን መሠረት ሙታንን ወክሎ የተገኘበት፤ ኢልያስ ሕያዋንን ወክሎ፤ ሐዋርያትም ሰብአ ዓለምን በመወከል የተገኙበት ይልቁንም የአምላካችን የእግዚአብሔር መለኮታዊ ክብር የተገለጠበት ቤተ መቅደስ ነው። ግብ.17+1-6።

ቅዱስ ጥቅስንም በራእዩ በሰማይ የተገለጠለትን ቤተ መቅደስ ተራራው ሲል ይጠራዋል፤ በላቢህ ተራራ ከቦታ ሁሉ ከፍ ያለ ነው። ይልቁንም ደብረ ሲናና ደብረ ታቦርን የመሰሉ ከተራሮችም ከፍ ያሉ ተራሮች በመሆናቸው ከተለዩት የተለዩ የእግዚአብሔር መገለጫዎች ለመሆናቸው አስረጂ ነው። ራእ.21+10-11።

9.3.2. ደብተራ አራት፡- ደብተራ የምሥዋዕ የሠረገላ ተድባብ፤ የመንበረ ታቦት አጉበር፤ በስተላይ እንደ ድባብ እንደ ጃንጥላ፤ እንደ ባጥና እንደ ጣራ ሽና የተሠራ። ድንኳን፤ መላጃን በዲፍቴራ አምላል የተሠራ፤ እንደ ብራና የሚወጠርና የሚገተር፤ ቤተ መቅደስ። /ኢ.ወ.ክ. + ገጽ 337።/

ደብተራ አራት ሊቀ ነቢያት ሙሴ የሠራት መቅደስ ናት።

ከተደመችው ከሲና ተራራ አንጻር ስንመለከት ባለ ሦስት ክፍል እንድትሆን እግዚአብሔር ለሙሴ አሳየው፤ አሠራሩንም ነገረው። ዘጸ.25+40፤ ዘጸ.20 እስከ ፍጻሜው። በላቢህም የክፍሎቹና የአገልግሎት ሁኔታ በሰፊው ተዘርዝሮ የታወቀበት ስለሆነ ለውጥ እንዳለው መገንዘብ አያገኘትም። ይልቁንም የምሥዋዕ አሠራር፤ የመሥዋዕቱ ሥርዓት፤ የመሥዋዕት አቅራቢዎች፤ የካህናቱ በእግዚአብሔር መመረጥና መሾም ወደ ቅድስተ ቅዱሳን መግባት የሚቻለው ሊቀ ካህናቱ ብቻ ሲሆን እርሱም የተፈቀደለት በዓመት አንድ ጊዜ ብቻ መሆኑን ስንመለከት የቤተ መቅደሱን እድገትና ክብር እንመለከታለን። በደብተራ አራት ጊዜ ብዙ አዲስ ሥርዓቶችን እናስተውላለን። የካህናቱን አልባሳት፤ ሥርዓተ መሥዋዕትን፤ ሥርዓተ ግዕጠንን፤ በቅድስተ ቅዱሳኑ የሚተመጡ ንዋያት ቅድሳትን፤ የካህናቱን መታጠቢ... ይህን የመሰሉትን ሁሉ እንመለከታለን። ዘጸ.25+1-27፤ 21።

ደብተራ አራት የተሠራችው በድንኳን ከመሆኑ በቀር በኋላ ዘመን ከተሠሩት ቤተ መቅደሶች በሥርዓትም በክብርም የምታገለግል አልነበረችም፤ እግዚአብሔርም በዚህ እየተገለጠ ሕዝቡን ይባርክ ከሙሴም ጋር ይነጋገር ነበረ። «ሙሴም ወደ ድንኳኑ በሄደ ጊዜ ሕዝቡ ሁሉ ይነሡ ነበር፤ እያንዳንዱም በድንኳኑ ደጃፍ ይቆም ነበር። ሙሴም ወደ ድንኳኑ እስኪገባ ድረስ ይመለከቱት ነበር። ሙሴም ወደ ድንኳኑ በገባ ጊዜ የደመና ዓምድ ይወርድ ነበር። በድንኳኑም ደጃፍ ይቆም ነበር፤ እግዚአብሔርም ሙሴን ይናገረው ነበር። ሕዝቡም ሁሉ የደመናው ዓምድ በድንኳኑ ደጃፍ ሲቀም ያየው ነበር፤ ሕዝቡም ሁሉ ተነሥተው እያንዳንዱ በድንኳኑ ደጃፍ ይሰገድ ነበር።» ዘጸ.33+8-11 እንዲል።

9.3.3. የሰሎምን ቤተ መቅደስ፡- እግዚአብሔር ለራዥም ዘመን በድንኳን ሲመለከ ከፍሄ በኋላ ቅዱስ ዳዊት ለእግዚአብሔር

ቤት ይሠራለት ዘንድ አሰበ። «...ንጉሡ ነቢዩ ናታንን፡- እኔ ከዝግባ በተሠራ ቤት ተቀምጫለሁ፡- የእግዚአብሔር ታቦት ግን በመጋረጃቸው ስጥ እንደ ተቀመጠ እይ አለው።» 2ኛሳሙ.7+2 እንዲል። ይህንን የዳዊትን አሳብ ተቀብሎ በሰሎሞን እንዲፈጸም ቃል ኪዳን ገብቶ ለታል። «እግዚአብሔርም ደግሞ፡- ቤት አሠራልሃለሁ ብሎ ይነግርሃል። ዕድሜህም በተፈጸመ ጊዜ ከአባቶችህም ጋር ባንቀላፋህ ጊዜ ከወገብህ የሚወጣውን ዘርህን ከአንተ በኋላ አስነሣለሁ፡- መንግሥቱንም አጸናለሁ። እርሱ ለሰሜ ቤት ይሠራል፤ የመንግሥቱንም ዙፋን ለዘላለም አጸናለሁ።» /2ኛሳሙ.7+12-13/ ሲል እግዚአብሔር የቤቱን መሠራት አጸደቀው፤ ሥምረቱ መሆኑንም ገለጸ።

በዚህ ፈቃድ እግዚአብሔር መሠረትነት እንደ ቃል ኪዳኑም በዳዊት ፋንታ የነገሠው ልጁ ሰሎሞን ለእግዚአብሔር ቤተ መቅደስን ሠራ። 1ኛነገ.5+1ኛ8+66። ቤቱን ሠርቶ ከፈጸመ በኋላ ቤቱን በድግስ አስመረቀ፤ ለእግዚአብሔርም ጸለየ፤ እግዚአብሔርም ሥምረቱን ገለጸለት። «ሰሎሞንም የእግዚአብሔርን ቤት የንጉሡን ቤትና ሰሎሞን የወደደውን የልቡን አሳብ ሁሉ ሠርቶ በፈጸመ ጊዜ፡ እግዚአብሔርም በጣዖን ለሰሎሞን እንደ ተገለጠለት ዳግመኛ ተገለጠለት። እግዚአብሔርም አለው፡- በፊቱ የጸለይኸውን ጸሎትህንና ልሙህን በምቻለሁ፤ ለዘላለምም ሰሜ በዚያ ያድር ዘንድ ይኸን የሠራኸውን ቤት ተድሻለሁ ፃይኖቼና ልቤም በዘመኑ ሁሉ በዚያ ይሆናሉ።» /1ኛነገ.9+14/ ሲል ምን ያህል እንደ ተደሰተበት ገልጧል።

በእውነቱ ባሕርይው ቸርና ሰው ከድካሙ የሚያቀርበውን ሁሉ ተቀባይ ስለሆነ እንጂ የፍጥረት ሥራ ፈጣሪን የሚያስደንቅ ሆኖ አይደለም። ይልቁንም ሰሎሞንም ሕዝቡም ወደ እግዚአብሔር መመለሳቸውንና ለአምላካቸው ያላቸውንም ፍቅር የሚገልጡበት

በመሆኑ እግዚአብሔር እጅጉን ይደሰትበታል። ይህ ቤተ መቅደስ በፍርሃትና በእኩባርነት እግዚአብሔርን የምናመልከበት ቦታ ነው። ይልቁንም በብቃታችን ወደ መቅደሱ መግባት እንዳልተቻለን ማስታወስ ይገባል። «እኔ ግን በምሕረትህ ብዛት ወደ ቤትህ እገባለሁ፤ አንተን በመፍራት ወደ ቅድስናህ መቅደስ እስገዳለሁ።» መዝ.5+7 እንዲል። በዚህም ቦታ ከመገኘት በቀር ሕይወት የለም። «እግዚአብሔርን እንዲት ነገር ለመንሁት፤ እርስዋንም እሻለሁ በሕይወቴ ዘመን ሁሉ በእግዚአብሔር ቤት እኖር ዘንድ፤ እግዚአብሔርን ደስ የሚያስኘውን አይ ዘንድ፤ መቅደሱንም እመለከት ዘንድ።» እንዲል።

በዚህ በሰሎሞን ቤተ መቅደስ ሦስቱን ክፍሎች እያንዳንዳቸውን እንመለከታለን።

ሀ/ ጅኔ ግንብት፡- ይህ በዕብራይስጡ «ኦላም» የሚለው ነው። ይህ ክፍል አይሁድ በዘመናቸው መዘምራት መለከት እየነፋ ከበረ እየመቱ የሚያገለግሉበት ነበር። በሙሴ የድንኳን ሥራ ይህ ክፍል እንደ ተጠቀሰ እንመለከታለን። መጀመሪያ የቅድስቱንና የቅድስተ ቅዱሳኑን አሠራር ከገለጸ በኋላ በመጨረሻ ስለዚህ ክፍል ገልጿል። «ከማደሪያውም በላይ ለድንኳን የሚሆኑ መጋረጆች ከፍየል ጠጉር አድርግ፤ አሥራ አንድ መጋረጆች ታደርጋለህ።» /ዘጸ.26+7/ በማለት የተለየ ክፍል እንዲሠራ አዝዞታል። በዚህ ክፍል ላይ ንዋያተ መሥዋዕት እንዲቀመጡበት ታዟል። በአሁኑ የቤተ ክርስቲያን አሠራር ይህ ክፍል ንዋያተ ግንብት የሚቀመጡበትና ማለት እግዚአብሔር የሚቆምበት ቦታ ነው። ገሁብ ክርስቲያንም «ዓው» ተብለው ወደ መካነ ቀኖናቸው እስኪሄዱ ድረስ በዚህ ክፍል ሆነው ያስቀድሳሉ። ክፍሉ ለበቀልግ በመጋረጃ ለከብ ግን በግንብ ይለያል።

ለ/ ቅድስት፡- በዕብራይስጥ «ሀይክል» የሚለው ነው። በእራተ መቅደስ «የተቀደሰው ቦታ» እየተባለ እንደሚጠራ እንመለከታለን።

ይህም ከውስጠኛው ቅድስተ ቅዱሳን ከሚባለው ለመለየት ነው።
1ኛነገ.6+16-18።

በሙሴ ዘመን በዚህ ክፍል ውስጥ መቅረቡ፤ ጠረጴዛው፤ ገበታው፤ ገብስቱ ይቀመጥበት ነበር። በዚያ ዘመን በየዕለቱና በየሳምንቱ የሚቀርቡት ይሠውበት ነበር። «የመጀመሪያይቱ ድንኳን ተዘጋጅታ ነበርና፤ በእርስዋም ቅድስት በምትባለው ውስጥ መቅረቡና ጠረጴዛው የመሥዋዕቱም ገብስት ነበረበት።» ዕብ. 9+2-31 «...ይህም እንደዚህ ተዘጋጅቶ ሳለ ካህናት አገልግሎታቸውን እየፈጸሙ ዘወትር በፊተኛይቱ ድንኳን ይገቡባታል።» ቁ.6 እንዲል። እሁን በአዲስ ኪዳን ቤተ ክርስቲያን ይህ ክፍል ሥጋውን ደሙን ለመቀበል የተዘጋጁ ምእመናን የሚያስቀድሱበት ክፍል ነው።

ሐ/ ቅድስተ ቅዱሳን፡- በዕብራይስጡ «ዳቤር» ይሉታል። ከተለዩ የተለዩ ወይም ከተቀደሱት የተቀደሰች ግለት ነው። «ከሁለተኛውም መጋረጃ ወዲያ ቅድስተ ቅዱሳን የምትባለው ድንኳን ነበረች፤ በዚያም ውስጥ የወርት ግዕጤንት ነበረ። ሁለንተናዋም በወርት የተለበጠች የኪዳን ታቦት፤ በእርስዋም ውስጥ መና ያለባት የወርት መሰብና የበቀለች የእርን በትር፤ የኪዳኑም ጽላት ነበሩ፤ በላይዋም ግስተሥራያውን የሚጋርዱ የክብር ኪሩቤል ነበሩ።» ዕብ. 9+3-5።

ቅድስተ ቅዱሳን ፍጹም ልዩና የእግዚአብሔር መገለጫ ከመሆኗ የተነሣ ሊቀ ካህናቱ እንኳን የተፈቀደለት በዓመት እንድንገዛ ብቻ እንዲገባ ነበር። «በሁለተኛይቱ ግን ሊቀ ካህናት ብቻውን በዓመት እንድንገዛ ይገባታል፤ እርሱም ስለ ራሱና ስለ ሕዝቡ ስሕተት የሚያቀርበውን ደም ሳይዝ አይገባም።» /ዕብ.9+7/ የሚለውን ይዘው እንዳንድ ሰዎች እነዚህን እንደማያስፈልጉ አስመስለው ቢናገሩ ይደመጣል። ቅዱስ ጳውሎስ ስለ ንዋያተ ቅድሳቱ ሥርዓትና ጌጥ

በዝርዝር በየዕለቱ በየፈርዱ ዛሬ እንናገር ዘንድ ጊዜው አይደለም ያለው የጽሑፉ ትኩረት የጌታችንን የባሕርይ እምነትን ግላዊ ትና ዕብራውያንን ግላዊን ስለሆነ ነው። በዚያውም ላይ ለዕብራውያን እነዚህ እንገዳ ነገሮች አይደሉም።

9.3.4. ቅድስተ ቅዱሳን ግርያም፡-

እመቤታችን ቅድስት ድንግል ግርያም ቅድስተ ቅዱሳን ትባላለች። በዘይቢያዊ ትርጉሙ ቅድስተ ቅዱሳን ከተለዩ የተለዩ ግለት ነው። ቅድስት ድንግል ከተለዩት ከቅዱሳን ሁሉ የተለዩች ናትና።

እያየነው ካለነው ከቤተ መቅደስ ትምህርት አንጻር ደግሞ ቅድስተ ቅዱሳን ከተለዩ የተለዩችና ልዩ ምሥጢራትን የያዘች ናት። ልዩ የሚያደርጋት ምንድን ነው?

ሀ/ ሊቀ ካህናት ብቻውን እንድንገዛ ብቻ የሚገባት መሆኗ፡- «በሁለተኛይቱ ግን ሊቀ ካህናት ብቻውን በዓመት እንድንገዛ ይገባታል።» ዕብ.9+7 እንዲል። ድንግል ግርያምም ነቢዩ ሕዝቅኤል /ሕዝ.44+1/ እንደተናገረው ሊቀ ካህናት እየሱስ ክርስቶስ ብቻ በማገፈገፈ ያደረገ እንደ ትንቢቱም በድንግልና ተፅዕኖ በድንግልና የተወለደ፤ ተዘግታ የምትኖር ደጅ የተባለች እርሷ ናት። ሊሳ.7+14።

በእራት ቅድስተ ቅዱሳን ሊቀ ካህናቱ ብቻ እንዲገባ የተፈቀደለት እርሱ ከሌሎች ካህናት በክብር ስለሚበልጥ ነበረ። ሌሎች ካህናት ቢገቡባት ኖሮ ሊቀ ካህናቱ ከእነርሱ ልዩነት አይኖረውም ነበረ። እሁንም ጌታችን ባደረበት ግገፅ ያደረበት የለም፤ በክብር የሚተካከለው የለምና። እመቤታችንም ሌሎችን ልጆች ወልዳለች ግለት እርሷን ዝቅ ግድረግና እንደሌሎች «በዘር በሩካዜ የተወለደ እሩት ብላሊ» ብሎ መታወቅ ነው።

ሰ/ አምስቱ ንዋያት ይገኙባታልና

ከዛይ እንደተገለጸው በትድበት ቅዱሳን ውስጥ አራቱ የወርቅ ንዋያትና አምስተኛ የበቀለችው የአርን በትር ይገኙባታል። ስለ እነዚህ ዝርዝር አሁንም መናገር ባይቻልም በትንሹ እንመልከታቸው።

1/ ግዕዝነት ወርቅ:- የዕጣን መሥዋዕት መሠዊያ ነው። አሠራሩንም ሙሴ ከእግዚአብሔር እንደ ታዘዘው አድርጎ ሠርቶታል። ዘጸ.30+6-10፤ ዘጸ.37+25-29። ዛሬ ይህ ንዋይ ጸንሐሕ በመባል ይታወቃል። ይህ የወርቅ ግዕዝነት ሦስት ዘንጎች በዙሪያው፤ አንድ በመካከል ያለው ሆኖ ሁሉም ከዛይ ይገኛሉ። ሁለት አቅርጎት /ቀንዶች አሉት/። አገልግሎቱም ፍሕም ተጨምሮበት ዕጣን የሚሠዋበት ነበረ።

ግዕዝነት የእመቤታችን ምሳሌ በወርቅ መለበጡ የንጽሕናዋ የትድበናዋ ዕጣን የትስብእት፤ ፍሕም የመለኮት፤ የወርቅ ዘንግ/መካከለኛው/ የመንፈስ ቅዱስ /ሥጋንና ነፍስን ከእመቤታችን የክፈለ ያዋሐደ መንፈስ ቅዱስ ነውና/፤ አቅርጎት የሥልጣን እግዚአብሔር ምሳሌዎች ናቸው።

በግዕዝነቱ ብዙ ሁኔታዎች ይፈጸማሉ። ለምሳሌም የዘንጉ መውጣትና መውረድ ይህ የጌታችን መምጣት ማረገ፤ ዳግመኛ መምጣትና ዓለሙን አሳልፎ መናርን፤ መፃዛ ዕጣን ደግሞ መፃዛ ወንጌል፤ በአጠቃላይ ጌታችን በምድር ላይ የፈጸመውን አገልግሎት የምንግርበት ምሥጢር ያለው ነው። ግዕዝነቱ የግንፅ ማርያም ምሳሌም ነው። በግዕዝነቱ ፍሕሙና ዕጣኑ እንዲዋሐዱ በግንፅ ማርያምም መለኮትና ትስብእት ተዋሕደዋልና።

2/ መሰባ ወርቅ:- የወርቅ መሰባ ሲሆን በውስጡም መና ይቀመጣበት ነበር። መሰባ ወርቅ የእመቤታችን፤ ወርቅ የንጽሕናዋ የትድበናዋ፤ ሞና ለዓለሙ ሁሉ ሕይወትን የሚሰጥ አድርጎ

ሥጋውንና ደሙን የሰጠ የወልደ እግዚአብሔር ምሳሌ ነው።

3/ በትረ አርን:- ሳይተክሏት ተተክላ፤ ውኃ ሳያጠጧት ጸድቃ ለምልግ የተገኘች ለውዝ ገውዝ የፈራችው ከአርን የተገኘች የሌዊ በትር ናት። ዘጉ.17÷1-10። ይህችውም ያለ ወንድ ዘር በግብረ መንፈስ ቅዱስ የሕይወትን ፍሬ ጸንሳና ወልዳ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ያስገኘችልን የእመቤታችን ምሳሌ ናት።

4/ ጸላቷ:- በሙሴ የተቀረጹ ቃላት እግዚአብሔር በራሱ በባለቤቱ የተጸፉበት የቃል ኪዳን ማገተም ነው። ዘጸ.34+1-9፤ 28። ይህም አካላዊ ቃል ወልደ እግዚአብሔር በተለየ አካሉ ከሥጋዋ ሥጋን ከነፍሷም ነፍስን ነሥቶ ሰው ይሆን ዘንድ ምክንያት ለሆነችው ለድንገል ማርያም ምሳሌ ነበር።

5/ ታቦቷ:-የጽላቱ ማደሪያ ነው።አሠራሩን ዝርዝር ምሥጢሩን በውዳሴ ማርያም ትርጓሜ ላይ መመልከት ይቻላል። ጽላቱ ቃላት እግዚአብሔር የሚያድርበት ታቦቱም ለአካላዊ ቃል በኩነት ማደሪያ ለሆነችው ለድንገል ማርያም ምሳሌ ነው። ወርቁም የንጽሕናዋ የትድበናዋ ምሳሌ ነው።

እነዚህ አምስቱ ንዋያት ለእግዚአብሔር አገልግሎት የሚሰጡት በትድበት ቅዱሳን ውስጥ ብቻ እንደሆነው ሁሉ አካላዊ ቃልም አራት ባሕርያት ሥጋ አምስተኛ ባሕርያ ነፍስን ነሥቶ ሰው የሆነው ከእግዳዊት ትድበት ቅዱሳን ከእመቤታችን ነው። ስለዚህም እግዚአብሔር ሊገለገል ሳይሆን ሊያገለግል ያደረገበት መቅደስ ይልቁንም ልዩ ሊቀ ካህናት የገባበት ትድበት ቅዱሳን እመቤታችን ማርያም ናት።

የአምስቱ ንዋያት ትድበናቸውና ክብራቸው በትድበት ቅዱሳን ውስጥ መኖራቸው ነው፤ትድበናቸውንም የሚያገኙት በሚቀድሳቸውም

ሊቀ ካህናት የሚቀደሱት በቅድስተ ቅዱሳን ውስጥ ነው። እመቤታችን ቅድስተ ቅዱሳን ንጽሕተ ንጹሐንም እምስቱ ብሔረ ጻድቃንን /ቅዱሳን መላእክትን/ ቅዱሳን ነብያትን ቅዱሳን ሐዋርያትን ቅዱሳን ጻድቃንንና ቅዱሳን ሰማዕታትን/ ያከበረ ሊቀ ካህናት ኢየሱስ ክርስቶስ በቻ የገባባት እነርሱም በቅድስና ጸንተው የሚኖሩባት ቅድስተ ቅዱሳናቸው ናት። ስለዚህ ከተለዩ የተለዩቸው ከተቀደሱትም የተቀደሰቸው አማኝዊት ቅድስተ ቅዱሳን እመቤታችን ናት።

ሐ/ የእግዚአብሔር መገኛ ናትና

እግዚአብሔር በባሕርይው ምሉዕ ከመሆኑ የተነሣ በሰማይ በምድር በእመቅ፣ በአየር፣ በሚታየውም በማይታየውም አለ። ይህ ሕልውናው ግን ባሕርይው ምሉዕ፣ ስፋት ረቂቅ ከመሆኑ የተነሣ ነው። ይሁን እንጂ ለፍጡሩ ይልቁንም ለሰው በተለየ ሁኔታ የሚገለጥበት የእግዚአብሔር መገኛው መገለጫው ይባላል። «እግዚአብሔርንም የፈለገ ሁሉ ከሠፈር ውጭ ወዳለው ወደ መገኛው ድንኳን ይወጣ ነበር።» /ዘጸ.33+8/ የሚለው ቃል እግዚአብሔር ልዩ መገለጫ እንዳለው ያመለክታል።

ይህም ቦታ በሙሴ የመገኛው ድንኳን ይባላል ነበር፤ ሰውና እግዚአብሔር ይገናኙበት ነበርና። ዘጸ.33+7። በኋላም ቤተ መቅደስ ተብሏል። ይሁን እንጂ በዚህ ቦታ እግዚአብሔር ለሰው የሚገለጠው በረድኤት፣ በጸጋ፣ በምሳሌ ነው። በቅድስት ድንግል ግርያም ግን በባሕርይው የማይታየው እግዚአብሔር እንዲታይ በኩነተ ሥጋ የተገለጠባትና፣ ራሱ ለአገልግሎት ሲመጣ የገባባት እውነተኛ የእግዚአብሔር ድንኳን እርሷ ናት።

ቅድስት ድንግል ግርያም እንደ ሙሴ ድንኳን የእግዚአብሔር ድምዕ የተሰማባት፣ ሰውም በፍርሃትና በርቀት የሚሰግድባት ሳይሆን አምላክ ሰው የሆነባት ሰውም አምላክ የሆነባት ልዩ ድንኳን ናት። እግዚአብሔርን ሊያየው የሚቻለው ፍጡር የለም። ዮሐ.

1+18፣ 1ኛዮሐ.4+12። ነገር ግን በድንግል ግርያም በኩል አየነው። «ወያሰተርኢ አምላክ አግልክት በጽዮን የአግልክት /የቅዱሳን/ አምላክ እግዚአብሔር በጽዮን /በአማኝዊት ጽዮን በእመቤታችን/ ይታያል /በኩነት ይገለጻል/።» ሙዚ.83+7፤ ተብሎ እንደ ተነገረ የሚያየው የለም ብሎ ያስተግረ ቅዱስ ዮሐንስም አየነው ሰማነው ሲል አስተግረ። 1ኛዮሐ.1+1።

ስለዚህ እመቤታችን እንደ ሙሴ ድንኳን በረድኤት፣ እንደ ቤተ ክርስቲያን በጸጋ ሳይሆን በኩነት የተገለጠባት፣ ለመገልገልም ሳይሆን አገልግሎት ሊሰጥ የተገለጠባት ቤተ መቅደስ ናት፤ ከዛይ እንደተመለከትነው ሰው እግዚአብሔርን ሲፈልግ ወደ መገኛው ድንኳን ይወጣ ነበር፤ በድንግል ግርያም ግን እግዚአብሔር ሰውን ለመፈለግና ወደ ቀደመ ክብሩ ለመመለስ የገባባት የማትፈርሰው መቅደሱ ናት። ሌሎች ሁሉ «ድንጋይ በድንጋይ ሳይ ከቶ ሳይፈርስ አይቀርም» እንደ ተባለ በዕለተ ምጽአት ያልፋሉ፤ እርሷ ግን ይህ ገልፈት የለባትምና ቅዱስ ኢፍሬም የማትፈርሰው መቅደስ ብሏ ታል። /ወዳሴ ግርያም ዘቀዳሚት/።

ድንግል ግርያም ለመላእክትም ለሰውም ፈጣሪያቸውን እንዲያዩ ያበቃች ልዩ የእግዚአብሔር መቅደስ ናት።

በአጠቃላይ ከዛይ እንደተመለከትነው በተዋሕዶተ ሥጋ አካላዊ ቃል ሊቀ ካህናት ተብሎ በእምስቱ ንዋያተ ቅድሳት አንጻር አራት ባሕርያተ ሥጋ እምስተኛ ባሕርዩ ነፍሱን ገንዘብ አድርጎ ፍጹም መሥዋዕት ሆኖ የተገለጠባት ሰውና እግዚአብሔርንም በተዋሕዶ ያገናኘባት አማኝዊት ቅድስተ ቅዱሳን እመቤታችን ግርያም ናት። ሌሎችም ምሳሌዎቿ ናቸው።

9.3.5. በሰው እጅ ያልተተከለች ቅድስተ ቅዱሳን /መስቀል/ «ከተናገርነውም ዋና ነገሩ ይህ ነው፤ በሰማያት በግርግው

ዙፋን ቀኝ የተቀመጠ እንዲህ ያለ ሊቀ ካህናት አለን፡ እርሱም የመቅደሱና የእውነተኛይቱ ድንኳን አገልጋይ ነው፡ እርሱም በሰው ሳይሆን በጌታ የተተከለች ናት፡፡ ዕብ.8+1-2፡፡

መስቀል ጌታችን ሊቀ ካህናት ሆኖ ራሱን መሥዋዕት አድርጎ የተረበባት ከተለዩ የተለዩች ቅድስተ ቅዱሳን ናት፡፡ እግዚ ለብሔር አገልግሎት የተቀበለባት ብቻ ሳይሆን አገልግሎት የፈጸመባት፤ መሥዋዕት ሆኖ የተሠዋባት ናት፡፡ የመስቀል አምስቱ ንዋያት አምስቱ ችንካሮች ናቸው፡፡ መሥዋዕተ ዓለም ኢየሱስ ክርስቶስ በአምስቱ ችንካሮች ሥጋውን ቀርሶልናል ደሙንም አፍሰሰ ላናልና፡፡

ጌታችን መድኃኒታችን በገዛ ደሙ የገባባት ብቸኛ መቅደስ /ቅድስተ ቅዱሳን/ የተባለ መስቀል ነው፡፡ ከዚህ ውጭ የሆነ የኢየሱስ ክርስቶስ ሥጋና ደም የተረበበት መቅደስ የለምና፡፡ «እዚህ ፍጥረት ባልሆነች» የተባለችውም ማንም ፍጡር ስለ ሰው ራሱን መሥዋዕት አድርጎ ማቅረብ በለማይችል ነው፡፡ ዳግመኛም መስቀል በአይሁድ የተዘጋጀው በእነርሱ ገሊና ዕፋት ብእሲ የመሰላቸውን ጌታ ለቅሎ ለመግደል እንጂ ወደ እግዚአብሔር ፍጹም መሥዋዕት የሚያቀርብበት ልዩ መቅደስ እንሥራ በሚል አይደለም፡፡ በእዚህም ቅዱስ ጳውሎስ «በሰው እጅ ያልተተከለች» ቢል ገልጿታል፡፡ «ነገር ግን ክርስቶስ ይመጣ ዘንድ ሳለው መልካም ነገር ሊቀ ካህናት ሆኖ በምትበልጠውና በምትሸለው በእጆችም ባልተሠራች ግለት በዚህ ፍጥረት ባልሆነች ድንኳን የዘላለምን ቢዛነት አገኛቱ አንድ ጊዜ ፈጽሞ ወደ ቅድስት /መስቀል/ በገዛ ደሙ ገባ እንጂ በፍየሎችና በጥጆች ደም አይደለም፡፡» ዕብ.9+11-12 እንዲል፡፡

በቤተ ክርስቲያናችን ትምህርት ለቅድስት ሥላሴ የእምልኮት ስግደት ከሰገድን በኋላ የጸጋ ስግደትን የምናስከትለው ለእመቤታችን ከህያም ለመስቀል ነው፡፡ እመቤታችንና መስቀል

የተለዩ የእግዚአብሔር መቅደሶች አካላዊ ቀል በተዋሕዶተ ሥጋ የተገለጠባቸው መሥዋዕት ሆኖ የተረበባቸውም፤ የተረበባቸውም፡ የተቀበለባቸውም ናቸውና፡፡ «ወንሰገድ ውስተ መካን ንበ ቆመ እግረ እግዚእነ፤ እግሮቹ በሚቆሙበት ሥፍራ እንሰግዳለን፡፡» /መዝ.131+7/ ተብሎ የተነገረላቸው አካላዊ ቃል በተዋሕዶተ ሥጋ የተወሰነባት ድንግል ማርያምና መሥዋዕት ሆኖ የተረበበችን መስቀልን ነው፡፡

ይህች ለፍጥረት ያልሆነች በሰው እጅ ያልተሠራች ቅድስተ ቅዱሳን ያላት መስቀል እንደ ሆነች ቢያስረግጥ «ሊቀ ካህናት በየዓመቱ የሌላውን ደም ይዞ ወደ ቅድስት እንደሚገባ ራሱን ብዙ ጊዜ ሊያቀርብ አልገባም፤ እንዲህ ቢሆንሽ ዓለም ከተፈጠረ ጀምሮ ብዙ ጊዜ መከራ ሊቀበል ባስፈለገው ነበር፡፡ አሁን ግን በዓለም ፍጻሜ ራሱን በመሠዋት ኃጢአትን ሊሸር አንድ ጊዜ ተገልጧል፡፡» /ዕብ. 9+26/ በግለት «መግባት» ያለው መከራ መቀበልንና መዋትን እንደሆነ ግልጽ አድርጎ አስተምረዋልናል፡፡

9.3.6. የጸጋው ዙፋን /ቤተ ክርስቲያን ቅድስት/

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አንድ ጊዜ ራሱን መሥዋዕት አድርጎ ካተረበለን ለእኛ የሕይወት እንጀራ ሆኖ ከተሰጠን በኋላ መሥዋዕት መሠዋት ቀርቶልናል፤ ይሁን እንጂ አንድ ጊዜ ከተሠዋው ፍጹሙ መሥዋዕት ሁልጊዜ የምንጎተፍበት ሥርዓት ተሠርቶልናል፤ ይህን ሥርዓት የምንፈጽምባት የጌታችንን ሥጋና ደም የምንቀበልባትን «ቤት» ቤተ ክርስቲያን ዘክርስቶስ «የጸጋው ዙፋን» ቢል ቅዱስ ጳውሎስ ጠርቷታል፡፡ «እንግዲህ ምሕረትን እንድንቀበል በሚያስፈልገንም ጊዜ የሚረዳንን ጸጋ እንድናገኝ ወደ ጸጋው ዙፋን በእምነት እንቅረብ፡፡» ዕብ.4+16 እንዲል፡፡

ስለ ምን የጸጋው ዙፋን አላት?

የጸጋው ዙፋን ያላት ዙፋን የሚዘረጋው በንጉሡ ቤተ

መንግሥት በቻ ነው። ዙፋን የሚኖረው ንጉሥ ሲኖር ነው። ዙፋኑ የሚቀመጥበት ቤተ መንግሥቱም የንጉሡ የፍርድ አደባባይ ነው። በዚህ ቦታ ፍርድን ከንጉሡ የሚሹ ደጅ ይጠነብታል። ንጉሥም ነገራቸውን እየሰማ ፍርድ ይሰጥበታል። የንጉሡ መገለጫ የሆነው ይህ ቦታም ንጉሡ የዋጀው ነውና እጅግ የተከበረ ነው።

ቤተ ክርስቲያንም ንጉሠ ነገሥታት ኢየሱስ ክርስቶስ የሚገለጥበት፣ እርሱም የሚሠየምበት /የሚፈተትበት/ ለተነሣሕ ያንም መብል ሆኖ የሚሰጥበት፣ ፍጹም ይቅርታን ሥርየተ ኃጢአትን የሚያሰጡ ባለሙሉ ሥልጣን ካህናት የሚገኙበት፣ ምእመናንም ምሕረትን ከእግዚአብሔር የሚያገኙበት የምሕረት አደባባይ ናት። ይህችውም እግዚአብሔር አስተዳዋለች ለያዕቆብ የገለጠለት የሰማይ ደጅ ንጉሠ ሰማያት የሚታይበት የእግዚአብሔር ቤት ናት። በዝርዝር እንመልከታቸው።

ታቦት /ዙፋን እግዚአብሔር/፡- ታቦት ማደሪያ ማለት ነው። ይኸም የእግዚአብሔር መገለጫ ዙፋን መሆኑን ያመለክታል። የሐዲስ ኪዳን ታቦት ከብሉይ ኪዳን ታቦት የሚለይበት መንገድ አለው። በሐዲስ ኪዳን ታቦት የሚባለው የብሉይን ታቦትና ጽላት እንደ አድርጎ የያዘ ይመስላል፤ በብሉይ ጽላት ላይ የተጻፉት ቃላትም አልተጻፉበትም። ምክንያቱም በፍትሐ ነገሥት በአንቀጽ ቀዳማዊ እንደተገለጸው ከቦታ ቦታ መንቀሳቀስ የሚችል ጸሐፊና ጽዋ የሚያስቀምጥ እንዲሆን ተወስኗል። በላዩም አልፋ ወያኔ ቢጣጣ የውጣ የሚባሉ ለሰማተ አምላክ /የአምላክ ስሞት/ በአራቱ ማዕዘን ይቀረጽበታል። በመካከል ሥነ ስቅለት ይቀረጽበታል፤ «ኢየሱስ ክርስቶስ ወልደ እግዚአብሔር ታቦተ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ» ተብሎ ይጻፍበታል። ኪሩቤል መንበረ ጸባዮችን እንደ ተሸከሙ ይሣልባል። ከዚያም የቅዱሱ ስም ይቀረጽበታል። እስከ 15ኛው ምእተ ዓመት ከላይ ቅድስት ሥላሴን፣ ዝቅ ብሉ

እመቤታችን ወደ ላይ እንገታለን በማትናት፤ ከታች ደግሞ ቅዱሱን ወደ እመቤታችን አትንተው ይቀረጹ ነበር። ዙሉም ምሥጢራት ያላቸው ናቸውና ዝርዝሩን በፍትሐ ነገሥት ተመልከት።

ከላይ እንደ ተገለጸው ታቦቱ ጸሐፊ ጽዋ እንዲያስቀምጥ ሆኖ የሚሠራው መሠዊያ ሆኖ ስለሚያገለግል ነው። ቅዱስ ጳውሎስ በዕብ. 13+10 ላይ «መሠዊያ አለን» ያለው ታቦቱን እንደ ሆነ ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ ተርጉሞታል። «ታቦት ነበረን» አላለምና፤ አለን ያለው በዘመነ ሐዲስ በመሆኑ መሠዊያ በሐዲስ ኪዳን ለመኖሩ ያስረዳል ብሏል። ታቦቱ የሚቀመጥበት ደግሞ በሐዲስ ኪዳን መንበረ ታቦት ይባላል። መንበረ ታቦቱም በቅዱሴ ጊዜ ቅዱሳት መጻሕፍትንና መባርሀትን ከታቦቱና ከሥዕለ እግዚአብሔር ማርያም በተጨማሪ እንዲያስቀምጥ ሆኖ የሚሠራ ባለ አራት ማዕዘን ጠረጴዛ የሚመስል ሲሆን በእኛ ሀገር በላይ አጉባር ያለውና በአራቱም ማዕዘናት ተከፋች መሳከው ያሉት ነው። ከዚህ አንጻር የታቦቱ አገልግሎት ለመሠዊያ ነው። «መሠዊያ አለን» እንዳለ ቅዱስ ጳውሎስ ያለ መሠዊያ የምትኖር ቤተ ክርስቲያን የለችም።

የፕሮቴስታንት አማኞች መሠዊያውም ቤተ መቅደሱም የሏቸውም። ስለዚህም መሥዋዕቱም የለም። የሚያቀርቡትም ምክንያት የብሉይ ኪዳን የሆነው የበጎ ደም ሲቀር መሠዊያም አብርቀርቷል የሚል ነው። ይህ ግን የሐዲስ ኪዳን አገልግሎትን ከብሉይ ማሣከስ እንጂ ማክበር አይደለም፤ ይልቁንም ለዚያ ፍጹም ሥርየተ ኃጢአትን ለማያሰጠው ይህን ያህል ክብር ከተገባው ለፍጹሙ መሥዋዕትነት የበለጠ ይገባዋል። «ዳሩ ግን የእስራኤል ልጆች ስለዚያ ስለ ተሻረው ስለ ፊቱ ክብር የሙሴን ፈት ትኩር ብለው መመልከት እስኪሳናቸው ድረስ» ያ በፊደላት በድንጋዮች ላይ የተቀረጸ የሞት አገልግሎት በክብር ከሆነ ቀመንፈስ ለአገልግሎት እንደት ይልቅ

በክብር አይሆንም? የኩነኔ አገልግሎት ክብር ከሆነ፡ ይልቅ የጽድቅ አገልግሎት በክብር አብዝቶ ይበልጣልና። ያ የከበረ እንኳ እጅግ በሚበልጠው ክብር ምክንያት በዚህ ነገር ክብርን አጥቷልና። ያ ይሻር የነበረው በክብር ከሆነ፡ ጸንቶ የሚኖረውን እጅግ ይልቅ በክብር ሆኗልና።» እንዲል 2ኛቆሮ.3፡7-11።

የምሥራቅም የምዕራብም አብያተ ክርስቲያናት መሠዊያ አላቸው። ሁሉም እጅግ ያከብሩታል። ያለ መሠዊያም መሥዋዕት የለምና። በሐዲስ ኪዳን ስንኳን ብሉይን ለተቀበሉት ለአሕዛብም መሠዊያ እንደሚያስፈልጋቸው ቅዱሳት መጻሕፍት ያስረዳሉና አበቃለት ሲባል አይችልም። «በዚያ ቀን በግብፅ ምድር መካከል ለእግዚአብሔር መሠዊያ፡ በዳርቻዋም ለእግዚአብሔር ምድ ይሆናል፤ ይህም ለሠራዊት ጌታ ለእግዚአብሔር በግብፅ ምድር ምልክትና ምስክር ይሆናል። በዚያም ቀን እግዚአብሔር በግብፅ የታወቀ ይሆናል፡ ግብፃውያንም እግዚአብሔርን ያውቃሉ በመሥዋዕትና በቀርባን ያመልካሉ፡ ለእግዚአብሔርም ስለሰጠ ይላላሉ ይፈጽሙት ማል።» /ኢሳ.19፡19-21/ የሚለውን ጥቅስ ስንመለከት ተፈጻሚነቱ በየትኛው ዘመን /ኪዳን/ ነው? በብሉይ ወይስ በሐዲስ? የሚል ጥያቄ ልናነሣ እንችላለን።

ተፈጻሚነቱ በሐዲስ ኪዳን ነው። በብሉይ ዘመን ግብጻውያን ስንኳን ለእግዚአብሔር መሠዊያ ሠርተው መሥዋዕት ሊያቀርቡ ቀርቶ እግዚአብሔርን እንኳ በውል አያውቁትም። ሙሴ ሕዝቡ ለእግዚአብሔር ይሠው ዘንድ ሕዝቡን ልቀቅ ባለው ጊዜ ፈርዖን «እግዚአብሔር ለአምላካችሁ በምድረ በጻ ትሠጧ ዘንድ እለቅቃችኋለሁ፤ ነገር ግን ርቃችሁ እትሂዱ ጸልዩልኝ አለ።» /ዘጸ.8፡25-29/ ተብሎ መጻፉ ግብፃውያን በጊዜው እግዚአብሔርን እንደማያመልኩ የሚያስረዳ ነውና። ስለዚህ ግብፃውያን እግዚአ

ብሔርን ዐውቀው ለእግዚአብሔር መሥዋዕትን ያቀረቡትና ያገለገሉት በሐዲስ ኪዳን እንደ ሆነ የታወቀ የተረዳ ነው። ይህም መሠዊያ በሐዲስ ኪዳን እንዳለ የሚያስረዳ ነው።

ይልቁንም ደግሞ ብሉይ ኪዳን ካለፈች በኋላ በተጻፈው በዮሐንስ ራእይ ላይ «አምስተኛውንም ግንተም በፈታ ጊዜ ስለ እግዚአብሔር ቃልና ስለ ጠበቀት ምስክር የታረዱትን የሰዎች ነፍሳት ከመሠዊያ በታች አየሁ።» ራእ.6፡9 ተብሎ መጻፉ መሠዊያ በእግዚአብሔር ፊት የከበረ መሆኑን ያመለክታል። የቅዱሳን ጸሎትን መላእክት የሚያሳርጉት በመሠዊያው እንደ ሆነ ተጽፏልና። «ሌላም መልአክ መጣና የወርት ጥና ይዞ በመሠዊያው አጠገብ ቆመ፤ በዙፋኑም ፊት ባለው በወርት መሠዊያ ላይ ለቅዱሳን ሁሉ ጸሎት እንዲጨምረው ብዙ ዕጣን ተሰጠው።...» ራእ.8፡3 እንዲል።

በዚህ መሠዊያችን ላይ ቤተ ክርስቲያን የምትሠዋው መሥዋዕት የጌታችንና የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስን ሥጋና ደም ነው። የምንቀበለውም ንስሐ ገብተን በሚቻለን ሁሉ ተናጽተን ተዘጋጅተን ነው። በድፍረት የሚፈጸም እንደ ምግብ ሥጋም ለማንኛውም ሰው የተፈቀደ ነገር አይደለምና። «ስለዚህ ሳይገባው ይህን እንጀራ የበላ ወይም የጌታን ጽዋ የጠጣ ሁሉ የጌታ ሥጋና ደም እጻ አለበት። ሰው ግን ራሱን ይፈትን፡ እንዲሁም ከእንጀራው ይበላ ከጽዋውም ይጠጣ፤ ሳይገባው የሚበላና የሚጠጣ የጌታን ሥጋ ስለ ማይበይ ለራሱ ፍርድ ይበላልና፡ ይጠጣልምና።» 1ኛቆሮ.11፡27 እንዲል።

በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ይህ ሕያው መሥዋዕት «እነ ንውም ወልብዩ ንቅሕት፤ እኔ ተኝቻለሁ ልቤ ግን ነቅቷል» መጋ.5፡2 እንዲል ነፍስ የተለየው፤ መለኮት የተዋሐደው ሥጋውና ደሙ የሚፈተትበት ዙፋኑ እግዚአብሔር ታቦቱ ነው።

በሌሎች አብያተ ክርስቲያናት ያለው መሠዊያ እግሮች ያሉት የእኛን ታቦት የሚያህል መጠን ያለው ጠረጴዛ የመሰለ ነገር ነው። በእኛ ግን ታቦቱ የሚተመጥበት መንበረ ታቦት አለን፤ እኑበር ያለው በመሆኑ ደግሞ ክብሩን ላት ያደርገዋል።

ስለዚህ ታቦታችን በሰማያዊው ቤተ መቅደስ ውስጥ ያለው የዙፋኑ እግዚአብሔር ምሳሌ ነው። ራእ.5+6-14። ያለ እርሱ ሥጋ ውንፍ ደሙን ቤተ ክርስቲያን አትፈትትምና። ለቀደመው መሥዋዕት ለምውቱ ይህ ሁሉ የሚያስፈልገው ከሆነ ለሕያው መሥዋዕት የበለጠ ስለምን አያስፈልገውም። ያንን «ወበልዑ መሥዋዕተ ምውተ፤ የሞተ መሥዋዕትን በሉ።» መዝ.105+28 ይለዋልና። ይህ ግን መሥዋዕቱ ሕያው ነው።

በሉሞን «ተኝቻለሁ» ያለው እንቅልፍ የነፍስ ከሥጋ መለየትን የሚያመለክት በመሆኑ ሲሆን «ልቤ ንቁ ነው» ግለቱ ደግሞ በመለኮቱ ሕያው መሆኑን ሲያስረዳ ነው። ከዚህ ውጭ ለፍጡር ተኝተም ነቅተም አንድ ጊዜ የሚቻለው አይደለም። እግዚአብሔር ግን አንድ ጊዜ ሙትም ሕያውም ነበረ። ሞተ ነፍሱ ከሥጋው ተለየች/ሩ ሕያው ነው ለመለኮት አልተለየውምና። ስለዚህም ለሁላችን ሕይወት ሆነን፤ ከሞትም በኋላ ሕይወተ ነፍስን አደለን። የሐ.6+57።

ለ/ ልዑካ፡- ቤተ ክርስቲያን የጸጋው ዙፋን የመንበሩ ድንኳን ናት ስንል፤ በዙፋኑ ፊት ሠራዊተ ንጉሥ፤ ፈቃድ ፈጻሚዎቹ ልዑካን እንዳሉ እንመለከታለን። ራእ.5+1-14። እነዚህ ልዑካን እግዚአብሔርን የሚያመሰግኑ በተለወጡም ደስ የሚያሰኙት ናቸው። «መጽሐፉንም በወሰደ ጊዜ አራቱ እንስሶችና ሃያ አራቱ ሊቃናት በበጉ ፊት ወደቁ፤ እያንዳንዳቸውም በገናንና የቅዱሳን ጸሎት የሆነ ዕጣን የሞላበትን የወርቅ ዕቃ ያዙ። በሰማይና በምድር

ከምድርም በታች በባሕርም ላይ ያለ ፍጥረት ሁሉ በእነርሱም ውስጥ ያለ ሁሉ፡- በረከትና ክብር ኃይልም ከዘላለም እስከ ዘላለም በዙፋኑ ላይ ለተተመጠው ለበጉም ይሁን፤ ሲሉ ሰማሁ። አራቱም እንስሶች እሚን አሉ፤ ሊቃናቱም ወድቀው ሰገዱ።» ራእ.5+8-14/ እንዲል አምልኪቸውን በግብር የሚገልጡ ልዑካን ያሉባት ናት። ምድራዊውን ቁስ ተጠቅመን የምንሠራት ቤተ ክርስቲያን ሰማያዊት ናት። ሥርዓቷ ሁሉ ሰማያዊ ነውና። ቅዱስ ያዕቆብ በራእዩ እንደ ተመለከተው ቤተ ክርስቲያንን የሰማይ ደጅ የሚያስጅትን ሁሉ ይዛልች። ንጉሡ እግዚአብሔር፤ መሰላላ /ማዕከለ ፈጣሪ ወፍጡራን/ እመቤታችን፤ ቅዱሳን መላእክት፤ የሰው ልጆች /ምእመናን/ ይገኙባታል። በማቴ.17+1-4 እንደተገለጸውም ጌታችን ባለበት ሙታን ሥጋ የተባሉት እዝማዶ ሙሴ፤ ሕያዋን እዝማዶ ኤልያስ፤ ሐዋርያትና ሊቃውንት ይገኙባታል። በቤተ ክርስቲያናችን የቅዱሳን ጸሎት ወደ እግዚአብሔር ያርጋል። ራእ.8+1-5/ ልዑካኑ ኅሩያነ እግዚአብሔር ናቸውና። «እስቀድሞም የወሰናቸውን እነዚህን ደግሞ ጠራቸው፤ የጠራቸውንም እነዚህን ደግሞ አጸደቃቸው፤ ያጸደቃቸውንም እነዚህን ደግሞ አከበራቸው።» ሮሜ.8+30 እንዲል።

ሐ/ የምሕረት አደባባይ፡- የንጉሥ መገለጫ በሆነው ዙፋን ፊት አደባባይ አለ። ለአብነተም የኢሳጦስን የፍርድ አደባባይ ግስታወስ ይቻላል። በእግዚአብሔር ቤት ፊት ያለቸው አደባባይ ግን የምሕረት አደባባይ ናት። «እውደ ምሕረት» ተብላ ትጠራለችና። በዚህች አደባባይ ምሕረት ይቅርታ ዕርቅ ይፈጽምባታል እንጂ የይገባኛል ፍርድ አይፈረድባትም። የሚነገረው ቀለም የሚሰጠው ትምህርት ሰዎች መሐርያን ተነሣሕያን እንዲሆኑ ነው። ምእመናን በራሳቸው በደል ይቅርታ ጠይቀው የደበሉትን ከሰው የቀሙትን መልሰው ንስሐ-ጓብተው የሚመለሱባት የበደሉትን ይቅር

በሰው ሰብአዊ ፍጥነት ለሚገኝበትን ሥጋዊን
ደብዳቤ ተቀብሎ ፍጥነት ስለገባለብኩር ጋር ይታረብ
ታለች።

ጸሐፊዎች ሲተኩሩ ከርስቲያን በክርስቶስ ደም የተዋጀች ናት።
«እኛ ደሙ የጥገትን የእግዚአብሔርን ቤተ ክርስቲያን ትጠብቋት
ዘንድ ማረሰ ቀዳስ እናንተን ለላላት አድርጎ ለሾመበት ለመንጋው
ሁሉና ለሌላችሁ ተጠንቀቁ።» ሐዋ.20+28 እንዲላ ቤተ ክርስቲያን
ትድስትና ፍጹምነት ናት፤ ጠውኃ መታጠብና ከቃሉ ጋር አንጽቶ
እንዲቀድሳት ለሰ እርሱም ራሱን አባልፎ በጤ እድረት ወይም
የፊት መውገደድ ወይም እንዲህ ያለ ነገር ባይሆንባት ትድስትና
እለውር ትሆን ዘንድ ከብርት የሆነች ቤተ ክርስቲያን ለራሱ እንዲ
ያቀርብ ፈለገ። ሌሊ.5+27 እንዲላ ቤተ ክርስቲያን ከብርት
በክርስቶስ ናት።

የእርሱ የሆነችውም ሁሉ የእርሱ የሆነው ጌታ ባለቤት ናትና የጌታው ሁሉ ግምጃ ቤት ናት። ይልቅም «ምልዕተ ጸጋ» ድንገል ግርግር እንዳለች ያዕቆብ በራላይ ለይጅልና በቤተ ክርስቲያን የግ ይሃኝ ጸጋ እግዚአብሔር የለም። ሀብተ መንፈስ ቅዱስ የተሰጣቸውና ተጋድሏቸውን የፈለጉ የትዳላን ሐዋርያትና የትዳላን መላእክት፤ የሁሉም ለመቤታቸው ግርግር፤ የሁሉ ጌታ እግዚአብሔር የሚገኝ ሃሳት ናትና፤ ለጋንንትን ያስለተተው ልብሳቸው ሙት የሚያስነሣው ዐትሩቸው በአጠቃላይ በተጋድሎ ወትት በእነርሱ ምክንያት የተቀደሱት ግዋያቸውን የያዘች ቤተ ክርስቲያን ግንደረ ጸጋ እግዚአብሔር ናት።

እርሷም የሩቀ በውስጧ የግረተተውን ሥጋውን ደሙን የሩቀሩ የተላላ ነው። እርሷም ትግት የግደተርላት ነው። «የሙሴን ሕግ የሩቀ ልብ ወለት ወይም የሰት ቢሙስከሩበት ያለ ርገራጌ ይጥታል፤ የእግዚአብሔርን ልጅ የረገጠ ያንንም የተተደበበትን የኪጥኑን ደም

እንደ ርኩስ ነገር የቀጠረ የኢጋዎንያ ማረፊያ ማሰራተኛ እንደት ይልቅ የሚብል ትግት የሚገባው ይመስለኝልኝ። ፅብ.10+28-29 እንዲል።

1. The first part of the document is a letter from the President of the United States to the Congress, dated January 3, 1862. The letter is addressed to the Senate and the House of Representatives, and is signed by Abraham Lincoln. The letter discusses the state of the Union and the progress of the war against the Confederacy. It also mentions the President's efforts to maintain the Union and his commitment to the principles of liberty and justice for all.

2. The second part of the document is a report from the Secretary of the War Department, dated January 10, 1862. The report is addressed to the President and the Congress, and is signed by Edwin M. Stanton. The report discusses the military operations of the Union Army and the progress of the war. It also mentions the Secretary's efforts to supply the Army and his commitment to the principles of efficiency and economy.

3. The third part of the document is a report from the Secretary of the Navy Department, dated January 10, 1862. The report is addressed to the President and the Congress, and is signed by Gideon Welles. The report discusses the operations of the Union Navy and the progress of the war. It also mentions the Secretary's efforts to supply the Navy and his commitment to the principles of efficiency and economy.

4. The fourth part of the document is a report from the Secretary of the Treasury Department, dated January 10, 1862. The report is addressed to the President and the Congress, and is signed by Salmon P. Chase. The report discusses the financial operations of the Union and the progress of the war. It also mentions the Secretary's efforts to manage the Union's finances and his commitment to the principles of sound fiscal policy.

5. The fifth part of the document is a report from the Secretary of the Interior Department, dated January 10, 1862. The report is addressed to the President and the Congress, and is signed by Caleb B. Smith. The report discusses the operations of the Union's interior departments and the progress of the war. It also mentions the Secretary's efforts to manage the Union's interior affairs and his commitment to the principles of efficiency and economy.

6. The sixth part of the document is a report from the Secretary of the War Department, dated January 10, 1862. The report is addressed to the President and the Congress, and is signed by Edwin M. Stanton. The report discusses the military operations of the Union Army and the progress of the war. It also mentions the Secretary's efforts to supply the Army and his commitment to the principles of efficiency and economy.

7. The seventh part of the document is a report from the Secretary of the Navy Department, dated January 10, 1862. The report is addressed to the President and the Congress, and is signed by Gideon Welles. The report discusses the operations of the Union Navy and the progress of the war. It also mentions the Secretary's efforts to supply the Navy and his commitment to the principles of efficiency and economy.

8. The eighth part of the document is a report from the Secretary of the Treasury Department, dated January 10, 1862. The report is addressed to the President and the Congress, and is signed by Salmon P. Chase. The report discusses the financial operations of the Union and the progress of the war. It also mentions the Secretary's efforts to manage the Union's finances and his commitment to the principles of sound fiscal policy.

9. The ninth part of the document is a report from the Secretary of the Interior Department, dated January 10, 1862. The report is addressed to the President and the Congress, and is signed by Caleb B. Smith. The report discusses the operations of the Union's interior departments and the progress of the war. It also mentions the Secretary's efforts to manage the Union's interior affairs and his commitment to the principles of efficiency and economy.

10. The tenth part of the document is a report from the Secretary of the War Department, dated January 10, 1862. The report is addressed to the President and the Congress, and is signed by Edwin M. Stanton. The report discusses the military operations of the Union Army and the progress of the war. It also mentions the Secretary's efforts to supply the Army and his commitment to the principles of efficiency and economy.

ምዕራፍ አሥር

«መሥዋዕት»

መሥዋዕት፡- ግለት መንፈሳዊ አምጋ፡ ሕርድ፡ ቁርባን፡ የእንስሳት፡ የአዝርዕትና የአትክልት፡ የሰንደ፡ የወይን፡ የዘይት፡ የዕጣን የመሰለው ሁሉ ፍጡር ለፈጣሪው ከጸሎትና ከምስጋና ጋር የሚያቀርበው፤ የሚያቃጥለው። /ኪ.ወ.ክ.፡ ገጽ 664፡/

ከእንስሳት ከአዕዋፍ ደሙ ለመረጨት፤ ሥጋው ስቡ ለመቃጠል የሚቀርበው መሥዋዕት ይባላል፤ ከአትክልት ከአዝርዕት ወይኑ ለመረጨት፤ እህሉ ለመቃጠል ቁርባን፤ ዕጣኑም ለመፃዛ መሥዋዕት ይሆናል። መሥዋዕት የተጀመረው ከበደል በኋላ አዳም ከገነት በወጣ በማግሥቱ እንደ ሆነ ይታወቃል።

መሥዋዕት ለመሠዋት አራት አካላት ወይም ነገሮች ያስፈልጋሉ። እነዚህም፡-

1. መሥዋዕት የሚቀርብለት ምሕረት የሚጠየቅለት፤
2. መገናኛና መታረቂያ መሥዋዕት፤
3. አስታራቂ፡ መሥዋዕት አቅራቢ፤
4. መሥዋዕትን ተቀብሎ ይቅር የሚል ዋጋ የሚከፍል፤ እነዚህን ነጥቦች መሠረታዊ አድርገን ይዘን ከሕገ ልቡና እስከ ሕገ ግንጌል ድረስ ያሉትን የመሥዋዕት ዓይነቶችና ያስገኙትን ጥቅም እንመልከታለን።

ትዳስ ዳውሉስም በምዕራፍ አሥር ሙሉ ለሙሉ እና በምዕራፍ ዘጠኝ በከፊል እንዲሁም በሌሎቹ ስለ መሥዋዕት የጠቀሳቸውን ለመረዳት፤ ስለ ጌታችን አግኖሮ ሥጋና ደም በማንጸጸር ፍጹም መሆኑን ያስተማረበትን እንመልከታለን።

10.1. **መሥዋዕት በሕገ ልቡና፡-**

ሕገ ልቡና የሚባለው ከአዳም እስከ ሙሴ ድረስ ያለው ጊዜ

ነው። በዚህ ወቅት አበው የተጻፈ ሕግ ሳይኖር ሕገን በልቡናቸው ሥላሳቸው እግዚአብሔርን በእምነት ያገለገሉበት ጊዜ ነው። ይልቁንም ደግሞ አዳም፤ አቤል፤ ሴት፤ ከዚያም ለልጅ ልጅ እየተላለፈ እስከ ኖኅ ድረስ። ኖኅም ለልጆቹ ሕገ መሥዋዕትን አስተማረ፡ ከዚያም ለአብርሃም ድረስ፤ አብርሃም ለይስሐቅ፤ ይስሐቅም ለያዕቆብ፤ ያዕቆብም ለልጆቹ እያለ እስከ ሙሴ ሳይለወጥ በመድረሱ ሕግ አስኝቶታል።

የመጀመሪያው መሥዋዕት አቅራቢም አባታችን አዳም ነው፤ መሥዋዕቱንም /ከዕጣን፤ ቀንዓት፤ ሉባንጃ ሰንቡል ከሚባል ሽቱ/ በኅመዱ አድርጎ በጠዋት ለእግዚአብሔር አቅርቧል። ኩፋ.5+1።

ከአዳም በኋላም ልጁ አቤል መሥዋዕት ሠውቷል፤ እግዚአብሔርም መሥዋዕቱን ተቀብሎለታል። ከዚህም በኋላ ብዙ ደጋግ አበው መሥዋዕት አቅርበዋል። በሕገ ልቡና እጅግ የተወደደና የሠመረ መሥዋዕት ካቀረቡት ውስጥ ስምንቱ አበው የማይዘነጉ ናቸው። እነርሱም አዳም፤ አቤል፤ ሄኖክ፤ ኖኅ፤ መልክ ጼዴት፤ አብርሃም፤ ይስሐቅ፤ ያዕቆብ ናቸው። መሥዋዕት አቅራቢዎቹ እነርሱ ሲሆኑ መሥዋዕቱ ደግሞ የሚታጠን ዕጣንና የተለያዩ ሽቱዎች እንዲሁም ከንጹሕን እንስሳት ወገን የሆነ የእንስሳ መሥዋዕትን ሠውተዋል።

የመልክ ጼዴት ገን ኅብስተ ሰንዳሌና ወይን እንደ ነበር ተቀላምንጦስ ተገልጧል። /ከህነተ መልክ ጼዴት ላይ ተመልከት - ምዕራፍ ሦስት/። ዘፍ.4+4፤ ዘፍ.8+20፤ ኩፋ.5+32፤ ዘፍ.22+ 13-14፤ ዘፍ.26+25፤ ዘፍ.33+20፤ ዘፍ.35+1-2። መሥዋዕቱን የተቀበለላቸው በፊቱ መሥዋዕትን ያቀረቡለት አምላካቸው እግዚአብሔር ነው።

በመሥዋዕቱ ያገኙትም ጥቅም ነበር። በኋላ ዘመን

ሰው ሆኖ ሰውን ወደ ቀደም ፍጹም ከብሩ እንደሚመለስ ነገራቸው።
 ለጊዜውም በረከተ ሥጋን ሰጥቷቸዋል፤ ከእነርሱም ጋር ቃል ኪዳን
 አድርጓል። ለአብነትም ምድርን በድጋሚ በግዮ አይጎ ላያጠፋት
 ለኖጎ ቃል ኪዳን ገብቶለታል። ዘፍ.8+20። ለአብው የሚባርካቸው
 የተባረከ የሚረገግቸውም የተረገመ እንዲሆን ተነገ ርላቸዋል።
 ይህም ብቻ ሳይሆን ከእግዚአብሔር ባገኙት በረከት የሚባርኩትም
 የተባረከ የሚረገግሙትም የተረገመ ይሆን ነበር። ዘፍ.26+3-4፤
 ዘፍ.27+1-40 ለአብነት መመልከት ይቻላል። ተስፋውንም ቅዱስ
 ጳውሎስ «የዘመኑ ፍጻሜ በደረሰ ጊዜ እግዚአብሔር ልጁን ላከ።»
 ገላ.4+4 ሲል ገልጦታል።

10.2. መሥዋዕት በሕገ አራት፡- ሕገ አራት እግዚአብሔር
 ለሥራኢልን በሙሴ መሪነት ከጉብጽ ባርነት ካወጣቸውና ከተገለጠ
 ላቸው በኋላ በደብረ ሲና ተራራ የተሰጠች ሕገ ናት። ከዚህም
 የተነሣ የመሥዋዕቱ ዓይነት፤ የሚሠዋበት ጊዜ፤ መሥዋዕት አቅራቢ
 ውሁሉ ከእግዚአብሔር የተመረጠና በሕገ የተወሰኑ ነበሩ።

10.2.1. መሠረታዊ የመሥዋዕት ዓይነቶች፡- በአራት የመሥ
 ዋዕቱ ዓይነትም ሆነ አቀራረቡ በስፋትና በጥልቀት ተዘርዝሮ
 የተነገረና እንደ ሥርዓቱም ሲፈጸም እንደ ነበር ቅዱሳት መጻሕፍት
 ያስረዳሉ። በዚህ ርዕስ ሥር ጠቅለል ጠቅለል እያደረግን በተለያዩ
 ዘርፎች እንመለከታለን።

መሠረታዊ የመሥዋዕት ዓይነቶች አሉ ከግለሰቦችን አንጻር
 መሥዋዕቶችን ሁሉ በግጥሙ በጥብቅ ገዕዝ ዘርፎች ከፍለገ
 እንመለከታለን።

1. ጊዜን መሠረት አድርገው የሚቀርቡ መሥዋዕቶች፡-እነዚህ
 የመሥዋዕት ዓይነቶች መደበኛ ናቸው። ምክንያቱም፤ በየጊዜያቸው
 ሳይታገሉ የሚቀርቡ መሥዋዕቶች ስለሆኑ። እነዚህም የሚከተሉት

ናቸው።

ሀ. የዕለት መሥዋዕት፡- በየዕለቱ የሚቀርቡ ሁለት ጠቦቶች
 ሲሆኑ አንዱ በጠዋት ሁለተኛውም በሠርክ የሚቀርብ ነው። ዘጸ.
 29+38።

ለ. የሰንበት መሥዋዕት፡- በዕለት ከሚቀርበው በተጨማሪ 12
 ጎብስቶች ተዘጋጅተው የእህል ቁርባን ሁነው የሚቀርብ መሥዋዕት
 ነው። ዘሌ.24+5-9። ከመሥዋዕቱም ከዘወትሩ በተጨማሪ ሁለት
 ነውር የሌለባቸው የበግ ጠቦቶችና ሌሎች ተጨማሪ ቁርባኖች
 ይቀርቡ ነበር። ዘጥ.28+9-10።

ሐ. የወርቀ ወርጎ የመባቻ፡- ይህም በዘወትር ከሚቀርበው
 ሌላ ሁለት ወይፈኖች አንድ አውራ በግ፤ ሰባት የአንድ ዓመት
 የበግ ጠቦቶች አንድ ፍየል የጋጢአት መሥዋዕት ከአስፈላጊው
 የእህል ቁርባን ጋር የሚቀርብበት ነው። ዘጥ.28+11-15።

መ. የዓመት በዓላት፡- እስራኤል በተለያዩ ወራት የሚከናወኑ
 የዓመት በዓላት አሏቸው። ከእነዚህም ውስጥ ከጉብፅ በወጡበት
 በአቢብ ወር /ይህም በእኛ መጋቢት ነው/ በአሥራ አራተኛው ቀን
 በሚያከብሩት የፋሲካ ወር የቂጣ በዓል የሚቀርብ መሥዋዕት ነው።
 ዘጥ.28+16፤ ዘጸ.23+14፤ ዘጸ.34+18። ሁለተኛ ደገም ከጉብፅ
 በወጡበት ሰባተኛ ወር የሆነው የመስከረም ወር ነው። በዚህ ወር
 የመጀመሪያው ቀን የመለከት ድምፅ የሚነፋበት የተቀደሰ ጉባኤ
 ቀን ነው።

እስከ 11ኛው ምእተ ዓመት ድረስ ይህ ቀን የዓመት
 መጀመሪያ ነበር። በኋላ ግን ከ1073-1085 የሮማ ፓፓ የነበረው
 ጎርጎርዮስ ሰባተኛ የአዲስ ዓመት መጀመሪያ ከልደት ጋር እንዲ
 ያያዝ ወደ ጥር አዘርታል። የምዕራቡ ዓለም በሙሉ ይህን ሲከተል
 ኢትዮጵያ ብቻ ጥንቱን ሳትለቅ ጠብቃው ትገኛለች።

በዚህ ወር አሥረኛው የማስተሥረያ ቀናቸው ነው። ይህም ሊቀ ካህናቱ ወደ ቅድስተ ቅዱሳን ስለ ሕዝቡና ስለ ራሱ የሥርዐት መሥዋዕት የሚያቀርብበት ነው። ከ15ኛው ቀን ጀምሮ እስከ ሰባት ቀን ድረስ ያለ ሠርተው በዚያ ይቀመጣሉ። በዓሉም የዳስ በዓል ይባላል፤ ልዩ የመሥዋዕት አቀራረብም አለው። ዘሌ.23+23-44። በዚህ የዳስ በዓል በሰባቱም ቀናት መሥዋዕት ይቀርባል። በመጀመሪያው ቀን አሥራ ሦስት ወይፈኛች፤ አሥራ አራት የአንድ ዓመት የበግ ጠቦቶች፤ ሁለት እውራ በጉች፤ ከእህሉ ቁርባን ጋር ይቀርባሉ። ከዚህ በኋላ እስከ ሰባተኛው ቀን ድረስ ትላንት ከተሠዋው በዕለቱ አንድ ከወይፈኛች በመቀነስ ሲሠዋ ጠቦቶችና እውራ በጉች ገን በሰባቱም ቀናት ተመሳሳይ ነበሩ። ዘኁ.29+1-38። ስምንተኛውንም ቀን የተቀደሰ በዓል አድርገው ያከብራሉ።

ሦስተኛው በዓላቸው የመከር በዓል ነው። ለዚህም ራሱን የቻለ የመሥዋዕት ሥርዓት አለው፤ የሚገባውን በማቅረብ ይሠዋሉ። ዘጸ.23+16፤ ዘሌ.23+9-21።

2. በትብብር ምክንያት የሚቀርብ መሥዋዕት

ይህ የመሥዋዕት ዓይነት ሰዎችንም ሆኑ ዕቃዎችን ለእግዚአብሔር የተለዩ ለእገልግሎትም የበቁ ለማድረግ ትብብር ቅዱስ ተቀብተው በጸሎት በሚከብሩበት ወቅት ለእግዚአብሔር የሚቀርብ መሥዋዕት ነው። ይኸውም በሚከተሉት ምክንያቶች የሚቀርብ ነው።

ሀ. ሰዎች ሲካኑ /ከህነት ሲቀበሉ/ ዘሌ.8ና 9፤ ዘኁ.8+1-ፍጻሜ።

ለ. ሲነግሡ፤ 1ኛኛው.11+14፤ 16+1-23።

ሐ. ንዋያተ ቅድሳትንና የእግዚአብሔርን ድንኳን ወይም እዲሱን ቤት ለማክበር ከትብዓት በኋላ የሚቀርብ መሥዋዕት፤ ዘኁ.7+1-ፍጻሜ፤ 1ኛ ነገ.8+62-66።

3. የሰዎችን ሕይወት መሠረት ለድርጊት የሚቀርብ መሥዋዕት

ይህ የመሥዋዕት ዓይነት ደግሞ የተለያዩ ሰዎች የተለያዩ የሕይወት ገጠመኞች አሏቸው፤ በዚህ ኑሯቸውም ለእግዚአብሔር እንዲያቀርቡት የሚጠየቅ መሥዋዕት ነው። መሥዋዕቶቹ እንደ ምክንያቶቹ ስለሚለያዩ እንደሚከተለው እንዘረዝራቸዋለን።

ሀ. የመንጃት መሥዋዕት፡- ይህ ሲቶች ወንድ በወለዱ በ40 ቀናቸው ሲት በወለዱ በ80 ቀናቸው የሚያቀርቡት፤ ዘሌ.12+1-8።

- ሲቶች ከገንዘብ በሚነጹበት፤ ከለምጽ ከደዌ በሚነጹበት ወቅትና በመሳሰሉት የሚቀርብ ነው። ዘሌ.14 በሙሉ፤ ዘሌ. 15+16-33።

ለ. የኃጢአት መሥዋዕት፡- አንድ ሰው ትእዛዝ ተላልፎ በድሉ ኃጢአቱ ተሰምቶት በግሉ የሚያቀርበው መሥዋዕት፤ አልያም ሕዝቡ ወይም አንድ ባለሥልጣን ኃጢአት በመሥራቱ ምክንያት የሚያቀርበው ነው። ዘሌ.4+1-35።

ሐ. የትንጋት መሥዋዕት፡- ባል ሚስቱን በሌላ ወንድ በጠረጠረና በቀና ጊዜ ለካህኑ ተናገሮ «መራራ ውኃን /ማየ ዘለፋ/ ካጠጣት በኋላ የሚያቀርበው መሥዋዕት ነው። ዘኁ.5+11-28።

መ. የቅድስና መሥዋዕት፡- ሰው ራሱን ለእግዚአብሔር የተለየ ለማድረግ የናዝራዊነት ስእለት በሚላልበት ወቅት የሚያቀርበው መሥዋዕት ነው። ዘኁ.6+1-21።

ሠ. የበደል መሥዋዕት፡- አንድ ሰው ላያውቅ ኃጢአትን ቢሠራ ወይም እንዳይነካ የተከለከለውን ቢነካና ከተወሰነ ጊዜ በኋላ የሠራው ኃጢአት ቢታወቀው በእርሱ ላይ በደል ይሆንበታል፤ በዚህም በታወቀው ጊዜ የሚያቀርበው መሥዋዕት የበደል መሥዋዕት ይባላል። ዘሌ.5+]-19።

ረ. የሰእለት መሥዋዕት፡- አንድ ሰው የተለየ ነገር እንዲፈጽምለት በመሻት ጸሎቱ ወኩፍ እንዲሆንለት የሚያቀርበው መሥዋዕት ነው። ይህ መሥዋዕት ሕጻኑ የሌለበት መሆን አለበት። ዘሌ.

22+23::

ሰ. የፈቃድ መስዋዕት፡- አንድ ሰው በበዓላት ጊዜ ወይም በፈለገው ዕለት ከሚጠበቅበት ሌላ ወድጾ ፈቃድ የሚሰጠው ሲሆን የሚቀርበው መስዋዕት ላይ ጉድለት ቢኖርበትም እንዲቀርብ የተፈቀደ የመስዋዕት ዓይነት ነው። ዘሌ.22+23::

ሸ. የምስጋና መስዋዕት፡- ይህን መስዋዕት ለየት የሚያደርገው ከመስዋዕቱ ጋር ለሚቀርበው የእህል ቁርባን ጎብስቱ እርሾ ያለው መሆኑና እንደ በእለትና ፈቃድ መስዋዕት አድርጎ የማይበላ መሆኑ ነው። በአንድ ተን ግለት አለበት። ዘሌ.11+18::

ከዚህ በተጨማሪ የዕርት ወይም የሰላም መስዋዕት በግለት የሚከፍላቸው አሉ፤ ይህም ሰዎች ከተበላደሉ በኋላ የቀጣው መልሶ የበደለው ከሦ ከፈጸመ በኋላ ለእግዚአብሔር የሚያቀርበው መስዋዕት ነው። በዚህ ጽሑፍ 73 ይህንን የበደለ መስዋዕት በሚለው ጽንሰ ሐሳብ ተጠቃልሏል። ምክንያቱም ይህ ሁሉ በእግዚአብሔር ፊት በደል ሆኖ ይቆጠርበታልና። ዘሌ.6+1-7::

10.2.2. መስዋዕቱ ልፊት ከአቀራረቡ ለንጻር፡-

ከላይ የተዘረዘሩት የመስዋዕት ዓይነቶች መስዋዕቱ በምን ምክንያት እንደሚቀርብ የሚያስረዱ ናቸው። ሰው በተለያዩ ምክንያት እንደ ትእዛዙ መስዋዕቱን ከሰጠ በኋላ ካሁኑ እንደት ያቀርባል የሚለው መሠረታዊ ጥያቄ ነው። «የሚቃጠል መስዋዕትና የእህል ቁርባን የጋጢአትና የበደል መስዋዕት፣ የትድስናና የደገንነት መስዋዕት ሕገ ይህ ነው።» ዘሌ.7+37 እንዲል።

አቀራረባቸውን መሲ በሕገ እግዚአብሔር እንደ ተቀበለው የሠራላቸው የመስዋዕት የአቀራረብ ሥርዓቶች የሚከተሉት ናቸው። ለንጻፍ ትድሳት ከብርም ይሁን ለክህነት፣ የፈቃድም ይሁን የበደለት፣ የትድስናም ይሁን የበደል በእነዚህ ስድስት መን

ገደብ ብቻ መስዋዕት ሆኖ ይቀርባል።

1. የሚቃጠል መስዋዕት፡- እንጂቱ በመሠዊያው ላይ ተረብሮ ሲነድ ያድራል፤ በመሠዊያው ላይ የሚነድደው እሳት ለዘወትር አይጠፋም።

- ካሁኑ የበፍታ ተሟሰና ሱሪ ለብሶ ሥጋውን በመሠዊያው ላይ በመረብረብ የሚያቃጥለው ነው።

- መስዋዕቱ እንደ ተቃጠለ አመዱን ከመሠዊያው ያፈሰሰ ሰዋል፤ ከዚህ በኋላ ልብሱን ተይሮ ከሠፈሩ ውጭ ወደ ሆነ ሩትና ገጽሕ ሥፍራ ወስዶ አመዱን ያፈሰሳል።

- ለሚቃጠለው መስዋዕት የተረበው የእንስሳ ቆዳ ለካህኑ ይሆናል። ከዚህ በተረፈ የተጋገረው የእህል ቁርባን፣ በመቀቀያ ወይም በምጣድ የበሰለው ሁሉ፣ በዘይት የተለወሰው ወይም የደረተው የእህል ቁርባን ሁሉ ለሁሉም ካህናት ይሆናል። ዘሌ. 6+8-12፣ 7+8-9::

- የሚቃጠለው የእንስሳ ቆዳ ግን እንደሚቀርብበት ዕለትና ምክንያት ይለያያል።

2. የእህል ቁርባን፡- የእህሉ መጠን ከላይ እንደተገለጸው በዕለቶቹና በሚቀርብበት ምክንያት የተለያየ ነው። አቀራረቡም ለእግዚአብሔር የሚቃጠለው መልካም ዱቄት ከዘይት የተለወሠና ዕጣን ያለው ሆኖ ይቀርባል፤ እርሾ አይገባበትም። ይህን ያቃጥላል፤ የተረፈውንም ከእርሹ ወገን ወንዶቹ ሁሉ ይበሉታል። ለዘወትር በሚቀርበው መስዋዕት ላይ የኢፍ. መሥፈሪያ አንድ አሥረኛ ሲሆን ግጥሙ ለጧት ግጥሙ ለግታ ነው፤ ይህም ሙሉ በሙሉ የሚቃጠል መስዋዕት ነው። ዘሌ.6+14-23::

3. የጋጢአት መስዋዕት፡- ለዚህ የሚቀርበው መስዋዕት የሚታረደው የሚቃጠለው መስዋዕት በታረደበት ቦታ ነው። የሚ

ሠዋው ካህን ይበላሉታል። የሚበላው ግን በአደግዬ በተቀደሰው ሥፍራ ላይ ነው። ከካህናት ወገን የሆነ ወንድ ሁሉ ይበላዋል። ለግሰ ተሥረያ ይሆን ዘንድ ከደሙ ጋር ወደ መገናኛው ድንኳን የሚገባው ሥጋ ግን ይቃጠላል እንጂ አይበላም። ደሙ የነካው ልብስ ሁሉ የሚታጠበው በዚያው በተቀደሰው ሥፍራ ብቻ ነው። የሚተ ቀለበትም ዕቃ ሽክላ ከሆነ ይሰበራል ናብም ከሆነ ተፈገፍጉ ይታጠባል። ዘሌ.6+24-30።

4. የበደል መስዋዕት፡- አቀራረቡ እንደ ኃጢአት መስዋዕት ነው። ሥርዓቱም አንድ ነው። ነገር ግን ደሙን መሠዊያው ላይ መርጨት አለበት። የሚሠዋው ካህን ወደ ተቀደሰ ሥፍራ አምጥቶ ላቸው ከካህናት ወገን የሆኑ ወንዶች ሁሉ ይበሉታል። የሚሠዋው ካህን ግን የሚበላው መሆኑ አልተገለጠም። ዘሌ.7+1-2።

5. የደገንነት መስዋዕት፡- የሰላለት፣ የፈቃድ፣ የምስጋና መስዋዕቶች ሁሉ በዚህ ሥር ይጠቃለላሉ። በጣም ለየት የሚያደርገው ለምስጋና በሚቀርበው የደገንነት መስዋዕት እርሾ ያለበት ጎብስት ማቅረብ የሚቻል በመሆኑ ነው።

- የደገንነት መስዋዕት አያድርም፤ በተሠዋበት ቀን ብቻ የሚበላ ነው። የቀርባኑን ግን የሰላለትና የፈቃድ ከሆነ አንድ ቀን አላድር መብላት ይቻል ነበር። እስከ ሦስተኛ ቀን የቆየው ግን ይቃጠላል እንጂ አይበላም። ዘሌ.7+11-18።

- በዚህ መስዋዕት ፍርምባው ይወዘወዛል፤ በኋላም ስቡን ካቃጠሉ በኋላ ለአርገና ለልጆቹ ይሆናል።

- ቀኝ ወርቁ ለግንዣት ቁርባን ለካህኑ ይሠጣል። ዘሌ.7+28-39።

6. የትድበና መስዋዕት፡- ይህ ሰዎች ከህጉን ስተቀበሉ ጊዜ ከኃጢአት መስዋዕትና ከሚቃጠለው መስዋዕት በኋላ በሦስተኛ

ኛነት የሚቀርብ ሲሆን ከህጉን የሚቀበሉት ሰዎች ከደሙ የተኝ ጆሯቸውን ጫፍ የቀኝ እጅና እና የቀኝ እግር አውራ ወት የሚቀበሉት ነው። የሚወዘወዘው ፍርምባ ለሠዋው ካህን ከመሆን በቀር ሌላው የሚቃጠል ነው። ዘሌ.8+22-30።

10.2.3 በአራቱ መስዋዕት የተገኘው ጥቅም፡-

መስዋዕት ያለ ጥቅም አይሠዋም። ከዚህ አንጻር የብሉይ ኪዳን መስዋዕት ያስገኘው ጥቅም ምንድን ነው? የሚለውን መመልከት ያስፈልጋል።

ሀ. ሥርዓተ ኃጢአት፡- የመስዋዕት ትልቁ ጥቅሙ ሥርዓተ ኃጢአትን ለማግኘት ነው። ይሁን እንጂ መስዋዕቱ የእንስሳት፣ የአዕዋፍ፣ የአትክልትና የአዝርዕት ስለ ነበር መስዋዕት ሆኖ ለሚቀርብለት የሰው ልጅ ፍጹምና ምሉዕ የሆነ ሥርዓተ ኃጢአትን አሳስገኘም። በራሱ ትንሣኤ የሌለው እንስሳ ለሌለው ሊሰጥ አልቻለምና «እንደ ሕጉም ከጥቂቶቹ በቀር ነገር ሁሉ በደም ይነጻል» እንዲል ይልቁንም ነፍሳትን ከሲኦል ወደ ገነት ማሻገር አልተቻለውም፤ የአዳምን ኃጢአት ሊያስተሠር ይከብዳልምና። «እንግዲህ በሰማያት ያሉትን የሚመስለው ነገር በዚህ ሊነጻ እንጂ በሰማያት ያሉት ራሳቸው ከእርሱ ይልቅ በሚበልጥ መስዋዕት ሊነጹ የግድ ነበረ።» ዕብ.9+23 ተብሎ እንደ ተጻፈው። ምንም ይህ ታላቅ ጉድለት ይኑርበት እንጂ ጊዜያዊ ኃጢአትን እንደ ሕገ መስዋዕቱ ሲቀርብ ያነጻ ነበረ። ዘሌ.17+11።

ለ. ተስፋ፡- «እነዚህ ሁሉ አምነው ሞቱ፤ የተሰጣቸውን የተስፋ ቃል አላገኙምና፤ ጻፉ ግን ከሩቅ ሆነው አዩትና ተላለሙት፤ በምድሪቱም እንግዶችና መጽተኞች እንደ ሆኑ ታመኑ። እንዲህ የሚሉት ለእነርሱ የሚሆነውን አገር እንጸፈልጉ ያመለክታሉና።» /ዕብ.11+13-14/ እንዲል ለሞት ሁሉ ያኖሩት በተስፋ ነው። ከዚህ

እንጂ መሥዋዕታቸውም ተስፋቸውን እንዲመለከቱት በተሻለ መሥዋዕት የሚቢዣቸው እንዳለ አሳይቷቸዋል፤ ምሳሌና ጥላነቱንም ዐውቀውታል።

ምክንያቱም ደም እንዳይበሉ የተከለከሉት የእንስሳው ነፍሱ ደሙ በመሆኑ ነው። ይህም ምውት /የሞተ/ መሥዋዕት እንደሚበሉ ያመለክታል፤ ይሁን እንጂ ሥጋው የተጠበሰ ወይም የተቀቀለ መሆኑ ወደፊት የሚመጣው አምላካችን እሳት /መለኮት/ በተዋሐደው ሥጋ እንደሚያድን የሚያሳይ ተስፋ ነበር።

10.2.4. መሥዋዕቱ ምንድን ነበር?—ይህን ጥያቄ የምንመለከተው መሥዋዕቱ የምን እንስሳ ወይም ከምን ይዘጋጃል ከሚለው አንጻር ሳይሆን በሚቀርብበት ሰዓት የነበረውን ብርታት ወይም ድካም ለማመላከት ነው። ከዚህ አንጻር መሥዋዕቱ፡—

ሀ. የሞተ ነበር፡— «ወበልዑ መሥዋዕተ ምውተ» ሙት መሥዋዕትን በሉ። /መዝ.105÷28/ ተብሎ እንደ ተጻፈ ምውት ነበር። ምክንያቱም የእንስሳው ነፍስ በደሙ የሚያድር ስለነበር የረጋ ደሙን ለብቻው ስለ ነፍሳቸው ቢዛ በመሠዊያ ላይ አትርበው ሥጋውን አቃጥለው የተረፈውን ደብሉ ነበርና። «የሥጋ ሕይወት በደሙ ውስጥ ነውና ደሙም ከሕይወቱ የተነሣ ያስተሠርያና በመሠዊያው ላይ ለነፍሳችሁ ማስተሥረያ ይሆን ዘንድ እኔ ለእናንተ ሰጠሁት።» ዘሌ.17÷11 እንዲል። ከዚህም የተነሣ እንደ ሕት እንደ ክህነቱ ድካም ያለበትና እንኳን ሌላውን ሕይወት የሚሰጥ ለራሱም የሞተ ስለሆነ ሌላ ሕያው መሥዋዕት እንደሚያስፈልግ እያመለከተ አለፈ።

ለ. በውን አያቀርብም ነበር፡— ከላይ በመሥዋዕት አቀራረብ እንደተመለከትነው ለእግዚአብሔር መሥዋዕቱ ከቀረበ በኋላ ካህኑ ካለበለዚያም የካህናት ወገን የሆኑ ወንዶችን ወይም አርናውያን ወንዶች ብቻ እንዲበሉት መፈቀዱ እግዚአብሔር ያቀረባቸው እነዚህን ብቻ እንደሆነ ያመለክታል። ሌሎችን ወደ እግዚአብሔር

የሚያቀርብ አልነበረም።

ሌላው ተርቶ ወደ ቅድስተ ቅዱሳን የሚገባው ካህን እንድብቻ መሆኑ ለእርሱም በዓመት እንድ ጊዜ ብቻ መፈቀዱ ካህኑና ሕት ብቻ ሳይሆን የመሥዋዕቱንም ድካም የሚያሳይ ሕዝቡንም ወደ እግዚአብሔር በፍትህ የሚያቀርብ አለመሆኑን የሚያስረዳ ነው።

ሐ. ሽክም ነበር፡— መሥዋዕቱን ስንመለከት በየአለቱ የሚቀርብ መሥዋዕት ነበር፤ በየሰንበቱ እንዲሁም ደግሞ በየዓመት በዓላቱ የሚቀርብ ነበር። ከእነዚህ ውጭ ገለበብም ሆኑ ሕዝቡ በላሚያጠፉት እያንዳንዱ በደል ሁሉ የሚቀርብ መሥዋዕት እንዳለ ከላይ ተመልክተናል። ይህ ሁሉ ገን ለሕዝቡ ጊዜያዊ በደልና ጋጢአትን ከማስተሥረድ አልፎ ነፍሱን ንጹሕ ሊያደርግና ወደ ጥንተ አብሶን አጥፍቶ የጥል ገድገዳን አፍርሶ ቀደም ከብር ሊመልስ አልቻለም።

ለአብነት ያህልም የዳስ በዓል በሚባለው በሰባተኛው ወር በሚከበረው ብቻ በየሰላቱ፤ በሰንበት፤ በፈቃዳቸውና በስለላታቸው ከሚቀርቡት በተጨማሪ 73 ወይፈኖች፤ 136 አውራ በጉችና ጠቦቶች፤ 10 አውራ ፍየሉችን ያቀርቡ ነበር። ይህ እንግዲህ በእንዱ በዓል ብቻ ነው። በዓመት ውስጥ ለመሥዋዕት የሚቀርበውን ነገር ስንገምተው ምን ያህል ሽክም እንደ ነበር መገንዘብ ይቻላል። ከዚህና «ዓይን ስለ ዓይን» ከሚሉት መሰል ሕጎች ጋር የአረት መሥዋዕት አቀራረብ ከባድ እንደ ነበረ ማስተዋል ይቻላል። ለዚህም ይመስላል ጌታ ወንጌልን ቀላል ሽክም፤ ልዝብ ቀንበር ያላት። ማቴ.11÷30። ይህን ሁሉ ደም አፍሰሳ አረት እንድን ሰው ግዳን ከቶ አልተቻላትም። ዘጥ.29።

መ. የሚደጋገም ነበር፡— ስለ ጋጢአት ሥርዮት በዓመት እንድ ጊዜ የሚሠዋው መሥዋዕት ለነበፍትም ለተወለዱትም በየዓመቱ የሚደጋገም ነበር። ይህም መሥዋዕቱ የጉስቆለውን ባሕርይ

የግያድስ፣ ገሊናን ከዋተ ሥራ በኃጢአት/ የግያድስ ውስጣዊ የሆነውን የተሰበረውን ልብና አእምሮ መጠገን ያልተቻለው የግይ ያለውም እንደ ሆነ ጋስገነዋል። «ይህም ለአሁኑ ጊዜ ምሳሌ ነው። እንደዚህም መብና መሥዋዕት ይተርባሉ፤ እነዚህም እስከ መታደስ ዘመን ድረስ የተደረጉ በሌ ምግብና መጠጥም በሌ ልዩ ልዩ መታጠ ብዎ የሚሆኑ የሥጋ ሥርዓቶች ብቻ ናቸውና የሚያመልከውን በገ ሊና ፍጹም ሊያደርጉት አይችሉም።» ዕብ.9+10 እንዲል።

10.3. መሥዋዕተ ወንጌል፡-

ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አዲሲቱን ኪዳን ወንጌልን ከሠራ በኋላ በደሙ አጽንቷታል። የሐንስ መጥምት «እነሆ የዘመን ኃጢአት የሚይስተሠርይ የእግዚአብሔር በግ» በግለት እንደገለጠው አንድ ጊዜ ተመውቶ ሁሉንም የሚመገቡት መሥዋዕት ሆነ። (ዮሐ.1+29/ የብሉይ መሥዋዕት ዘወትር የሚሠውት ዘወትር የሚመገቡት ግን ሕይወት ዘለዓለም የሌለው ነበር። ይህ ግን የተ ሠዋው አንድ ጊዜ የምንመገበው ግን ለዘወትር፣ ለሚመገቡትም ሕይ ወት ዘለዓለም የሚያስገኝ (ዮሐ.6+56/ ሆነ።

በላዚህም ጌታ «...የዘላለምን ቤዛነት አግኝቶ አንድ ጊዜ ፈጽሞ ወደ ቅድስት በገዛ ደሙ ገባ እንጂ በፍየሎችና በጥጆች ደም አይደለም።» ዕብ.9+12 ተብሎለታል። በገዢን ሐዲሲቱ የመጀመ ሪያይቱም ያለ ደም አልተመረቀችምና። ይህን የጌታችን ሥጋና ደም የሐዲስ ኪዳን መሥዋዕታችን ወይም መሥዋዕተ ወንጌል እንለዋለን።

10.3.1. ሐዲሱ መሥዋዕት ለምን አስፈለገ?፡-

ሀ. በቀደመው ፍጹም ሥርዓት ሰላልተገኘ፡- «ሕጉ ሊመጣ ያለው የበጎ ነገር እውነተኛ አምላላ ሳይሆን የነገር ጥላ አለውና፥ በላዚህም በየዓመቱ ዘወትር በሚያተርቡት በዚያ መሥዋዕት የሚቀ

ርቡትን ሊፈጽም ከቶ አይችልም። እንደዚህም ባይሆን የሚያመ ልኩት አንድ ጊዜ ነጽተው ከዚያ በኋላ በገሊናቸው ኃጢአትን በላላውቀ ማትረብን በተዉ አልነበረምን? ነገር ግን በዚያ መሥዋዕት በየዓመቱ የኃጢአት መታሰቢያ አለ፤ የኮርማዎችና የፍየሎች ደም ኃጢአትን እንዲያስወግድ የማይቻል ነው።» (ዕብ. 10+1-4/ እንዲል የቀደመው መሥዋዕት ኃጢአትን ሊያስወግድ እንዳልተቻለው እንመለከታለን። ይህም ቀድሞ የታወቀ በመሆኑ ትንቢት ተነገር ነበር። «ሥጋክ አንጽሕ ሊተ መሥዋዕተ ዘበእንተ ኃጢአት ሊሠ መርኩ።» መዝ.39+61 ትርጓሜውም «ከኃጢአት ምክንያት የሚ ሠዋውን መሥዋዕት አልወደድኩም፤ ሥጋህን ንጹሕ መሥዋዕት አድርግልኝ» ግለት ነው። በላዚህ አስፈላጊ።

ለ. ሐርሱ እግዚአብሔር የሰፈለገን ሰለነበር፡- ከላይ እንደተ መለከትነው የአራቱ መሥዋዕት ድካም ነበረበት። ቀደም ብለን በምዕራፍ ሦስት ሳይም እንዳየነው ደግሞ አገልግሎቱ በህነቱ/ ደካማ ነበር። በላዚህ ሕጉም፣ ከህነቱም፣ ነብያትም፣ መላእክትም፣ መሥዋዕተ አራትም አዳምን ሊያድኑት በላልቻሉ፤ እንዲሞት የፈረደበት እርሱ እንደሆነ የሞት ፍርዱን አንሥቶ ሊያድነውም የሚቻለው እርሱ ነውና እግዚአብሔር የሚሠራልን ሥርዓት የሚከፍልልን አዲስ መሥዋዕት ያስፈልገን ነበር። «አኮ በመልእክ ወአቦ በተንባል አላ ለሊሁ ይመጽእ ወያድገናሙ፤ በመልእክተኛ አይደለም በአማላጅም አይደለም፤ እርሱ ራሱ ያድናቸውግል።» (ኢሳ.63+8/ እንደ ተባለ እርሱ ራሱ ያስፈልገን ሰለነበረ ነው።

በሐዲስ 'ኪዳን' የቀረበልን መሥዋዕትም የጌታችን ሥጋና ደም እንደ ሆነ ትዳብ ጳውሎስ ገልጾ አድርጎ አስቀምጦልናል፤ በመዝ.39+6-8 ላይ ያለውን ቢተረጎም «በዚህ ላይ መሥዋዕትንና መባን በሙሉ የሚቃጠል መሥዋዕትንም ስለ ኃጢአት የሚሠዋ

መሥዋዕትን አልወደድህም፡ በእርሱም ደስ አላለሁም ብሎ፡ እነዚህም እንደ ሕገ የሚቀርቡት ናቸው፡ ተጥሎ እነሆ፡ አምሳኪ ሆይ፡ ፈቃድህን ሳደርግ መጥቻለሁ፡ ብሏል፡፡ ሁለተኛውን ሊያቆም ፊተኛውን ይሸራል፡፡ በዚህም ፈቃድ የኢየሱስ ክርስቶስን ሥጋ እንድ ጊዜ በማትረብ ፈጽሞ ተቀድሰናል፡፡ /ዕብ.10+6-10/ ቢል የተደ መውን መሥዋዕት የተካው አዲሱ መሥዋዕት የጌታችን ሥጋና ደም መሆኑን አስረግጦልናል፡፡

10.3.2.ያሐዲሱ መሥዋዕት ምን ዓይነት ነው?:-

ሀ. ሕያው ነው፡- አነ ንውም ወልብየ ንትሐት፤ እኔ ተኝቻ ለሁ /በሥጋ መሞቱን ሲናገር/ ልቤ ግን ነትታለች /በመላ ኩት ሕያው መሆኑን/ ሲናገር ነው፡፡ ተደጋግሞ እንደ ተገለጠው በአራት የነበሩ ብዙ ሥርዓቶች ለሐዲሱ ምሳሌዎች ናቸው፡፡ የአራት መሥዋዕት ደሙ አይበላም ነፍሱ በለምታድርበት፤ ያልተጠበሰ ወይም ያልተቀቀለ እሳት ያልነካውም አይበላም፤ በድንም ፈጽሞ የተከለከለ ነበር፡፡ እነዚህ ሦስቱ በእንድነት በለ ጌታችን ሥጋና ደም እዎመ ለከቱ ያለፉ ጥላዎች ናቸው፡፡ «ደሙን /የእንስሳውን ነፍስ/ አትብሉ» መባላቸው የጌታ ሥጋና ደም ነፍስ የተለየው መሆኑ፤ እሳት ያልነካውን አለመበላታቸውም መለኮት የተዋሐደው መሆኑን የሚያመለክት ነበር፤ «በድን አትብሉ» መባላቸውም ሥጋውና ደሙ፤ ነፍስ የተለየው፤ መለኮት የተዋሐደው ሕያው እንጂ ሙት አለመሆኑን ለማጠየት ነው፡፡ ይህን ሁሉ ምሥጢር አጠቃልሎ መፍቀሬ ጥበብ በሉሞን «እኔ ተኝቻለሁ፡ ልቤ ግን ንቁ ናት» ቢል አመሥጥሮ ተናገሯል፡፡

ሕያው ከመሆኑም የተነሣ ለእኛ ሕይወት ይሆነናል፡፡ «በለ ዚህ ኢየሱስ እንዲህ አላቸው፡- እውነት እውነት እሳችኋለሁ፡ የወልደ እግለ እመሕያው ክርስቶስን ሥጋ ካልበላችሁ ደሙንም

ካልጠጣችሁ በራሳችሁ ሕይወት የሳችሁም፡፡» ዮሐ.6+531 «እኔ መንገድና እውነት ሕይወትም ነኝ፡፡» ዮሐ.14+6 እንዲል፡፡ ቅዱስ ሳውሎስም «ከእቤልም ደም ይልቅ ወደሚናገር ወደ መረጫት ደም ደርሳችኋል» ዕብ.12+24 ብሏል፡፡ ይህም የፍጡሩ የእቤል ደም ከመሰከረች /በተለምዶት/ ይልቅንም የፈጣሪዋ ምን ያህል ሕያው እንደ ሆነ የሚያስረግጥ ነው፡፡

ለ. ፍጹም የኃጢአት ግስተሥርድ ነው፡፡

ጌታችን በመስቀል ላይ ተስቅሎ ሰውን ከማዳኑ በፊት ኃጢ አት በግለም ላይ ነገሦ ነበረ፤ የደጋጉቹም ጽድቅና በነ ሥራ የውርስ ኃጢአታቸውን ደምስሶ ወደ ገነት ሊያሻግራቸው አልቻለም ነበር፡፡ ይህንንም ቅዱስ ሳውሎስ የነቢዩን የዳዊትን ትንቢት መዝ.13+1-3፤ መዝ.52+2-4፤ መዝ.5+9 እና መዝ.139+3 ላይ የተጻፉትን በማስ ታወስ «ጻድቅ የለም እንድ ስንኳ...» በማለት ሁሉም ከኃጢአት በታች እንደ ነበሩ አስታውሷል፡፡ ሮግ.3+9-18፡፡

በዚህ ዐቢይ ኃጢአት ምክንያት ነብያት ሁሉ ይህን ኃጢአት የሚያስወግደው መሲሕ እንደ ሆነ በትንቢት እየተመለከቱ በዘመናቸው ሊያዩት እየተመኙ አለፉ፡፡ «እውነት እሳችኋለሁ፡ ብዙዎች ነብያትና ጻድቃን የምታዩትን ሊያዩ ተመኝተው አላዩም፡ የምትሰሙትንም ሊለሙ ተመኝተው አልሰሙም፡፡» ማቴ.13+17 እንዲል፡፡ በዘመነ ሥጋዊ የተገኘው ነቢዩ መጥምቀ መለኮት ቅዱስ ዮሐንስ ግን አይቷል፤ «በነገው ዮሐንስ ኢየሱስን ወደ እርሱ ሲመጣ አይቶ እንዲህ አለ፡- እኔህ የግለምን ኃጢአት የሚያስወግድ የእግዚ አብሔር በግ፡፡» ዮሐ.1+25 እንዲል፡፡

በቅዱስ ዮሐንስ እንደ ተመለከረው ጌታችን ከአዳም ጀምሮ ለነበሩት ሰዎች እስከ ዕለተ ምጽአት ለሚነሡትም ኃጢአተ ግለምን እንድ ጊዜ የሚያስወግድ እጁነተኛ መሥዋዕት በለሆነ «የእግዚአ

በሐረር በግ» ተባለ። ወንጌላዊው ቅዱስ ዮሐንስ አንድ ጊዜ በተሠዋው በጌታችን ሥጋና ደም ሁለጊዜ ፍጹም ሥርየተ ኃጢአት የምናገኝ መሆናችንን አስተምሯል። «የልጁም የኢየሱስ ክርስቶስ ደም ከኃጢአት ሁሉ ያነጻናል።» 1ዮሐ.1+7፤ «...እርሱም የኃጢአታችን ግስተሥረያ ነው። ለኃጢአታችንም ብቻ አይደለም። ነገር ግን ለዓለሙ ሁሉ ኃጢአት እንጂ።» 1ዮሐ.2+2 ብሏል። ሥጋውና ደሙ ሰዎችን ፍጹማን ግድረግ የቻለ ፍጹም መሥዋዕት ነው። «አንድ ጊዜ በግንባራው የሚተደሱትን የዘላለም ፍጹማን አድርጓቸዋልና።» ዕብ.10+14 እንዲል። የአራቱ የበገና የክርግዎች ደም ከአመድ ጋር ተረዋቱ ውጫዊውን ነገር የሚያነጻ ነበረ፤ የጌታችን ግን ፍጹም ነውና ገሊናችንን የሚያነጻ ሆነ። «የክርግዎችና የፍየሱች ደም በረከቡትም ላይ የተረጨ የጊደር አመድ ሥጋን ለግንጽት የሚተደሱ ከሆኑ። ነውር የሌለው ሆኖ በዘላለም መንፈስ ራሱን ለእግዚአብሔር ያተረበ የክርስቶስ ደም እንዴት ይልቅ ሕያውን እግዚአብሔርን ልታመልኩ ከሞተ ሥራ ገሊናችሁን ያነጻ ይሆን?» ዕብ.9+13-14 ተብሎ ተጽፏልና።

ሐ. ፍጹም አንድነትን ያስገኘ ነው።

የብሉይ ኪዳን ሕግ በፍርሃት ይከበር ነበር። ሕግ የሻረም ከሕዝቡ ተለይቶ እስኪጠፋ ወይም ተወግዶ እስከ መገደል ይደርስ ነበር። ወደ እግዚአብሔር መገለጫም የሚተርበው ከህን አንድ ብቻ ሲሆን ለእርሱም የተፈቀደለት የሥርየተ ኃጢአት መሥዋዕት ለግንባራው በዓመት አንድ ጊዜ ብቻ ነበር። መሥዋዕቱም የሚፈቀደው ለሌዋውያን ከሆናትና ከእነርሱ ወገኖች ለሆኑ ወንዶች ብቻ መሆኑ ሰውና እግዚአብሔር በተስፋው ዘመን ምን ያህል አንድ ተራራቅ የሚያመለክት ነው።

በሐዲስ ኪዳን ግን ገና ጌታችን እንደ ተወለደ እርት ተወጠ ነ። አምላክ በተዋሕዶ ሰው ሲሆን ሰውም በተዋሕዶ አምላክ ሆኗል።

ልና፤ እረዋችና መላእክት አንድ ላይ ዘመኑ። ከዚህም በኋላ ጌታችን በትምህርትና በተለምዶት ሰዎችን ከድንቁርናና ከኃጢአት ግራፊያ ሲፈታ ቆይቶ እርት የሚታተመው በመሥዋዕት ስለሆነ በመስቀል ላይ ስለ እኛ ተሰቀለ፤ ሞተ፤ በዚህም ጥልገና ገደለ። «እርሱ ሰላማችን ነውና፤ ሁለቱን ያዋሐደ በአዋጅ የተነገሩትንም የተለዛዛትን ሕግ ሽር በመካከል ያለውን የጥል ግድግዳን በሥጋው ያፈረሰ፤ ይህም ከሁለታቸው አንድን ለዲሰን ሰው በራሱ ይፈጥር ዘንድ ሰላምንም ያደርግ ዘንድ። ጥልገናም በመስቀሉ ገድሎ በእርሱ ሁለታቸውን በአንድ አካል ከእግዚአብሔር ጋር ያስታርት ዘንድ ነው።» ኤፌ.2+14-16 እንዲል።

በዚህ ፍጹም መሥዋዕትም ሥርየትን አገኘን። «ደም ላይፈሰ ሥርየት የለም።» /ዕብ.9+22/ የተባለው በዚህ ተደመደመ። ሰውና እግዚአብሔርም ፍጹም አንድነት የሚያገኙበት ያመነ የተጠመተ ሁሉ በዘር በጸታ እና በዕድሜ ተከፍሎ ሳይኖር የምንበላው ሕያው መሥዋዕት ሥጋውና ደሙ ተስተናልና።

ይልቅንም ሁላችን እንበላው ዘንድ እግዚአብሔር ሁሉንም ይጠራል። «እነሆ በደጅ ቶጌ እንኳኳለሁ፤ ግንም ድምጺን ቢሰግ ደጃንም ቢከፍትልኝ። ወደ እርሱ እግዚአብሔር ከእርሱም ጋር እራት እበላለሁ፤ እርሱም ከእኔ ጋር ይበላል።» ራእ.3+20 ተብሎ እንደተጻፈ። ከእግዚአብሔር ጋር በላሚፈጥርልን ፍጹም አንድነትም ጌታችን በመዋዕል ሥጋዊው «ሥጋዬን የግባሳ ደሜንም የሚጠጣ በእኔ ይኖራል እኔም በእርሱ እኖራለሁ።» 1ዮሐ.6+56 ብሎናል።

ሐ. አገናኝ ነው። የምንተባበለው ሥጋና ደም /የምንቆርበው ቁርባን/ አገናኝ የክርስቶስ ሥጋና ደም ነው። «ቢበሉም እየሰሱ እንጂራን እንሥቶ ባረክ ቁርባንም ቆይተ መጣሙርቱ ሰጠና። እንካችሁ ብሎ ይህ ሥጋዬ ነው እለ። ቁርባንም እንሥቶ አመስገናለሁ።»

ሰማቸው እንዲሆን አለ:- ሁላችሁ ከእርሱ ጠጡ በሌሎች ለጋጢ እት ይቅርታ የሚረዱ የአዲስ ኪዳን ደሜ ይህ ነው።» ማቴ. 26+26-27። ጌታችን ሥጋውንና ደሙን የሰጠው በመስቀል ከመስቀሉ በፊት ነው። ጌታችን «የሥጋዬ ምሳሌ ነው» «የደሜ ምሳሌ ነው» አላለንም! ሥጋዬ ነው ደሜ ነው አለን እንጂ።

እንዳንድ ሰዎች «ይህን ለመታሰቢያዬ አድርጉት አለ።» /1ኛቆሮ.11+24/ የሚለውን ጥቅስ መነሻ በማድረግ መታሰቢያ ነው ይላሉ። ለመሆኑ ይህ አላብ ወደ ዓለም የገዛው መቼ ነው? ምክንያቱን ምንድን ነው?

ቷሪክ:- በታሪክ እንደሚታወቀው 11ኛውና 12ኛው ክፍለ ዘመን የፍልስፍና የዕውቀት ዘመን (Scholastic era)፣ የምክንያት ዘመን (Age of Reason) ይባላል። በዚህ ዘመን ነበር እነዚህ የፍልስፍና ሰዎች ለርም ቤተ ክርስቲያን መምህራን «ገብስቱን ሥጋው ወይኑን ደም ትላላችሁ! እንዴት እንደሚለወጥ አስረዱን?» የሚል ጥያቄ አነሡ። ቤተ ክርስቲያኒቱም ለእነርሱ የመለሰች መስፈርት በእምነት የሚፈለገውን ምሥጢር በፍልስፍና መለሰች። ምሥጢርነቱንም ዘነጋችው። መልሷም በውሳጤ ሲሆን ቃሉም "Transubstantiation" የሚል ነው። "change of state" መለወጥ ግለት ነው። ይህም እንደ ቃና ውኃ እንደ ሎጥ ሚስት ዓይነት ነው። ይህንን ዓይነት ለውጥ ፈላስፎች «ፍጹም ለውጥ» "chemical change" ይሉታል። ይህም አንድ አካል የመጀመሪያ አካልና ባሕርይውን ለውጦ ሌላ አካልና ሌላ ባሕርይ ሲኖረው እንደ ግለት ነው።

ይህ መልስ ያላረካቸው ፈላስፎችም በ16ኛው ክፍለ ዘመን የመከራከሪያ ዋና አጀንዳቸው ሆነ። እናድሳለን ብለው የተነሡ እነ ሉተርም ምክንያታውያን (Rationalists) በእነበሩ ተቃራኒውን መናገር ጀመሩ። በዓይናችን (ው ሥጋና ደም ወደ መሆን አልተለወጠ

ምና ምሳሌው (its symbol) እንጂ ራሱ አይደለም በግለት ግስተግር ቀጠሉ። መንፈሳዊ እውነታም የለውም አሉ።

በእውነቱ ግን ጌታ የተናገረውን በው መዘንጋት የለበትም። «ይህ ሥጋዬ ነው... ይህ ደሜ ነው።» ሉቃ.22+19-20። «እኔ የበጎች በር ነኝ።» ዮሐ.10+7 ብሏል። ታዲያ እርሱ ከግውላ ወይም ከብረት ካለበለዚያም ከመስተዋት የተሠራ «መዝጊያ» ነኝ ግለቱ ነውን? እኒህ ዓይነት ነገሮች ናቸው ምሥጢራት የሚባሉት። እንዴት ውሳጤው እንደሚፈጸም በገሊና ከመታሰብ በላይ ነው፤ ከትዳሊያችን በኋላ የምንቀበለው አማካኪ ሥጋ ወደሙን ነው። ቅዱስ ጳውሎስ በ1ኛቆሮ.11+25 «ይህን ለመታሰቢያዬ አድርጉት አለ። ይህን እንጀራ በበላችሁ ጊዜ ሁሉ ይህንም ጽዋ በጠጣችሁ ጊዜ ሁሉ ጌታ እስኪመጣ ድረስ ጥቱን ትናገራላችሁና።» የሚለውን ቤተ ክርስቲያን በእጅጉ ትፈጽመዋለች። ሊቃውንቱ ውሳጤ ዘለንበለ ውሳጤ ይሉታል። መለወጥ ሳይኖር ግለት ነው። መለወጡ ገብስትነቱን ወይንነቱን ለትቆ ሳይሆን በገብስቱ በወይኑ አማካኪ ሥጋና ደም ሆኖ ነው።

በየዕለቱ በትዳሊ ጊዜ ሥጋውና ደሙን ካህኑ በሚፈትትበት ሰዓት «ነኣምን...» ከሚለው ጀምሮ ሕዝቡ በሙሉ «ንዚኑ ጥተክ እግዚአ ወትንሣኤክ ቅድስተ ነኣምን ዕርገተክ ወዳግመ ምጽአተክ ንሴብሐክ ወንትእመነክ ንስእለክ ወናስተበተዐከ፤ ኦ እግዚእነ ወእም ሳከነ፤ አቤቱ ጥተ ብኩርናህንና ልዩ ትንሣኤህን እንናገራለን፤ በክብር እንዳረግህ፤ ዳግመኛም እንድትመጣ እናምናለን። አቤቱ ጌታችን አምላካችን ሆይ! እናመስግንሃለን፤ እንታመንብሃለን፤ እንለምንሃለን፤ እንግልድሃለንም» እያለች በሚገዛ የጌታን ጥትና ትንሣኤ ዕርገተኛ ዳግም ምጽአቱን ታስባለች።

ቅዱስ ጳውሎስም ጥቱን ትንሣኤውን አስቡት አለ እንጂ

ሥጋውና ደሙ አይደለም አላለም። ይልቁንም ባይገባው የሚቀበለው ዕዳ አለበት ብሏል። «በለዚህ ባይገባው ይህን እንጀራ የበላ ወይም የጌታን ጽዋ የጠጣ ሁሉ የጌታ ሥጋና ደም ዕዳ አለበት። ሰው ግን ራሱን ይፈትን፤ እንዲሁም ከእንጀራው ይብላ ከጽዋውም ይጠጣ፤ ባይገባው የሚበላና የሚጠጣ የጌታን ሥጋ ስለማይለይ ለራሱ ፍርድ ይበላልና፤ ይጠጣልምና።» 1ኛቆሮ.11+26-30።

«የጌታን ሥጋ ስለማይለይ» ማለቱ በዓይነ ሥጋ ሲመለከቱት ገብበትና ወይን ለሚመስላቸው ሰዎች አግናዊነቱን ሲናገር ነው። ጌታችን «ሥጋዬ እውነተኛ መብል ደሚም እውነተኛ መጠጥ ነው» /ዮሐ.6+55/ ብሎ አግናዊ ያለው በጸሎተ ገሙስ «ይህ ሥጋዬ ነው፤ ይህ ደሜ ነው.....» ማቴ.26+26-28 ያለውን ነው።

ሠ. አንድ ጊዜ የቀረበ ነው፡- መሥዋዕተ አሪት የሚደጋገም እንደ ክብር ተመልክተናል። «ነገር ግን ክርስቶስ ይመጣ ዘንድ ባለው መልካም ነገር ሊቀ ካህናት ሆኖ በምትበልጠውና በምትሻለው በእጆችም ባልተሠራች ግለት ለዚህ ፍጥረት ባልሆነች ድንኳን፤ የዘላለምን ቢዛነት አገኘች እንደ ጊዜ ፈጽሞ ወደ ቅድስት በገዛ ደሙ ገባ እንጂ በፍየሎችና በጥጆች ደም አይደለም።» /ዕብ. 9+11-12/ እንዲል ጌታችን የራሱን ሥጋና ደም መሥዋዕት አድርጎ ያቀረበልን በመስተል ባይ ነው።

በዚህ አንድ ጊዜ ባቀረበው መሥዋዕት ሁልጊዜ የምንግር የምንታረት ሆነናል። «እርሱም እንደነዚያ ሊቃነ ካህናት አስቀድሞ ስለ ራሱ ኃጢአት በኋላም ስለ ሕዝቡ ኃጢአት ዕለት ዕለት መሥዋዕትን ሊያቀርብ አያስፈልገውም፤ ራሱን ባቀረበ ጊዜ ይህን እንደ ጊዜ ፈጽሞ አድርጓልና።» ዕብ.7+27። ቤተ ክርስቲያን አሁን ቅዱስ ቁርባንን ለምእመናን የምታቀብለው ራሱ ጌታችን በጸሎተ ገሙስ በሠራው ሥርዓት መሠረት ነው። ማቴ.26+26። ያለ ሥጋ

ወደሙም ሕይወት በለግይኖረን አምነን ሥጋውን ልንበላ ደሙንም ልንጠጣ ስንሄድ ቤተ ክርስቲያን እንደሚገባን ሆነን መሄዳችን ታረጋግጣለች። ይህም ከዕለተ ግርቡ መሥዋዕት መላተፍ ይባላል እንጂ አዲስ መሥዋዕት መሠዋዕት አይደለም። ከተሰተለ በኋላ እርባ ቀን እንደሚቆይ እያወቀ ከተሰተለኩ በኋላ ባይል አስቀድሞ ሊሐዋርያት ሥጋውንና ደሙን መስጠቱ እንዴት ከሥጋውና ደሙ እንደምንላተፍ አዲስ ሥርዓት መሥራቱ ነው።

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስን እንዲሞት ከተባበሩት አይሁድ መካከል አንዱ በኋላም ደቀ መዛሙርቱን ሲያሳድድ የነበረው ባውል /ትዱስ ጳውሎስ/ ከተመለሰ በኋላ አሕዛብን ስለ ሥጋ ወደሙ አግናዊነት ያስተማረው በጊዜው ምእመናን ይላተቱ ስለነበረ ነው። «በለዚህ ባይገባው ይህን እንጀራ የበላ ወይም የጌታን ጽዋ የጠጣ ሁሉ የጌታ ሥጋና ደም ዕዳ አለበት፤ ሰው ግን ራሱን ይፈትን፤ እንዲሁም ከእንጀራው ይብላ ከጽዋውም ይጠጣ፤ ባይገባው የሚበላና የሚጠጣ የጌታን ሥጋ ስለማይለይ ለራሱ ፍርድ ይበላልና፤ ይጠጣልምና።» /1ኛቆሮ.11+27-30/ ያለው ቅዱስ ጳውሎስ በዘመኑ የነበሩ ምእመናን እንዴት አንድ ጊዜ ከተሠዋው ሥጋና ደም መላተፍ እንዳለባቸው ሲያስጠነቅቅ ነው።

ይህ ሁል ጊዜ የሚፈተት ሥጋና ደም አንድ ጊዜ የቀረበ የአንድ የእግዚአብሔር ሥጋና ደም ነው። ይህንንም ሲገለጽ ቅዱስ ጳውሎስ «ስለ እነርሱም ሊያግልድ ዘወትር በሕይወት ይኖራልና በለዚህ ደግሞ በእርሱ ወደ እግዚአብሔር የሚመጡትን ፈጽሞ ሊያድናቸው ይችላል።» ዕብ.7+25 ብሏል። «ሊያግልድ ዘወትር በሕይወት ይኖራል» የተባለው አንድ ጊዜ በተራንዮ ተሠውቶ ባለ በመለኮት ሕያው ሆኖ በየጊዜው በወልደ እግዚአብሔር አምነው የሚመጡትን ሁሉ ሕይወት ልያስጠ ሲያስታርቅ የሚኖር በመሆኑ

ነው።

እንደ ጊዜ ብቻ መሠዋቱንም «ሊተ ካህናትም ሁሉ ሶ ለት ዕለት እያገለገለ ኃጢአት ሊያስወግድ ከቶ የግደችሉትን እነዚያን መሥዋዕቶች ብዙ ጊዜ እያቀረበ ቀጧል፤ እርሱ ግን ስለ ኃጢአት እንደን መሥዋዕት ለዘላለም አቅርቦ በእግዚአብሔር ተኝ ተቀመጡ፤ ጠላቶቹም የእገሩ መረገጫ እስኪደረጉ ድረስ ወደ ፊት ይጠብቃል። እንደ ጊዜ በግንባራ የሚቀደሱትን የዘላለም ፍጹምን እድርገታቸዋል።» ሲል ዘግቶታል። ዕብ.10+11-14።

10.4 መሥዋዕተ ምእመናን፡- ከዛይ እንደተገለጸው ለድንበታችን የሚሆን መሥዋዕት እንደ ጊዜ የቀረበ ነው። በፊት በዕለተ ሰንበትና በወር መባቻ በበዓላት የሚቀርቡትን መሥዋዕት ያስቀረጠ ነው፤ እነዚህ ለዚህ ለፍጹሙ መሥዋዕት አምሳል መርገፍ እንጂ እንተው ሊኖሩ የሚገባቸው አልነበሩም። ይህን አታጽርጡ እያሉ አይሁድን የሚወተውቱ እንዳንድ በጊዜው የነበሩ ምእመናን ትዳስ ላውሉስ «እንግዲህ በመብል ወይም በመጠጥ ወይም ስለ በዓል ወይም ስለ ወር መባቻ ወይም ስለ ሰንበት ግንም አይፍረድባችሁ፤ እነዚህ ሊመጣ ያሉት ነገሮች ጥላ /ምሳሌዎች/ ናቸውና፤ እካሉ ግን የክርስቶስ ነው።» ሲል አስተምሯቸዋል። ቀላ.2+16-17።

እነዚህ መሥዋዕተ እንስሳት እንዲቀሩላቸው መደረጉ በክርስቶስ አግኖዊ መሥዋዕት ስለ ተፈጸመ ነው። «ፋሊካችን ክርስቶስ ታርጿልና» /1ኛቆሮ.5+7/ እንዳለ በእርሱም ደም ጸድቀ ላልና። ሮሜ.5+9፤ 1ኛኢጥ.1+18-19።

ከዚህ በኋላ ግን በክርስቶስ ላሙት ምእመናን የሚጠበቅባቸው መሥዋዕት መንፈሳዊ ነው። «እናንተ ደግሞ እንደ ሕያዋን ድን ጋዮች ሆናችሁ በኢየሱስ ክርስቶስ ለእግዚአብሔር ደስ የሚያሰኝ መንፈሳዊ መሥዋዕት ታቀርቡ ዘንድ ትዳሳን ካህናት እንድትሆኑ

መንፈሳዊ ቤት ለመሆን ተሠሩ።» /1ኛኢጥ.2+5/ እንደ ተባለ ይኸ ውም በኩር መቀደስ ነው። «ከኑሯችሁ ሁሉ ትዳሳን ሁኑ» ተብለ ላልና። 1ኛኢጥ.1+16። ከዚህ አንጻር ምእምናን ሊያቀርቧቸው የሚገባቸውን መሥዋዕት እንደሚከተለው እንገልጻለን።

ሀ. መንፈሳዊ አገልግሎት፡- «እንግዲህ ወንድሞች ሆይ + ሰውነታችሁን እግዚአብሔርን ደስ የሚያሰኝና ሕያው ትዳሰም መሥዋዕት እድርጋችሁ ታቀርቡ ዘንድ በእግዚአብሔር ርኅራኄ እለምናችኋለሁ፤ እርሱም ለአእምሮ የሚመች አገልግሎታችሁ ነው።» ሮሜ.12+1 እንዲል። ትዳስ ላውሉስ ለአገልግሎት የሚፋጠን ሰው ሰውነቱን «ትዳስ» /የሚቻለውን ያህል በንጽሕና ተጠብቆ/ እድርጉ ቢቀርብ እግዚአብሔርን ደስ የሚያሰኝ ፍጹም መንፈሳዊ መሥዋዕት ግንባራ ነው። «እንግዲህ ለምኞቱ እንድትታዘዙ በሚሞት ሥጋችሁ ኃጢአት አይገነጥም፤ ብልቶችሁንም የዓመጥ የጦር ዕቃ እድርጋችሁ ለእግዚአብሔር አታቅርቡ፤ ነገር ግን ከሙታን ተለይታችሁ በሕይወት እንደምትኖሩ ራሳችሁን ለእግዚአብሔር አቅርቡ፤ ብልቶችሁንም የጸድቅ የጦር ዕቃ እድርጋችሁ ለእግዚአብሔር አቅርቡ።» ሮሜ.6+12-14 በሚል ታዘዘናልና።

ለ. መብ /አምላ፤- ምእመናን አሥራቱን ለቤተ ክርስቲያን በሚገባው መንገድ መስጠት ወይም መፈለግ መንፈሳዊ ግዴታቸው ነው። ከዚህ በመቀጠል ደግሞ በነጻ በፈቃዳቸው የሚሰጡት ስጦታ በፍትህና በእምነት ሲሰጡት በእግዚአብሔር ዘንድ የተወደደ መሥዋዕት ይሆንላቸዋል። «የመግዛ ሽታና የተወደደ መሥዋዕት የሚሆን ውን ለእግዚአብሔርም ደስ የሚያሰኘውን ስጦታችሁን ከአፍርዲጡ ተቀብሩ ተዋልቻለሁ። አምላኬም እንደ ባለጠግነቱ መጠን በክብር በክርስቶስ ኢየሱስ የሚያስፈልጋችሁን ሁሉ ይሞላባችኋል።» /ፈል.4+18/ ሲል ትዳስ ላውሉስ በእግዚአብሔር መወደድ ብቻ

ሳይሆን የሚገኘውንም በረከት በመሠረት ገልጦታል።

ይህ ስሙታ ለችግሮችም ይልቅንም አበላ አጠጣ በነበር ኩባት አገር ተርቢ ተጠምፎ፤ አበድሬ ተከብራ በኖርኩባት አገር ተዋርጆ እንዴት አድርጎ እለምናለሁ ለሚሉትና በቤታቸው ተደብተው ችግር ለጸናባቸው ሲሆን እጅግ የተወደደ መሆኑን ምርጥ ዕቃ ቅዱስ ጳውሎስ ገልጦታል። «ነገር ገን መልካም ማድረግን ሌሎችም ማካፈልን አትርሱ፤ እንዲህ ያለው መሥዋዕት እግዚአብሔርን ደስ ያስኘዋልና።» /ዕብ.13÷16/ እንግዲህ «የሚሰጥ በልገሥና ይስጥ።» ሮሜ.12÷8።

ሐ. ምስጋና፡- እግዚአብሔር ሰጠኝ እግዚአብሔር ነፃነት ከእግዚአብሔር መልካሙን ብቻ እንቀበላለን ከቆውንስ ለምን እንቀበልም? እንዳለው እንደ ኢዮብ፤ በጠገቡም፤ በተራራም፤ በእዘኑም፤ በተደሰቱም ጊዜ እግዚአብሔርን ማመስገን ንጹሕ መሥዋዕት ነው። «እንግዲህ ዘወትር ለእግዚአብሔር የምስጋናን መሥዋዕት፣ ማለት ለሰሙ የሚመስከሩ የከንፈሮችን ፍሬ፣ በእርሱ እናትርብለት።» ዕብ. 13÷15 ተብለናልና።

ለበ አምላክ ቅዱስ ጳዊትም «የፍሪዳውን ሥጋ እበላለሁን? የፍየሉንስ ደም እጠጣለሁን? ለእግዚአብሔር የምስጋናን መሥዋዕት ሠዋ፥ ለልዑልም ስለላትህን ስጥ፤» ብሏል። መዝ.49÷16 ነቢዩ ሆሴዕም «እሥራኤል ሆይ፥ በኃጢአትህ ወድቀሃልና ወደ አምላክህ ወደ እግዚአብሔር ተመለስ። ከእናንተ ጋር ቃልን ውሰዱ፥ ወደ እግዚአብሔርም ተመልሳችሁ ኃጢአትን ሁሉ አስወግዱ፤ በቸርነትም ተቀበለን፥ በወይፈንም ፋንታ የከንፈራችንን ፍሬ እንበጣለን አሦር አያድነንም፤ በፈረስ ላይ እንቀመጥም፤ ድህ አደጉም በእንተ ዘንድ ምሕረትን ያገኛልና ከእንግዲህ ወዲህ ለእጆቻችን ሥራ ለአምላክቻችን ናችሁ እንላቸውም በሉት።» ሆሴ.14÷1-3 በማለት ዋናው ለእግዚአብሔር

የምናቀርበው የከንፈር ፍሬ መሆኑን ተናግሯል።

መ. ምሕረትና ጸሎት፡- ጌታችን በወንጌል «ምሕረትን እውድዳለሁ መሥዋዕትንም አይደለም።» ተብሎ በሆሴዕ የተነገረውን ሆሴ.6÷6 በመጥቀስ ያስተማረው እርሱም ስለማረን እንጂ በለ መሥዋዕታችን በው የሆነ አይደለምና ነው። ስለዚህ እርሱ በምሕረት እንደታረቀን እኛም ሌሎቹን ልንምር ይቅር ልንል ካልቻልን መንፈሳዊ መሥዋዕትን አለማቅረባችን ሌላውንም ጸሎታችንንም ከንቱ ማድረጋችን ነው። ማቴ.9÷13፤ ማቴ.12÷6 «እንግዲህ መባህን በመሠዊያው ላይ ብታቀርብ፥ በዚያም ሠንድምህ እንዳች በእንተ ላይ እንዳለው ብታስብ፥ በዚያ በመሠዊያው ፊት መባህን ትተህ ሂድ፥ አስቀድመህም ከወንድምህ ጋር ታረቅ፥ በኋላም መጥተህ መባህን አትርብ።» ማቴ.5÷23 ሲል ጌታ ማስተማሩ መባን ትቶ መሄድ እንዲገባ ያደረገ ምሕረት ከመባው የበለጠ ትልቅ መሥዋዕት ስለሆነ ነው። ከዚህ በኋላ የምናቀርበውንም መባና ጸሎት እግዚአብሔር መሥዋዕት አድርጎ ይቀበላልናል። እንደዚህ ዓይነት በዕጣንና በመባዕ ከምሕረት /ይቅር ማለት/ በኋላ የሚቀርብንም ጸሎት መሥዋዕት ስለሆነ ቅዱሳን መላእክት በእግዚአብሔር ፊት ያሳርጉታል። ራእ.8÷3-5።

ሠ. መሥዋዕትነት፡- ሰው ከዚህም በላይ እግዚአብሔርን በንጹሕ ኅሊናና በፍጹም ልብ ሲያገለግል ስንኳን የርሱ የሆነውን የዚህን ዓለም ገንዘብ ራሱንም ለእግዚአብሔር ለማቅረብ አይፈራም። ምክንያቱም እግዚአብሔር ለእርሱ ያደረገውን በማሰብ ይጸናልና። «እንግዲህ እንደ ተወደዱ ልጆች እግዚአብሔርን የምትከተሉ ሁሉ ሁኑ፥ ክርስቶስም ደግሞ እንደ ወደዳችሁ ለእግዚአብሔርም የመፃዛሽታ የሚሆንን መባንና መሥዋዕትን አድርጎ በለ እናንተ ራሱን አሳልፎ እንደ ሰጠ በፍትህ ተመላለሱ።» /ኢፌ.5÷1-2/ የተባለውን

በማሰብ ለእግዚአብሔር የላቸውን ፍጹም ፍትር መስዋዕት በመሆን ይገልጡታል። «ፍጹም ፍትር ፍርሃትን እውጥቶ ይጥላል።» 1ዮሐ. 4+18 እንዲል።

በሐዚህ ሰዎች በራሳቸው ላይ ወሰነው ስለ ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን «እውነትን እየመሰከሩና ጽድቅ እየሠሩ» የሚቀበሉት መከራ ራሱ መስዋዕትነት ይባላል። ይህም /ክርስቲያኖች ራሳቸውን ለእግዚአብሔር የተቀደሰ መስዋዕት እድርጌ ማቅረብ/ የታዘዘ ነው። ቅዱስ ጴጥሮስ «በግፍ መከራን የሚቀበል ሰው እግዚአብሔርን እያሰበ ንዘንን ቢታገሥ ምስጋና ይገባዋል። ኃጢአት እድርጋችሁ ስትጉሰሙ ብትታገሡ ምን ክብር አለበት? ነገር ግን መልካም እድርጋችሁ ስትጉሰሙ ብትታገሡ ይህ ነገር በእግዚአብሔር ዘንድ ምስጋና ይገባዋል። የተጠራችሁ ሐዚህ ነውና፤ ክርስቶስ ደግሞ ፍለጋውን እንድትከተሉ ምላሴ ትቶላችሁ ስለ እናንተ መከራን ተቀብሏልና።» /1ኛጴጥ.2+19-21/ ሲል በመልእክቱ ያስተላለፈው በመስዋዕትነትም ጌታችንን እንድንከተለው ነው።

ቅዱስ ጳውሎስም «እርሱንና የትንሣኤውን ኃይል እንዳውቅ በመከራውም እንድንፈልግ ወደ ሙታንም ትንሣኤ ልደርስ ቢሆን ልኝ በሞቱ እንድንመስለው እመኛለሁ።» /ፊል.3+11/ በማለት ክርስቶስን መምሰል ራስን መስዋዕት እስከ ማድረግ ድረስ እንደ ሆነ ገልጿልናል። በዕብ.11+1-40 የተጠቀሰው የቅዱሳን ታሪክም በእምነት ድል መንሣታቸውን ተከትሎ የሚተርከው የተቀበሉትን መከራ ወይም መስዋዕትነት ነው።

የመስዋዕትነት መንገዱ ብዙ ነው። በቀጥታ በዓለም ከሚያስተምሩበት ገበታና ጉባኤ እየተያዙ በመጋዝ የተተረተሩት በሰይፍ የተቀሉት በእሳት እንደ ሰም የተለጡት ለእናብስት የተጣሉትና... በዚህ ዓይነት መንገድ መከራ እየታገሡ ሲላ ሕዝቡ

እየጸለዩ ያለፉት ሁሉ ሰማዕታት ይባላሉ። ዓለሙን ንቀው የላመ የባመ ላለመብላት፤ የሞቀ የደመቀ ላለመልበስ ገዳም ገብተው፤ ጳዋ ጥሰው፤ ጤዛ ልሰው፤ ድንጋይ ተንተርሰው፤ የቀን ሐሩሩን የሌሊት ቁሩን፤ ድምፅ እራዊትን ግርማ ሌሊትን ታግመው ከእጋንንት ጋር ተዋግተው ዓለሙን ድል የሚነሡት ደግሞ ጻድቃን ይባላሉ።

ሌሎች መከራዎችንም በመታገሥ ራሳቸውን መስዋዕት የሚያደርጉ በገዳም በበረሃ በዓለም በከተማ ያሉ ብዙዎች ናቸው። «ስእኔ ይቅል አባቱን ወይም እናቱን የሚወድ ለእኔ ሊሆን አይገባውም፤ መስቀሉንም የማይዝ በጓዳዬም የማይከተለኝ ለእኔ ሊሆን አይገባውም፤ ነፍሱን የሚያገኝ ያጠፋታል። ነፍሱንም ስለ እኔ የሚያጠፋ ያገኛታል።» /ማቴ.10÷37-39/ የሚለውን እምላካዊ ቃል መሠረት እድርጎ ከሁሉም የቤተ ክርስቲያንን ጉዳይ የሚያስቀድም ሁሉ መስዋዕትነትን ከፈለ ሊባል ይችላል። መስዋዕትነት ሁሉ ክብር አለው። ክብሩም እንደ መከራው ይለያያል። «ከኮከብ ክብር የኮከብ ክብር ይበልጣል።» 1ኛቆሮ.15+41 ተብሏልና።

ምዕራፍ አሥራ አንድ

እምነት

11.1. ትርጉም፡-

እምነት በዓይነ ሥጋ ከመታየት፣ በልብ ከመታሰብ፣ በጆሮም ከመሰማት ወይም በሰሜት ሕዋሳት ከመመርመር በላይ የሆነውን፣ በቦታ ርቀትም በእካል ርቀትም /ረቂቅነትም/ ያለውን ይሆናል ይደረጋል ብሎ መቀበል፣ ማለት ነው። ከዚህም የተሻለ የቃላት ትርጓሜ መስጠት ይቻላል ይሆናል። ፈላስፎችም በእነርሱ ፍልስፍናና ዕውቀት መሠረት የማይፈጸምን ነገር መቀበል የሚያዳግታቸው «እምነት» ምን እንደ ሆነ በላዕላውያን ብቻ ሳይሆን «ከሰው ዕውቀት በላይ የሆነ ነገር የለም።» የሚል እምነት ሰላሳቸው ነው።

እነርሱ በፍልስፍና እግዚአብሔርን ሊያውቁት የሚችሉት ሽክላ ሠራውን ካወቀ በኋላ ነው። በምርምርና በፍልስፍና የሚገኝ ነገርም ሳይንስ /ጥበብ ሥጋዊ/ ይባላል እንጂ እምነት አይባልም። በሥጋ መንገድ ማረጋገጫ (proof) ያለውም ነገር ቴሪም (theorem) ይሉታል እንጂ ከዚህ በላይ ሰምም ክብርም የለውም። ይሁን እንጂ ፈላስፎች ይህን እንኳ ለማረጋገጥ ለመነሻነት እንደ «እምነት» የሚቀበሏቸው አሳቦች አሏቸው፤ እነዚህን ዓረፍተ ነገሮች መነሻና ቅቡል አሳቦች (Accepted assumptions) በእነርሱ አጠራር አግዚዮምስ (Axioms) ይሏቸዋል፤ ያለ እነዚህም ማስረገጥ (prove) ማድረግ አይችሉም፤ ይህም ያለ እምነት መሥራት የሚችል ፍጡር እንደሌለ የሚያመለክት ነው።

ከትዳሳት መጻሕፍት አንጻር እምነት ብዙ ዓይነት አገላለጽና አፈጻጸም ይኖረዋል። ይሁን እንጂ ዓለም ፈጣሪ፣ ሠራዊና መጋቢ፣

መነሻና መድረሻ፣ የተጀመረበትና የሚፈጸምበት አለው ብሎ መማን ዳግመኛም ለሚሠሩት ሥራ ሁሉ ዋጋ ከፋይ መኖሩን አውቆና እምና መሥራት በሁሉም ሰው ዘንድ ታምና ሊኖር የሚገባው ነው። ይህም «እስራኤል ሆይ፥ ሰማ፥ አምላካችን እግዚአብሔር አንድ እግዚአብሔር ነው።» /ዘጸ.6+4/ የሚለውን በማስታወስ ይህን አንድ አምላክ የግወት ገደታ ነው። ይህን አንድ አምላክ እንደሚገባ ግወትና ግመንም አንድ ነው። ኤፌ.4+4። እምነት የሚገለጽበት ሥራ የመታመኛ መንገዱ ገን ብዙ ነው።

11.2. እምነት ከመታመን አንጻር፡-

ፍጡር በፈጣሪው ካለው መታመን አንጻር የአንዱ እምነት ከሌላው ይለያል። ይህንም ትዳሳት መጻሕፍትን መሠረት አድርገን እንመለከተዋለን።

ሀ. የአጋንንት እምነት፡- «እግዚአብሔር አንድ እንደ ሆነ አንተ ታምናለህ፤ መልካም ታደርጋለህ፤ አጋንንት ደግሞ ያምናሉ ይንቀጠቀጡማል።» ያዕ.2+19 እንደሚል አጋንንት በአንድ እግዚአብሔር ያምናሉ። በኋላም እካላዊ ቃል ከትድስት ድንገል ግርያም ከሥጋዋ ሥጋ ከነፍሷ ነፍስ ነሥቶ መወለዱን ያውቃሉ፤ እርሱ ወልደ እግዚአብሔር እንደ ሆነም መስክረዋል። «ኢየሱስ ሆይ፥ የእግዚአብሔር ልጅ ከአንተ ጋር ምን አለን? ጊዜው ሳይደርስ ልታስቃለን መጣህን?» ማቴ.8+28 በማለት ተናገረዋልና።

ከዚህም ገገግፋቸው ሁለት ነገሮችን እንረዳለን። የመጀመሪያው የወልደ እግዚአብሔርን ማንነት ግወትና ግመን ሲሆን ሁለተኛው የሚፈርድባቸውንና የሚፈረድበትን ጊዜ ዐውቀው እየበደሉ መኖር። ምክንያቱም «ጊዜው ሳይደርስ» ብለዋልና። ከዚህ ቀጠል አድርገው ቢለምኑት እንደ ገይነላቸው ዐውቀውና እምነው ለመኑት። «ታወጣንስ እንደ ሆነ ወዳ እሪያው መንጋ ስደደን፤

ብለው ለመኑት። /ማቴ.8+31/ እንዲህ እንዲህ በጸሎት በሰላም ግመናቸው ብቻ የሚደገት አይደለም። ሰውም ቃል እግዚአብሔርን መሠረት አድርጎ መኖር እንዳለበት በሰሚያውቁና በሰሚያምኑ መጽሐፍ ቅዱስ ለሚይዙ ሰዎችም ጥቅስ እየጠቀሱ ወደ እነርሱ መንግሥት ሰዎችን ሳይቀር ይሰባሉ። በንጂን ለሶሩት ብሔረ ለጌታችንም ጥቅስ በመጥቀስ ፈተናን አቅርበዋል። ማቴ.4+1-12።

ይህ ሁሉ የሚያመለክተን ለእኛንንት እምነት አላቸው፡ ሰው ተት አላቸው፡ ነገር ግን ንስሐን አይቀበሉም፡ ጥፋታቸውንም አይሰሙም፡ የሚናገሩበት አፋቸው እንጂ የሚሰሙበት ጆሯቸው የእግዚአብሔርን ቃል አይቀበሉምና።

ጌታችን ይህ እንደሚደረግ ዐውቁ በማቴ.13+24-30 በምሳሌ ለደቀ መዛሙርቱ አስተምሯል። በንጉሱ ዘር በቃል እግዚአብሔር ሳይ እንክርዳዱን ዘርቶ ሰዎችን ከመንግሥተ እግዚአብሔር ለመለየት የሚጠቀምበት መሣሪያው እምነት መሆኑን የነገረን ከእኛንንት እምነት እንድንጠበት ነው።

ለ. የክርስቲያኖች እምነት፡-

የክርስቲያኖች እምነት በሚል ያነሣው ያለ ምክንያት አይደለም። የክርስቲያኖች እምነት ከቀደሙት አበው ይለያል። አበው አንድ እግዚአብሔር ብለው የሚያምኑ ቢሆኑም በገጽም አንድ ይሉ ነበር። ክርስቲያኖች ግን «ወእንዝ ታጠምቅዎሙ በሉ በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ፤ በታጠምቅቸውም በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም በሉ» /ማቴ.28+18/ ከሚለው የጌታችን ትእዛዝ እንደምንመለከተው አንድ እግዚአብሔር በስም በአካላት በግብር ሦስት የሚሉ ስለሆነ ከቀደሙት ይለያሉ። ከዚህ አንጻር የሚለይ ይሁን እንጂ እግዚአብሔር የእነርሱ እምነት ሊባል የማይችሉባቸው ወዳጆቹ ብዙ ናቸው። ይሁን እንጂ በሰዎች ውስጥ ያለው መታመን በሰሚያይ ሰው የሚሠራው የሃይማኖት ሥራም ይለያያል።

ጌታችን በወንጌል «እንዲህ ያለ ታላት እምነት በእስራኤል ስንጂን አላገኘሁም» /ማቴ.8+10/ ሲል ግመሰገኑ በመታመናችን መጠን እምነታችን እንደሚወሰን ለማጠየት ነው። ስለዚህ የክርስቲያኖች እምነት፡-

1. በሥራ የሚገለጥ ነው፡- ግመናቸውን በመታመን ይገልጹታል።

ኢትዮጵያዊው ጃንደረባ ከተሰበከና በልቡናው አዎን ሆኗል ተደርጓል ብሎ ካመነ በኋላ «እንዳልጠመት የሚከለክለኝ ምንድን ነው?» ግለቱ እምና አለመቅረቱን የሚያስረዳ ነው። ወዲያውኑ ታምና ተጠምዷልና። ክርስቲያኖች ሁሉ እምነው የሚቀሩ አይደሉም ታምነው በሥራ ይፈጽሙታል እንጂ። በጥንተ ተፈጥሮ ሆነ በኋላ በሐዲስ ተፈጥሮ የተፈጠርነው በሃይማኖት መልካም ሥራ ለመሥራት ነውና። «እንመላለስበት ዘንድ እግዚአብሔር አስቀድሞ ያዘጋጀውን መልካሙን ሥራ ለማድረግ በክርስቶስ ሊየሱስ ተፈጠርን።» /ኤፌ.2+10/ እንዲህ እምነትም ከሥራ ከተለየ የሞተ ነው። ያዕ.2+20።

2. ተስፋ ያለው ነው፡-

ያለ ተስፋ መኖርም አይቻልም፤ ግመንም አይቻልም። ይሁን እንጂ ተስፋ ግለት እርግጠኛ የሚሆን ነገር ግን ጊዜው ያልደረሰለትና የሚጠበቅ ግለት እንጂ ሳይሆን የሚችል በጥርጣሬ (Probability) ያለ ግለት አይደለም። በተስፋ እግዚአብሔርን እምነው ደስ ያሰኙትን እግዚአብሔር አይረሳቸውም። ለዚህም ነው ቅዱስ ጳውሎስ በዕብራውያን መልእክቱ ሳይ በበፊው የዘረዘረው። «ሃይማኖትህ ጥይት ይላቲ ሳይሆን ሆኖ። ሀላፊ እለተለሙት ተሰፊዎሙን ዋዩ ዘሊያስተርሊ። ሃይማኖትህ ተስፋ ለሚያደርጋት ሰው ዋጋ በማሰጠት የተረዳች ናት፤ ቀድሞም የማይታየውን የማያልፍ መንግሥተ ሰማያትን ገንዘብ በማድረግ ጸንተው የሚኖሩ ነበሩ።» /ዕብ.11+1/

በማለት ተደግጦ እምነው በተሰፋ የጽኑትንና ስለ መንግሥተ ሰማያትም መከራ የተቀበሉትን ትዳሳን ይዘረዝራል።

❖ የአቤል እምነት፡- የእግዚአብሔርን ንጽሐ ጠባይ በፍጹም በማመን የነበረና የሚሰጠውን መልስ ተስፋ በማድረግ መታመኑን ንጽሕ በግ በማትረብ ስለ ገለጠ እግዚአብሔርም መሥዋዕቱን በመቀበል መሰከረለት። «ሞትም ሳለ እስካሁን በመሥዋዕቱ ይናገራል።» ያለለት ለዚህ ነው።

❖ ሄናክ፡- የደጉን የአቤልን መሞት አይቶ «ደግ መሆን ይገድላል» የሚል የሞኝ ብሄል ሳይናገርና ሞት በአቤል ብቻ በታወቀበት ተስፋውን ሰንቆ በሕግ በእምልኮት እግዚአብሔርን መፈለጉ ታላቅ እምነት ነው። እግዚአብሔርም ወደ ብሔረ ሕያዋን በመውሰድ እምነቱን መሰከረለት። እግዚአብሔርን ደስ ያሰኘው ግን ሳይወሰድ መሆኑ ሊስተዋል ይገባል።

❖ አብርሃም፡- ሊቀበለው ያለውን ሥፍራ ከነፃነን አያውቀውም፤ ግን አልተጠራጠረም፤ እምናና ተስፋ አድርጎ ሄደ። ሁለተኛም እርሱ ዘር ከቆረጠ ሚስቱም ደሟ ከደረሰ በኋላ ወንድ ልጅ ትወልዳላችሁ ቢለው እግዚአብሔርን ያለ ማመንታት ተቀበለ፤ ተስፋ አድርጎም በእምነት የሣራን ማገፊን የራሱንም ሥጋ ተመለከተ። ሮሜ.4+17-22። ሦስተኛም ተስፋ የተነገረለትን ልጁን ይስሐትን መሥዋዕት አድርገው አቅርብ ቢባል አብርሃም «ከሞት እንኳን ሊያስነሳው ይቻለዋል» ብሎ ተስፋው ሳይፈጸም እንደማይቀር አመነ ተስፋው አደረገ።

❖ ሣራም፡- ደሜ ደርጃል፤ ልምላሚዬ ጠፍቷል ሳትል በእምነት ዘርን ለመጽነስ ጋኝ እን ሆነን። ቁ.11-12።

❖ የሙሴም ከእርሱም በኋላ ያሉት አበው እምነት የተመሰከረው በተስፋ ሩቁን በመመልከት ነው። «ከግብፅም ብዙ ገንዘብ ይልቅ ስለ ክርስቲስ መነቀፍ እጅግ የሚበልጥ ባለጠገነት መሆኑን

አስቧልና... ብድራቱን ትኩር ብሎ ተመልክቷልና።» ቁ.23-22 እንዲል። ይህን ተስፋቸውን ነበር ቅዱስ ሐውሉስ ከቁ.13-16 የገለጸው። «እነዚህ ሁሉ እምነው ሞቱ፤ የተሰማቸውን የተስፋ ቃል አላገኙምና ዳሩ ግን ከሩት ሆነው እዩትና ተሳለሙት፤ በምድሪቱም እንግዶችና መጽሐፎች እንዲሆኑ ታመኑ። እንዲህ የሚሉት ለእነርሱ የሚሆነውን አገር እንዲፈልጉ ያመለክታሉና። ያን የወጡበትን አገር አስበው ቢሆኑ ሊመለሱ ጊዜ በሆነላቸው ነበር፤ አሁን ግን የሚበልጠውን እርሱም በማያዊ ነገር ይናፋቃሉ። ስለዚህ እግዚአብሔር እምላካቸው ተብሎ ሊጠራ በእነርሱ አያፍርም፤ ከተማን አዘጋጅተላቸዋልና።» በማለት ገልጾታል።

አበውን ያስደነቀው ጌታ ገና በሥጋ ሳይገለጥ ነፍሳትም ወደ ገነት ሳይመለሱ በተስፋ እምነው ሥራ መሥራታቸው ነው። ታዲያ ገና በሕገ ልቡናና በሕገ ኦሪት ተስፋቸው የላቀ ሆኖ በእምነት ሥራ መሥራት ከቻሉ እኛ ክርስቲያኖች ራሱ በእኩል አስተምርን ተስፋውንም «ሥፍራ አዘጋጅላችሁ ዘንድ እሄዳለሁና... እኔ ባለሁበት እናንተ ደግሞ እንድትሆኑ ሁለተኛ እመጣለሁ ወደ እኔም እወስዳችኋለሁ።» /ዮሐ.14+1-4/ በማለት ነገርን ሳለ ተስፋውን ተቀብለን የግናምን ከሆንን ምን ብልጫ አለን። «የተስፋን ቃል የሰጠው የታመነ ነውና» /ዕብ.10+23/ እንዲል እጅጉን በማመን መቃመን የሚጠበቅብን ክርስቲያኖች ነን። «የእግዚአብሔርን ፈቃድ አፍር ጋችሁ የተሰማችሁን የተስፋ ቃል እንድታገኙ መጽናት ይነባችኋል።» ዕብ.10+36 በማለት ጽፎልናል። ስለዚህ የክርስቲያኖች እምነት ተስፋ ያለው «እንደሚሆን እርግጠኞች በመሆንና ጊዜን በመጠበቅ የሚኖሩት የተስፋ ሐይወት» ነው።

ሐ. የፍትር ሕይወት ነው፡- የክርስቲያኖች እምነት ወንጌልን መተበል ነው። ወንጌል ደግሞ ከኦሪት ዋብልጣለች፤ ይህንንም ቅዱስ

ዳውሎስ በሁለት ምሳሌ አቅርቦታል።

1ኛ. በይስሐት በረከት፡- «ይስሐት ሊመጣ ስላለው ነገር ያልቀብና ዓላውን በእምነት ባረካቸው።» ዕብ.11+20 ይላል። ይመጣ ዘንድ ያለው ነገር ምንድን ነው? ይስሐትን እንዴት ሀወቀው? በሮጪ.9+10-13 ላይም «... ይህ ብቻ አይደለም፤ ነገር ግን ርብቃ ደግሞ ከአንዱ ከላባታችን ከይስሐት በጸነሰች ጊዜ፤ ልጆቹ ገና ሳይወለዱ፤ በጎ ወይም ከፋ ምንም ሳያደርጉ፤ ከጠረው እንጂ ከሥራ ሳይሆን በምርጫ የሚሆን የእግዚአብሔር አሳብ ይጸና ዘንድ፤ ለእርሰዋ፡-ታላቁ ለታናሹ ይገዛል ተባለላት።» ያዕቆብን ወደድሁ ዓላውን ግን ጠላሁ ተብሎ እንደ ተጻፈ ነው።» ሲል ታሪኩን በተሻለ መንገድ አቅርቦታል። ሌላውንም በዕብ.12+16 ላይ « ስለ አንድ መብል በኩርነቱን እንደ ሸጠ እንደ ዓላው ለዚህ ዓለም የሚመች ሰው እንዳይሆን ተጠንቀቁ።» በማለት ገልጦታል። እነዚህን ታሪኮች በዘፍ.25+21-34 እና በዘፍ.27+27-29 እናገኛቸዋለን፤ ይሁን እንጂ ታሪኩን በአጭሩ አስተምጠን ወደ ምሥጢሩ እንሄዳለን።

ትዳስ ዳውሎስ እንደ ተናገረው ገና ሳይወለዱ እግዚአብሔር ያዕቆብን መርጧል። ይህም አድልዎ አይደለም። እግዚአብሔር የነገርን ፍጻሜውን ከመጀመሩ በፊት፤ የዓለምን ኑሮና ፍጻሜ ከዓለም መፈጠር በፊት የሚያውቅ በመሆኑ፤ ከመወለዳቸው በፊት ያዕቆብ ምን ዓይነት ሰው እንደ ሆነ ዓላውም ምን እንደሚሆን ያውቅ ነበር። «ዓለም ሳይፈጠር እንኳ አስቀድሞ ታወቀ።» 1ኛኢፒ.1+21 እንዲል። ርብቃ ግን ጽንሱ በማገፈፍ ይነዋወጥበት ስለነበረ በጊዜው «መካነ ራዕይ» ወደሚባለው ስትሄድ ቦታው መልክ ጸደቀ የሚኖርበት ስለነበረ እግዚአብሔር በአፈ መልክ ጸደቀ ታላቁ ለታናሹ እንደሚገነ ነገሯት ነበረ።

እግዚአብሔር «ያዕቆብን ወደድሁ» ማለቱም ሕገ ነፍሱን

/ብዙርና ምሳሌዎ ነበረችና/ ስለ መምረጡ «ዓላውን ጠላሁ» ማለቱም የዓላውን ለሕገ ሥጋ ማድላት ማወቁን ለመናገር ነው። ዓላው ከአደገ በኋላ አደን ሳይቀናው በተመለሰ ጊዜ ብዙርናውን ለያዕቆብ ሸጠ። ከዚህም በኋላ ዓላው ለቤተሰቦቹ የማይታዘዝ ያዕቆብ ግን የሚታዘዝ ፈቃዳቸውንም የሚፈጽም ነበር። አባታቸው አርጅቶ እመርቃለሁ ባለ ጊዜም ርብቃ ለያዕቆብ ምክር መምከሯ ታዛዥ በመሆኑና እግዚአብሔርም የመረጠው እንደ ሆነ ስለምታውቅ ነው። ያዕቆብም በእናቱ ምክር መሠረት በመጠቀሙ ሥራው ሠመረለት አባቱም ፍጹም በረከትን ሰጠው።

ይህች ቀን በዘመነ አበው ትውፊት አባት ከመሞቱ በፊት ልጆቹን የሚባርከባት የተለዩች ዕለት ናት። ከዚህ በኋላ ያዕቆብን ዓላው እንዳይገድለው ጠፋ፤ ከብዙ ዘመንም በኋላ በእናትና አባታቸው ምክር መሠረት ዓላው ያዕቆብን በአንድ ቀን ተዘርተን «በአንድ ቀን የታጩድን ነን።» በማለት ብዙርናውን መልስልኝ ሳይል ታርጿል። ከታረቀ በኋላ ግን ልጆቹ ቀድሞ አላገባብ ሸጥክ አሁን ደግሞ የማይሆን ዕርት ታረትህ ብለው በመቆጣት ሰይፍ አንሥተው አባታቸውን መንገድ መሪ አድርገው ያዕቆብን ለመዋጋት ሄዱ። የእካባቢው ሰዎችም ያዕቆብን ይወዱ ነበርና ወንድሙ ጦር አበልፎ መምጣቱን በነገሩት ጊዜ ሁለት መቶ ቤተሰቦቹን ይዞ አራት በር ባላት ቤት ሃምሳ ሃምሳውን በእያንዳንዱ ገጽ አሠልፎ ጠበቀው። ይሁሉ ባለበት በር በኩል ዓላው ልቡ ለተሰት ተመችቶ ታየው። ይሁሉም የአባትን ታላቅ ወንድም መግደል አባትን መግደል ነው በማለት እነግጥሮ ለአባቱ ሰጠው፤ ያዕቆብም ዓላውን ገደለ፤ ጠሩም ተበተነ። ከዚህ በኋላ የዓላውን ዘሮች ሲያስገብሯቸው ኖረዋል። ታሪካቸውም እንዲህ ይደመደማል። ኩፋ.26+47-48። አስቀድሞ የተመለከተው ታድያ ምንድን ነው? ከታሪኩስ ጀርባ ያለው ምሥጢር?

በመጀመሪያ ያዕቆብ የዲሳውን ብክርና መግባቱ በእስራኤል ተስፋ አሕዛብ የመግባታቸው ምሳሌ ነው። ዲሳው የእስራኤል ያዕቆብም የአሕዛብ ምሳሌዎች ናቸው። በኋላም ያዕቆብ ፍጹሙን በረከት ከአባቱ መቀበል፣ ለሕገ ነፍስ የሚያደግ በመሆኑ ወልደ እግዚአብሔር ከእርሱ ልጆች ሰው ይሆን ዘንድ አስቀድሞ እግዚአብሔር ግብሩን ሀውቆ የመረጠው ስለሆነ ነው። ሁለተኛው ደግሞ ያዕቆብ የጌታ፣ ከያዕቆብ ጋር ያሉት የምእመናን፣ ዲሳው የዲያብሉስ፣ ከዲሳው ጋር ያሉ የኢጋንንት፣ ግንፈድ የመስቀል፣ ቀስት የሥልጣን እግዚአብሔር ምሳሌ ነው። በድጋሚም ያዕቆብ የታላቁ ሊቅ የቄርሱስ፣ ከእርሱ ጋር ያሉ ሁለት መቶ ሰዎች የሁለት መቶው ኢጲስ ቆጸላት፣ ዲሳው የገሰጥሮስ ምሳሌዎች ናቸው።

ዳግመኛም ታላቁ ለታናሹ ይገዛል የሚለው ከያዕቆብ ቤት ከይሁዳ ወገን የሚወለደው ጌታ ንጉሠ ሰማያት ወምድር ስለሆነ ሁሉንም የሚገዛ በመሆኑ ነው። ስለዚህ ቅዱስ ጳውሎስ ይህን ታሪክ በምሥጢር ያመጣው የወንጌልን በረከት የተቀበለው ያዕቆብ ከዲሳው የበለጠው በተቀበለው በረከት በወንጌል ነው። ይህም የወንጌልን ታላቅነት አስቀድሞ ይስሐቅ በውቆታል ለማለት አምጥቶታል።

2ኛ. በያዕቆብ በረከት፡- «ያዕቆብ ቢሞት በእምነት የቦሌፍን ልጆች እያንዳንዳቸውን ባረካቸው።» ዕብ.11+21። ታሪኩ ዘፍ.48+15 ላይ ተገልጿል። ያዕቆብ እጆቹን አመላቅሎ የባረካቸው ወንጌል ተገልጦለት አስቀድሞ አይቶ በሚበልጠው የመስቀል በረከት ቢባርካቸው ነው።

እነዚህን ሁለት ግንረጃዎች ከዚህ ምዕራፍ አስረጅ አድርገን የጠቀስነው አሪት ከመሠራቷ በፊት፣ ከአሪት በኋላ የምትሠራ ወንጌል ለአበው የተገለጸችላቸው ወንጌል ታላቅ ስለሆነች መሆኑን ለማስረዳት ቅዱስ ጳውሎስ ስለ ጻፈው ነው።

የወንጌል ታላቅነት ምን ላይ ነው? የሚለውን ስናነግር የፍቅር ሕግ ስለሆነች ነው። «ወዳጁ እንተ ትጌይስ ፍኖተ እሚ ሀረክሙ፤ የምትበልጠውን መንገድ አሳያችኋለሁ 1ኛቆ.12+31 ላይ እና 1ኛ ቆ.13ን በሙሉ ስለ ፍቅር የጻፈው ፍቅር የምትበልጥ በመሆኗ ነው። ጌታችን ስለ ሰው ፍቅር ሰው ሆነ፤ ሞታችንንም ሞቶ ሕይወትን ሰጠን፤ የሠራልንም የእምነት ሕግ የፍቅር ሕግ ናት። «ጠላታችሁን ውደዱ፤ የሚረግግችሁን መርቁ፤ ስለሚያሳድጁችሁ ጸልዩ፤ ቀኝ ጉንጭህን ለሚመታው ገራህን ሰጥ፤ ከእንተ ለሚበደር አትከልክል፤ መጉናጸፊያህን ለሚወስድ ተሟስህን ጨምር ለት» ትላለችና።

ስለዚህ የክርስቲያኖች እምነት የፍቅር ሕይወት ነው እንጂ በቃል ብቻ የሚነገር በጀርም የሚሰግ ብቻ አይደለም። «ፍቅር የሌለው እግዚአብሔርን አያውቅም» 1ኛዮሐ.4+7 ይላልና ፍቅሩ ቸውም በሥራ የሚገለጥ ነው። «ልጆች ሆይ፣ በሥራና በእውነት እንጂ በቃልና በእንደበት አንዋደድ።» 1ኛዮሐ.3+18 በሚል ታዝዘዋልና።

ቅዱስ ጳውሎስም በ1ኛቆ.12+31 «የሚበልጠው መንገድ ፍቅር ነው» ብሎ በም.13 ላይ የፍቅርን ታላቅነት አስረድቶ የደመደመው «ከእነዚህም የሚበልጠው ፍቅር ነው።» 1ኛቆ.13+13 በሚል ነው። ወንጌል እምነት፣ ተስፋና ፍቅር ናትና። የምትፈጸመው የምትተገበረው በፍቅር ስለሆነ ፍቅርም ከሌለ ሌሎቹ ስለማይኖሩ ፍቅር ይበልጣል አለው። እምነት የማያውቅ ነገር የሚያስረዳጥ ነው /ዕብ.11+1/ ያሳየናትን ርስት መንግሥተ ሰማያት ወርሰን ያሳየነውን ከብሩን አይተን ያመንነውን አግኝተን እንፈጽማለን፤ ተስፋ እናገኘዋለን፤ እንደርሰባታለን ብሎ ማለብ ነው። ተስፋችንም መንግሥተ ሰማያት ናት። እርሷንም ወርሰን

ተስፋችን ይፈጽማል። ፍቅር ግን እግዚአብሔር ነው። እርሱ ግን ዘላለም ይኖራል። ስለዚህም ፍቅር ትበልጣለች አለ።

11.3. ግጥም

በዚህ ምዕራፍ ላይ ቅዱስ ጳውሎስ ከአዳም እንሥቶ እስከ እርሱ ዘመን ግለት እስከ ብሉይ ኪዳን ፍጻሜ ያሉትን በማን ሣት ዕብራውያንን የሚወትበው ያለ ምክንያት አይደለም። እነዚህ ምሳሌውን አይተው ትንቢቱን ሰምተው ነፍሳት ከሲኦል ላይወጡ በእምነታቸው በነበራቸው ተስፋና ባሳዩት ፍቅር «እግዚአብሔር አምላካቸው ተብሎ ሊጠራ በእነርሱ አያፍርም» ተብሎ እስኪ መሰከርላቸው ድረስ ከታመኑ፤ ይልቁንም እናንተ የምሳሌውን አ ማናዊ /አካላዊ ቃል/ የትንቢቱን ፍጻሜ ሊየሱስ ክርስቶስን የአፋን ትምህርት የእጁን ታምራት እያያችሁ ስለ ምን አታምኑበትም፤ ስንኳን እርሱ በደቀ መዛሙርቱ ጥላና በጨርቃቸው ድውያን መፈወላቸው ሙታን መነሣታቸው፤ በእንደ ልሳን ይናገሩ የነበሩ 120 ቤተሰቦች በ72 ልሳን መናገራቸው፤ እንድታምኑ አይበቃች ሁምን? እነርሱ ያለ ምንም የተስፋ ፍጻሜ ይህን ያህል ካመኑ እኛ የአባቶቻችን ተስፋ የእግዚአብሔር ሰው የመሆን ቀጠሮ ተፈጽሞ፤ ኃጢአት ተደምስሶ፤ ካሣ ተመልሶ፤ ነፍሳት ከሲኦል ወደ ገነት ተሻገረው ሳለ ስለ ምን እናምንም? ለማለት ለመውቀስ ለመገለጽ የተናገረው ነው። ይኸውም «እነዚህም ሁሉ በእምነታቸው ተመሰክ ሮላቸው ሳሉ የተሰጠውን የተስፋ ቃል አላገኙም፤ ያለ እኛ ፍጹማን እንዳይሆኑ እግዚአብሔር ስለ እኛ አንዳች የሚበልጥ ነገርን አስቀድሞ አይቶ ነበርና» ዕብ.11+39-40 በማለቱ ታውቋል።

እኛም የዛሬ ክርስቲያኖች ተስፋችንን ጠንቅቀን ዐውቀን እንደ እበው ግብዝነት በሌለበት እምነት፤ በንጹሕ ኅሊናና በበጌ ፈቃድ በሚፈጸም ትእዛዝ ለእግዚአብሔርና ለሰው ያለንን ፍቅር በሙራ ልንተረጉመው ይገባል። በዚህ ሕይወት እንኳን ባንኖር ወደዚህ

በፍጹም ተስፋ ላይ በተመሠረተ የእምነትና የፍቅር ሕይወት ለማድግ ራሳችንን ማሠልጠን ይጠበቅብናል። «የትእዛዝ ፍጻሜ ግን ከንጹሕ ልብና ከበጎ ኅሊና ግብዝነትም ከሌለበት እምነት የሚወጣ ፍቅር ነው።» 1ኛጢሞ.1+5 በሚል ታዝዝናልና።

ምዕራፍ አሥራ ሁለት

ተስፋ ወንጌል-መንግሥተ ሰማያት

ቅዱስ ጳውሎስ በመልእክቱ ማጠቃለያ የሚገልጽላቸው ክርስቶስን በማመን የሚገኘውን ጥቅም ነው። የክርስትና ተስፋ ምንድን ነው? በጊዜው ዕብራውያን በሮማውያን ቅኝ ግዛት ሥር ወደቀች ብለው የሚጨነቁላት የእስራኤል ከተማ ኢየሩሳሌም ናትን? የሚጠበቀውን ግዛትና ዘላለማዊ መንግሥት ዕብራውያን የሚያስቡት ሮማውያንን በጦር አስለቅቆ ዓለሙን ለእስራኤል የሚያስገዛ ነውን? እይታድ ወይም ዕብራውያን ለእነዚህ ጥያቄዎች በጎሊኖቸው ያስቀመጡት መልስ ምድራዊ ስለሆነ ጌታችንን መቀበል ተስፋ ቸዋል። ስለዚህ ተስፋ ወንጌል እነርሱ ከሚያስቧት ምድራዊት ኢየሩሳሌም ምድራዊት ጽዮን የምትበልጥ መሆን ለመናገር አምጥቶታል።

12.1. ገነት፡- ቅዱሳት መጻሕፍትን ስንመለከት እግዚአብሔር አዳምንና ሔዋንን ከፈጠረ በኋላ አዳምን በ40 ቀኑ ሔዋንን ደግሞ በ80 ቀኗ ወደ ገነት እንዳስገባቸው ይናገራሉ። ዘፍ.2÷8፤ ኩፋ.4÷9። አዳም ከበደለ በኋላ ደግሞ ከገነት እንደ ተባረረ እግዚአብሔር ገነትንም በምትገለባበጥ ሰይፍና በኪፋሌል እንዳስጠበቃት ተጽፎልናል። ዘፍ.3÷24። በኋላም ጌታችን በመዋዕለ ሥጋዊው ተገልጦ ካስተማረና ፍጹም ካሣ ሊያስመልስልን በተሰቀለ ጊዜ በቀኙ የተሰቀለውን ሽፍታ «ዛሬ በገነት ከእኔ ጋር ትሆናለህ» ብሎታል። ሉቃ.23÷43።

ከላይ እንደ ተመለከትነው መረጃዎቹ የሚያመለክቱት ገነት «ዓለመ ጸድቃን» መሆኗን ነው። ምክንያቱም እግዚአብሔር ተከላት የተባለች አዳምና ሔዋን ከበደለ በፊት የነበሩባት፤ ከበደለ በኋላ ሲሆኑ የተባረሩባት፤ በኋላም ጌታ ራሱ «ከእኔ ጋር በገነት

ትሆናለሁ» በማለት እርሱ የሚኖርባት፤ እንደ ፈያታዊ ዘመን ተነሣጽነት /ንቢህ የሚገቡ/ የሚኖሩባት ንቢህ የማይገቡ ፈያታዊ ዘጸጋምን የመሰሉ የማይገቡባት ናትና።

ገነት ዓለመ ጸድቃን ስለ ሆነች ክርስቲያኖች ሁሉ በሞተ ሥጋ ከዚህ ዓለም በሚለዩበት ጊዜ መካነ ስረፍታቸው ገነት ናት። ጲያብ ሉስም በጽሁፍ ገጹ የሰዎችን ነፍስ ከሥጋ መለየቱ፤ በኋላም ሥጋን በመቃብር ነፍስን በሲኦል መቆራኘቱ ተርቶ እንደ ቅዱስ እስጢፋኖስ የበቀት ሥሥጢረ ሰማያትን እየተመለከቱ ያልበቁትም ቢሆኑ በመዓዛ ቅዱሳን ነፍሳቸው ከሥጋቸው የምትለይና ወደ ገነት የምትሄድ በመሆኑ አስፈሪነቱ ስለ ቀረ ከሥልጣኑም ስለ ተሻረ «ሞት ሆይ፥ መውጊያህ /ኃጢአት/ የት አለ? ሲኦል ሆይ፥ ድል መንሣትህ የት አለ?» የምንል ሆነናል። 1ኛቆሮ.15÷54። የሞት አስፈሪነቱም ስለ መቅረቱ ቅዱሳን ሞትን በመናፈቃቸው ይታወቃል። የሚሄዱት ወደ ክርስቶስና ከእርሱ ጋር ወደሚኖሩበት ማኅበረ ጸድቃን ነውና። «ልሄድ ከክርስቶስም ጋር ልኖር እናፍቃለሁ፥ ከሁሉ ይልቅ እጅግ የሚሻል ነውና» ፊል.1÷24 እንዲል። ቅዱስ ጳውሎስ በትምህርትና በመንፈስ ብቻ ሳይሆን በእካለ ሥጋም ወደ ገነት ተነጥቆ ነበር። ሦስተኛው ሰማይ /ዓለመ መላእክት/ ደርሶ ሲመለስ በገነት አሳርፈውት ስለ ነበር እጅግ ናፈቃት። 2ኛቆሮ.12÷1-6።

ቅዱስ ጳውሎስም ተስፋችንን እያነሣ የሚነግረን እንደ ዕብራውያን ስለ ምድራዊ ከተማ ስንጨነቅ ሰማያዊት የተባለች ገነትን በአጸደ ነፍስ እንዳናጣት ነው። አምላካችን እግዚአብሔር «ድል ለነሣው በእግዚአብሔር ገነት ካለው ከሕይወት ዛፍ እንዲበላ እስጠዋለሁ።» ራእ.2÷7 ማለቱን አስቦን ለምግባረ ሃይማኖት መነሣሣት ይጠበቅብናልና።

12.2. መንግሥተ ሰማያት፡- ከሰባቱ ሰማያት ብርሃን ውስጥ

አንዷ ናት። እነዚህም ሰባቱ ሰማያት ባለማለፍ እንተው የሚኖሩ ናቸው። «ሰማይና ምድር ያልፋሉ» ያለው ጌታ በዕለተ ሰኔ 10/ ከእሳትና ከውኃ የተፈጠረውን በነፋሳት አዕማድ የቆመውንና ብቁብቁ ውኃ ሃኖስ የሰፈረበት ከበታቸው ገዙፋን ብርሃናት እንደ ፋኖስ የተሰቀሉበትን ነው። ሰባቱ ሰማያት ግን ብርሃናት ስለሆኑና ገዘፍም ስለሌለባቸው ማለፍ የለባቸውም፤ መንግሥተ ሰማያትም ከእነዚህ አንዷ ናት። ቅዱስ ላውሎስ በ2ኛፋር.12+2 ላይ እስከ ሦስተኛው ሰማይ ድረስ ተነጥቄ ነበር ያለው ዓለመ መላእክት የሚባሉትን ኤረር፤ ራማና ኢየርን አይቶ ስለ ተመለሰ ነው። ብዙዎች መሆናቸውን የተደሙት ነብያትም ተመልክተዋል። ሕዝ. 1+1፤ ኢሳ.13+3። ቅዱስ ዳዊትም «ሰማያት የእግዚአብሔርን ክብር ይናገራሉ።» መዝ.18+1፤ «እግዚአብሔርን ከሰማያት አመስግኑት።» መዝ.148+1 ብሏል።

መንግሥተ ሰማያት ኢየሩሳሌም ሰማያዊትም ትባላለች። «እነዚህ ሴቶች እንደ ሁለቱ ኪዳናት ናቸውና። ከደብረ ሲና የሆነችው አንዲቱ ለባርነት ልጆችን ትወልዳለች፤ እርሰዋም አጋር ናት፤ ይህችም አጋር በዓረብ ምድር ያለችው ደብረ ሲና ናት፤ አሁንም ያለችውን ኢየሩሳሌምን ትመስላለች፤ ከልጆቿ ጋር በባርነት ናትና። ላይኛዬቱ ኢየሩሳሌም ግን በነጻነት የምትኖር ናት እርሰዋም እናታችን ናት።» ገሳ.4+24-26 አንዷል። «ላይኛዬቱ ኢየሩሳሌም» ያላት መንግሥተ ሰማያትን ነው።

ታዲያ መንግሥተ ሰማያት ተስፋ ወንጌል ናት የምትባለው እንዴት ነው? የሚል ጥያቄ ልናነሣ እንችላለን። ከላይ ገነት ዓለመ ጸድቃን እንደ ሆነች ተመልክተናል። ይሁን እንጂ ገነት በአጸደ ነፍስ የሚኖሩበት ጸገመኛም የዚህ ዓለም አካል እንደ መሆንዋ ሰማይና ምድር በሚያልፉበት ሰዓት የምታልፍ ናት። ስለዚህ ሌላ

ሆነችን የእግዚአብሔር ከተማ ያስፈልገናል። ቅዱስ ላውሎስ በዚህ ዕብ.13፡13 ላይ «እንግዲህ ነተረታውን እየተሸነፍን ወደ እርሱ ከሰፈሩ ውጭ እንወጣ በዚህ የምትኖር ከተማ የለችንምና፤ ነዝ። ግን ትመጣ ዘንድ ያላትን እንፈልጋለን።» ያላት መንግሥተ ሰማያትን ነው።

ጌታችንም በወንጌል «በኢየሩሳሌም አትማሉ፤ የገንጾ ከተማ ናትና» ያላት በትኝ ግዛት ሥር የነበረችውን ምድራዊቷን ሳይሆን የብርሃናዊቷ ከተማ ከዚህ ዓለም ማለፍ በኋላ የምትሰጠን ተስፋችን ስለሆነች ነው። «ይህ ሁሉ እንዲህ የሚተላል ከሆነ፤ የእግዚአብሔርን ቀን መምጣት እየጠበቃችሁና እያስቸኩላችሁ በቅዱስ ኑሮ እግዚአብሔርንም በመምሰል እንደ ምን ልትሆኑ ይገባችኋል? በአዚያ ቀን ሰማያት ተቃጥለው ይቀልጣሉ የሰማይም ፍጥረት በትልቅ ትኩሳት ይፈታል፤ ነገር ግን ቁድት የሚኖርባትን አዲስ ሰማይና አዲስ ምድር እንደ ተስፋ ቃሉ እንጠበቃለን።» 2ኛሊጥ.3+11-13።

በእርሱ ያንቀሳቀሱትን ከእርሱ ጋር ያመጣቸዋልና ተስፋ፤ እንደ ሌላቸው እንደ ሌሎቹ አትዘናን በማለት የተሰሉንቱ ለዎችንም መከራ። 1ኛተሰ.4+14 ቅዱስ ላውሎስ በዚህ የዕብራውያን መልእክቱ ላይ መንግሥተ ሰማያትን ከደብረ ሲና ጋር እያንጸጸረ በሚረዳን ውበቷንና ክብሯን ሁበቷንም ይናገራል።

በዚህ በዕብ.12+18-29 የተገለጸው ይህን ምሥጢረ መንግሥተ ሰማያትን ማሳየት ነው። «... ነገር ግን ወደ ጸዮን ተራራና ወደ ሕይወት እግዚአብሔር ከተማ ደርሳችኋል፤ ወደ ሰማያዊትም ኢየሩሳሌም፤ በደስታም ወደ ተሰበስቡት ወደ አለላፋት መላእክት፤ በሰማያትም ወደ ተጻፋ /በልብ አምላክ ወደ ታወቁት/ ወደ በኩራት ማገዝ፤ /በኩር በተባለ ጌታ አምነው ወደ ገቡት ከአቤል እስከ ምጽአት ወደሚኑት የጸድቃን ማገዝ/፤ የሁሉም ጻኛ ወደሚሆን

ወደ እግዚአብሔር፥ ፍጹማንም ወደ ሆኑት ወደ ጸድቃን መንፈሶች፥ የአዲስ ኪዳን መከላከልኛ ወደ ሚሆን ወደ ኢየሱስ፥ ከአቤልም ደም ይልቅ የሚሻለውን ወደሚናገር ወደ መርጨት ደም ደርሳችኋል።» ይለናል። ቅዱስ ላውሎስ በዚህ ምድር ሰው በጌታችን እምና ከተጠ መቀ ሥጋውን ደሙን ከተቀበለ መንግሥተ ሰማያትን እንደሚ ያገኛት ለመናገር ያመጣው ነው።

ከፍ ብሎ ሐዋርያው እንደ ጠቀሰው ደብረ ቢና ላይ እንኳን ሕዝብ እስራኤል አርንና ሐርም አልወጡባትም። ሕዝቡ እግረ ደብሩንም አልነኩም፤ የሚነካ ቢኖር ሰውም ሆነ እንስሳ ተወግሮ እንዲሞት ታዝዞ ነበርና። ዘጸ.19+18። መንግሥተ ሰማያትን ግን በጌታችን ካላመኑ አሕዛብ፤ እምነውም ከካዱ ሰዎች እንዲሁም ከኃጉሉን በቀር የምንዋጀት ነን። ወደ እርስዎም ከገቡ በኋላ ፍርሃትና ድንጋጤ የለም፤ ይልቁንም አሁን ኃጢአትን ድል እንነሣት ዘንድ እግዚአ ብሔርን መፍራት ይገባናል እንጂ። «በእዚህ የማይናወጥን መንግሥት ስለምንቀበል በማክበርና በፍርሃት እግዚአብሔርን ደስ እያሰኘን የምናመልክበትን ጸጋ እንያዝ። እምላካችን በእውነት የሚያጠፋ እሳት /ፈታሊ/ ነውና።» እንዲል ዕብ.12+28-29።

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስም ርስታችንን ሊሰጠን የታመነ ቃሉን የማያጥፍ እምላክ ነው። «ድል የነሣው በእምላኬ መቅደስ ዓምድ እንዲሆን አደርገዋለሁ፥ ወደ ፊትም ከዚያ ከቶ አይወጣም፤ የእምላኬን ስምና የእምላኬን ከተማ ስም፥ ማለት ከሰ ማይ ከእምላኬ የምትወርደውን አዲሲቱን ኢየሩሳሌምን፥ አዲሱንም ስሜን በእርሱ ላይ እጽፋለሁ። መንፈስ ለአብያተ ክርስቲያናት የሚለውን ጆሮ ያለው ይሰማ።» ራዕ.3+11-14 ተብሎ ተጽፎ ልናልና።

12.3. ለተስፋችን እንድንበቃ ምን እናድርግ?

ቅዱስ ላውሎስ በዚህ ምዕራፍ ለተስፋችን እንድንበቃ የመከረንም ምክር አለ፤ እንድንፈጽመው የታዘዝነው፤ እንድንጠ በትበትም የተነገረን ነገር አለና እነርሱን እንመለከታለን።

ሀ. የጸናውን ማሰብ፡- አስቀድሞ በ12+1-2 ላይ ጌታችንን አብነት አድርገን በፈታችን ያለውን ኑሯችንን በትዕግሥት እንድን ጓዝ ከመከረን በኋላ «በነፍሳችሁ ዝላችሁ እንዳትደክሙ፥ ከኃጢ አተኞች በደረሰበት መቃወም የጸናውን አስቡ።» ይለናል። አስቀድሞ በምዕራፍ 11 ላይ የጸኑትን ቅዱሳን ያነሣበት ዐቢይ ምሥጢር ለዚህ ነበር። «እንግዲህ ምን እላለሁ? ስለ ጌዴዎንና ስለ ባርቅ ስለ ሰምሶንም ስለ የፍታሔም ስለ ዳዊትና ስለ ሳሙኤልም ስለ ነብያ ትም እንዳልተርክ ጊዜ ያጥርብኛልና። እነርሱ በእምነት መንግሥ ታትን ድል ነሡ፥... ሌሎችም መጻንን ሳይቀበሉ የሚበልጠውን ትንሣኤ እንዲያገኙ እስከ ሞት ድረስ ተደባደቡ፤ ሌሎችም መዘበቻ በመሆንና በመገረፍ ከዚህም በላይ በእሥራትና በወገኒ ተፈተኑ፤ በድንጋይ ተወግረው ሞቱ፥ ተፈተኑ፥ በመጋዝ ተሰነጠቁ፥ በሰይፍ ተገድለው ሞቱ፥ ሁሉን እያጡ መከራን እየተቀበሉ እየተጨነቁ የበግና የፍየል ሌጦ ለብለው ዞሩ፤ ዓለም አልተገባ ችውምና በምድረ በጻና በተራራ፥ በዋሻና በምድር ጉድጓድ ተቅበዘበዙ።» ዕብ. 11+32-38። እነዚህን ቅዱሳን ገድላቸውንና ተእምራታቸውን ስን መለከት ተጋድሏቸውን እያሰብን በትዕግሥት መከራ እንድንቀበልና እንድንጸና ያደርገናል። ጌታም «ድል የነሣውን» ያለው ቅዱሳንን አብነት አድርጉ ጸንቶ ታግሦ መከራ ተቀብሎ ያሸነፈውን ለማለት ነው።

ለ. ቅጣትን መቀበል፡- «ኃጢአት» የለብንም ብንል ራሳችንን እናስታለን፤ እውነትም በእኛ ውስጥ የለም። 1ኛኮ.1+8 እንዲል

ትዳሱ የሐሰት በየትኛውም ደረጃ ብንኖር እግዚአብሔርን በውተንም ሆነ ሳናውቅ ልንበድለው እንችላለን። በዚህ ጊዜ እግዚአብሔር ለንስሐ እንድንፋጠንና ወደ እርሱ በፍጥነት እንድንመለስ አባት ልጁን በሚቆ ነጥብ የፍቅር ቁንጥጫ ይቆንጥጠናል። ይቀጣናል። እንደ እውነቱ ከሆነ ሰው እንደ መሆኑን እንበድላለንና ቅጣት የሚያንሰን አይ ሆንም። ይሁን እንጂ አንዳንዶቻችን ስለ ምን ይህ ደረሰብን የምንል ከሆነ ፈያታዊ ዘጸጋምን እንመስለዋለን፤ ይህ ደግሞ እግዚአብሔርንም እንድንዘልፍ ያበቃናል።

ከርሱቲያን ግን የተጠራለትን ዓላማ አስተውሎ እንደ ፈያታዊ ዘዋውን ቅጣቱንና ተግሣጹን ተቀብሎ «ጌታ ሆይ፥ በመንግሥትህ በመጣህ ጊዜ አስበኝ» ይላል፤ እግዚአብሔርም ያስበዋል። ለዚህም ነው ትዳሱ ላውሎሱ «ለመቀጣት ታገሡ፤ እግዚአብሔር እንደ ልጆች ያደርግላችኋልና፤ አባቱ የማይቀጣው ልጅ ማን ነው? ነገር ግን ሁሉ የቅጣት ተካፋይ ሆኗልና ያለ ቅጣት ብትናሩ ዲቃላዎች እንጂ ልጆች አይደላችሁም።...ቅጣት ሁሉ ለጊዜው የሚያሳዝን እንጂ ደስ የሚያሰኝ አይመስልም። ዳሩ ግን በኋላ ለለመዱት የሰላምን ፍሬ እርሱም ጽድቅን ያፈራላቸዋል።» ዕብ.12፡6-11 እንዲል።

ሐ. ወንጌልን መፈጸም፡- ወንጌል ዘርፈ ብዙ ሕገ ትሩ ፋት፤ ሕገ ተፋቅሮ በመጨረሻም ሕገ ፍጽምት ናት። ጌታችን የሠ ራት ያስተማራት፤ ሐዋርያት የሰበኳት፤ ሰማዕታትና ጸድቃን በደም ያተሟት የመንግሥተ ሰማያት ዓላማ መግቢያ በር ናት። ጌታችን ራሱ ቀጭን መንገድ ጠባብ በር ብሏታል። ማቴ.7፡13። እርሷንም ያልፈጸመ ቤቱን በእሸዋ በድቡሽት ላይ የሠራ ሞኝ ሰውን ይመስላል፤ ዝናብም ጉርፍም ነፋስም ገፍተው ይጥሉታል። አወዳደ ፋም ይከፋል /ማቴ.7፡28/ በማለት በነፋሱ በከንቱ ወሬ፤ በሐሜት፤ በፈቃድ ሥጋዊና በምድራዊ ባለሥልጣን እንዳንከድ ጌታ አስቀድሞ መከፈል።

ትዳሱ ላውሎሱም ይህን አራትን ካልተቀበሉት ጋር በማንጸጸር በአጭሩ ይጽፋልናል። «ለሚናገረው /ለወንጌል/ እምቢ እንዳትሉ ተጠንቀቁ፤ እነዚያ በምድር ሳስረዳቸው /ለሙሴ/ እምቢ ባሉ ጊዜ ካላመለሙ ከሰማይ ከመጣው ፈቀቅ የምንል እኛስ እንዴት እናመል ጣለን?» ዕብ.12፡25 በማለት እንድንፈጽም ይጋብዘናል።

መ. ከከፋ ምግባራት መጠበቅ፡-

ትዳሱ ላውሎሱ በዚህ ምዕራፍ በአጽንዖት ከሚያስተምረን አንዱ ከዚህ ነገር መጠበቅ ነው። ከፋ ምግባር የከፋ ሞት ምንጭ ከእግዚ አብሔርም መንግሥት የሚለይ ነው። ጌታችን በዕለተ ምጽአት ለሰይጣንና ለመላእክቱ ወደ ተዘጋጀ ወደ ዘላለም እሳት ከእኔ ሂዱ። የሚላቸው ኃጥላንን ወይም በጉውን ምግባር ያልፈጸሙትን ነው። በጉ ምግባር አለመፈጸም ይህን ለመባል የሚያበቃ ከሆነ ይልቁንም ከፋውን ምግባር ለሚሠሩ ምን ያህል ይጸናባቸው ይሆን? «አስቀድሞ በእኛ የሚጀመር ከሆነ ለእግዚአብሔር ወንጌል የማይታዘዙ መጨረሻቸው ምን ይሆን? ጸድቅ በጭንቅ የሚድን ከሆነ ዓመፀኛውና ኃጢአተኛው ወደት ይታይ ዘንድ አለው?» 1ኛኢፕ.4፡18 እንዲል።

ትዳሱ ላውሎሱም የተናገረው ይህ እንዳይደርስብን ነው። «የእግዚአብሔር ጸጋ ለማንም እንዳይጉድለው ብዙዎቹም የሚረከ ሱበት እንድ መራራ ሥር ወደ ላይ በትሎ እንዳያስጨንቅ ሲሰኛም የሚሆን እንዳይገኝ ወይም ስለ እንድ መብል በኩርነቱን እንደ ሸጠ እንደ ዓላው ለዚህ ዓለም የሚመች ሰው እንዳይሆን ተጠንቀቁ። ከዚያ በኋላ እንኳ በረከቱን ሲወርስ በወደደ ጊዜ እንደ ተጣለ ታውቃላችሁና በእንባ ተገቶ ምንም ቢፈልገው ለንስሐ ሥፍራ አላገኘ ምና።» ዕብ.12፡15-17። በዚህ መልእክት ውስጥ ልናስተ ውላቸው የሚገቡን ነጥቦች ፡-

- መራራ ሥር

- ሲሆኑት

- እንደ ዓላው ለዓለም የሚመች ሰው የሚሉት ናቸው።

ሲሆኑት እጅግ መራራ ሥር ነው። ግንዛቤን ቅርጽጭን የእንዲመር የዛቶ ፍሬው እንዳይጣፍጥ የሚያደርግ ነውና ከቶ ሥር አለው። የኃጢአት ቀላል ባይኖረውም ሁሉንም ምግባራት የሚደ መስሰ ከጸጋ ሁሉ የሚያራቁት ዋናውና ከቶ ምግባር ሲሆኑትና ዝሙት ነው። «ሰው የሚያደርገው ኃጢአት ሁሉ ከሥጋ ውጭ ነው፤ ዝሙትን የሚሠራ ግን በገዛ ሥጋው ላይ ኃጢአትን ይሠራል። ወይስ ሥጋችሁ ከእግዚአብሔር የተቀበላችሁት በእናንተ የሚኖረው የጭን ፈሰ ትዳሰ ቤተ መቅደስ እንደ ሆነ አታውቁም? በዋጋ ተገዝታችኋልና ለራሳችሁ አይደላችሁም፤ ስለዚህ በሥጋችሁ እግዚአብሔርን አክብሩ።» 1ኛቀር.6+18-20 እንዲሉ።

ላላው እንደ ዓላው ለመብል፤ ለመጣጥ፤ ለክብር፤ ለሥላ ጣንና በዓለም ለሚገኘው ዝና በመጭነት የተሳጠነን ህብት መንፈስ ትዳሰ ማቅለል ነው። ታሪኩ በምዕራፍ 11 እንደ ተጠቀሰው ዓላው በወንድሙ ቀስት የሞተው መጀመሪያ በሠጋጃ መንገድ ለሰባ ጠኑር ናውን ራሱ አቀላላዊ ሸጠውም። ዘፍ.25+27-34። በጓላም ከታሪቅ በጓላ ተቆጥቶ በሥጋ መንገድ ሥራዊት ከትቶ ወንድሙን ያቆቆጣን ለመግደል ሂደ፤ ነፃር ግን ራሱ ሞተ ተከታዮቹም ተሳደዱ እንጂ አላባ ሲፈጸም አልቻለም።

ይህንም ያመጣው በፈክቱንም ድጋሚ ያዕቆብ በወሰደበት ጊዜ ምርር ብሎ ቢያለቅስም እንባው ያለ ጊዜው የተደረገ ነውና ሊመል ስለት አልቻለም። በተራበ ጊዜ ወደ እግዚአብሔር ግልቀሱንና ወደ አምላኩ መመለስቱን ትቶ ወደ ወንድሙ ምስር ወጥ ተመለከቷል። ሀብቱን ካጣ በጓላ ያለቀሰው ለቅሳ ዌጋ አሳስገኘለትም። ትዳሰ ዳውሎስም «በእንባ ተገዶ ምንም ቢፈልግልህ ለንስሐ ሥፍራ አላገኘምና።» ያለው ለዚህ ነው። ሰው ንሱሐው አልሠምርለት ቢል

እንደገና ፍሉም ጥፋትን ወደሚያመጣ ወደ ሊላ የሥጋ መንገድ ይጓዛል። ስለዚህ ለዓለም የሚመች እሳብ ያለው ሰው ትዳሰ ዳውሎስ እንደ ተናገረው «መራራ ሥር» እንደ በቀለበት ተገንዝቦ ሃይማኖቱን ሳያስከደውና ፈጽሞ ከእግዚአብሔር ንብረት ሳይለየው በንስሐ ራሱን ማደስ ይጠበቅበታል።

እነዚህን አካላት እንዳንድ ሰዎች ለውነታቸው የሚያሻውን ምቹት ሁሉ ቤተ ክርስቲያን እንድታሟላላቸው ይፈልጋሉ። ችግሩንም የቤተ ክርስቲያን አድርገው ሲናገሩና ቤተ ክርስቲያን እንድትታደስ ወይም እንድታድግ ያስፈልጋል ቢሉ ይሰማሉ። በውኑ የቤተ ክርስቲያን አድገት የሰዎችን ሥጋዊ ምቹትና ድሎት ማቅረብ ነውን? በሥጋችን ውስጥ የሠለጠነውንና ቴክኖሎጂ የወለደውን ማግበሰስ ቤተ ክርስቲያንን ያሳድጋልን? በውኑ ቤተ ክርስቲያን መንፈሳዊት ናት እንጂ ቀላዊ ናትን? የቴክኖሎጂ ውጤትን ሁሉ የምታገበሰብስ የተሠራውንም በዓይነት የምትሰበስብ ምድራዊት ቤተ መካከብት ናትን? እነዚህን ቀላቀስ እኛ ነን ወይስ ቤተ ክርስቲያን ናት የምትፈልጋቸው? ራሳችንን ልንመረምር በውስጣችን ያለውን የሰውነታችንም አዲስ መካት ለናስተካክል የበቀለውንም ከቶ ሥር ከነሰንከቶ ነቅለን ልንጥል ያስፈልጋል። ካለበለዚያ በምንባትትበት ጊዜ ለንስሐም ሥፍራ ሳናገኝ እንችላለን፤ ንስሐም ስጦታ ነውና። «ምናልባት እግዚአብሔር እውነትን ያውቀው ዘንድ ንስሐን ይሰጣቸዋልና...» 2ኛጢሞ.2+26 እንዲሉ።

ስለዚህ ከከቶ ምግባራት መጠበቅ አለብን። ትዳሰ ዳውሎስ በዚህ ምልእክቱ «ስለዚህ የላሉትን እጆች የሰለሉትንም ጉለበቶች አቅጥጦ ያከሰውም እንዲፈወስ እንጂ እንዳይናጋ ለእግራችሁ ቅን መንገድ አድርጉ። ከሰው ሁሉ ጋር በላምን ተከታተሉ፤ ትቀደሱም ዘንድ ፈልጉ ያለ እርሱ ጌታን ሊያይ የሚችል የለምና።» ዕብ.

12+12-14 እንዲል እግዚአብሔርን ግዥት እንዲቃለን እንመለሱ
 ያነበነው እንፈጠስ ዘንድ በእግራችን ቅን መንገድ እናድርግ፤
 በላዎን እንከታተል ትድበናንም ፈቃደ ነፍስን በመሥራት የቤተ
 ክርስቲያንን ድምፅ በመስማት እንፈልግ።

ምዕራፍ አሥራ ሦስት

ዋናቻችሁን አስቡ

ትዳሱ ዳውሉስ መልእክቱን የሚደመድመው ምግባራት
 ሠናያትን እንዲፈጽሙ በግዘዝ ነው። ከእነዚህም ውስጥ በተደጋጋሚ
 የሚገልጸው ለምዕራፉ መነሻ ያደረግነውን ነው። በየፈርጁ እንመ
 ልከታቸው።

ሀ. ዋናችን መርዳት፡- ትዳሱ ዳውሉስ ዋናች የሚላቸው
 ለስብከተ ወንጌል የሚፋጠኑ ሐዋርያትን፤ ሀብተ መንፈስ ትዳሱ
 በዝቶላቸው ለተልዕኮ የሚተጉትን ደቀ መዛሙርት ነው። «ምናል
 ባትም በከንቱ እንዳልሮጥ ወይም በከንቱ ሮጪ እንዳልሆን በአሕዛብ
 መካከል የምሰብከውን ወንጌል አስታውቅዋቸው፤ ዋናች ግን መስለው
 ለሚታዩ ለብቻቸው አስታውቅዋቸው።» ገላ.2+2 እንዲል። ለዕግድም
 ይላቸዋል። ቲቶ2+9። የሰው ልቡና በነፋቱ እንዳይናወጽ የሃይማኖት
 ቤቱን በትምህርታቸው ያጸናሉና እነዚህን ሰዎች መርዳት እንዲገባ
 ያስተምራል።

«የእግዚአብሔርን ቃል የተናገሯችሁን ዋናቻችሁን አስቡ፤
 የኑሯቸውንም ፍሪ እየተመለከታችሁ በእምነታቸው ምሰሏቸው።» ዕብ.
 13+7፤ «ለዋናቻችሁ ታዘዙና ተገዙ፤ እነርሱ ስሌትን እንደሚሰጡ
 አድርገው፤ ይህንኑ በደስታ እንጂ በገዝን እንዳያደርጉት፤ ይህ የማ
 ይጠቅማችሁ ነበርና፤ ስለ ነፍሳችሁ ይተጋሉ።» ዕብ.13+17 በማለት
 ይህን ለምን ማድረግ እንዳለብን ያስተምረናል። በዚህ አገልግሎት
 የተጉትም ተመስግንዋል። «ነገር ግን እንደ እግዚአብሔር መልእክ
 ለምን እንደ ክርስቶስ ኢየሱስ ተቀባላችሁኝ። እንግዲህ ደስ
 ግሰኝታችሁ ወደት አለ? ቢቻልክ ዓይኖቻችሁን አውጥታችሁ
 በሰማችሁኝ ብዬ እመሰክርላችኋለሁ።» /ገላ.4+14/ እንዲል። የትዳሱ

ዳውሎስን ምስክርነት ማግኘት እንዲት መታደል ነው።

ኢትዮጵያውያን ምእመናንም በዚህ ሥራ የተመሰገኑ ናቸው። በቅድስት ድንግል ማርያምና በልጇ በወዳጇ ሳይቀር ተመስግነዋል። አሁን አሁን ግን ከመጻሕፍት የተሠወረ የጠፋ ቀለም የሚገኝባቸው መምህራን ያሉበትን ቦታ ካለማወቅ ይመስላል ወንበራቸውን እያጠፉ ጉባኤያቸውን እየዘጉ ለቁመተ ሥጋ ምግብ ወደሚያገኙበት ከተማ እየተሰደዱ መሆኑን ያስተዋለው ጥቂት ሰው ብቻ ነው። አረማውያን በበዙበትና ክርስቲያኖችም ባነሱበት ያሉ አብያተ ክርስቲያናትንና አገልጋይ ካህናትን የሚያስባቸው ሰላጤ አብያተ ክርስቲያናቱን እየዘጉ መጥተዋል። ምእመናኑም ያለ ቀዳሽና ያለ አቁራቤ፣ ጠባቂ እንደ ሌለው መጋጋ ተበትነዋል።

ዋናቸችን ሊቃውንትን ካህናትን በእውነትና በትክክል ክጽንፍ እስከ ጽንፍ ማሰብ ይገባል። በእግዚአብሔር ቃል ታዝዝናልና።

ለ. ወንድሞን መውደድ፡-

«እኛ ወንድሞችን የምንወድ ስለ ሆንን ከሞት ወደ ሕይወት እንደ ተሻገርን እናውቃለን፤ ወንድሙን የማይወድ በሞት ይኖራል፤ ወንድሙን የሚጠሳ ሁሉ ነፍስ ገዳይ ነው፤ ነፍስ ገዳይም የሆነ ሁሉ የዘላለም ሕይወት በእርሱ እንዳይኖር ታውቃለችሁ። እርሱ ስለ እኛ ነፍሱን አሳልፎ ሰጥቷልና በዚህ ፍቅርን ሀውቀናል፤ እኛም ስለ ወንድሞቻችን ነፍሳችንን አሳልፈን እንድንሰጥ ይገባል። ነገር ግን የዚህ ዓለም ገንዘብ ያለው፣ ወንድሙም የሚያስፈልገውን አይቶ ሲያጣ ያልራራለት ማንም ቢሆን፣ የእግዚአብሔር ፍቅር በእርሱ እንዴት ይኖራል? ልጆች ሆይ፣ በሥራና በእውነት እንጂ በቃልና በእንደበት አንዋደድ።» 1ኛዮሐ.3+14-18 እንዲል ፍቅር ያስፈልገናል። ያለ ፍቅርም በጉ ምግባር መሥራት ከክፉውም መጠበቅ ይሣነናል፣ አንችልምም። ቅዱስ ዳውሎስም የሚመክረን ይህንኑ

ነው። «የወንድማማች መዋደድ ይኑር። እንግዶችን መቀበል አትርሱ፤ በዚህ አንዳንዶች ሳያውቁ መላእክትን እንግድነት ተቀበለዋልና። ከእነርሱ ጋር እንደ ታሠረ ሆናችሁ እሥርችን እስቡ፤ የተጨነቁትንም ራሳችሁ ደግሞ በሥጋ እንዳለ ሆናችሁ እስቡ።» ዕብ. 13+1-3 ይለናልና።

ሐ. በኑር መቀደስ፡-

በጋብቻ የሚኖረውም በብሔትና በምንኩስና የሚኖረውም በንጽሕና መጠበቅ ይጠበቅበታል። ከዝሙት በመጠበቅ ብቻ ገንዘብን እየወደድን ልንጠቀም አንችልም። ገንዘብንም ጠልቶ ትዳርን ዝሙት ቢያደርጉት መጠቀም አይቻልም። ለሁሉም አግባብና ሥርዓት አለውና በኑር መቀደስ ያስፈልጋል። «መጋባት በሁሉ ዘንድ ክቡር መኖሩንም ገጹሕ ይሁን። ሲሰማችንና አመንዝሮችን ግን እግዚአብሔር ይፈርድባቸዋል። አካሄዳችሁ ገንዘብን ያለ መውደድ ይሁን፣ ያላችሁ ይብቃችሁ።» በሚል ተመክረናልና። ዕብ.13+4-5። ቅዱስ ዳውሎስም በመጨረሻ በእርሱ እንዳር የአበውን ምክር እንድንቀበል «ወንድሞች ሆይ፣ የምክርን ቃል እንድትታገሡ እመክራችኋለሁ፣ በጥቂት ቃል ጽፈላችኋለሁና።» ዕብ.13+22 ይለናል። ምክሩን ሁሉ በማንበብ ከአበውም በመመከር ልንጠቀም ኑሯችንን በቅድስና ኖረን ተስፋችንን ልንወርስ ያስፈልጋል።

ስብሐት ለእግዚአብሔር ወለወላዲቱ ድንግል
ወለመስቀሉ ክቡር አሚን ወአሚን፤ ለይኩን ለይኩን።
ቆተረጸመ።ፋ

ቅዱስ መጻሕፍት

- መጽሐፈ ሰንክሳር /ጳውሎስ/
- መጽሐፈ ቀሌምንጦስ /ጳውሎስ/
- ሦስቱ መጻሕፍት መንገዱት፣ ተስፋ ገብረ ሥላሴ ማ/ቤት፣
1982 ዓ.ም
- ብርሃኑ ጉበኛ፣ መራሔ ድንነት፣ ብራና ማተሚያ ቤት፣
1995 ዓ.ም፣ አዲስ አበባ
- ትንሣኤ ማሳተሚያ ድርጅት፣ የቅዱስ ላውሎስ መጽሐፍ፣ ንባቡ
ከነቲርጓሜ፣ ትንሣኤ ዘጉባኤ ማ/ቤት፣ 1988 ዓ.ም፣
አዲስ አበባ
- ትንሣኤ ማሳተሚያ ድርጅት፣ መጽሐፍተ ሐዲሳት ሠለስቱ፣
ትንሣኤ ዘጉባኤ ማ/ቤት፣ 1989 ዓ.ም
- ትንሣኤ ማሳተሚያ ድርጅት፣ መጽሐፍተ ሰሎሞን ወሲራክ፣
ንገድ ማተሚያ ድርጅት፣ 1988 ዓ.ም
- ትንሣኤ ማሳተሚያ ድርጅት፣ መጽሐፈ ሕዝቅኤል አንድሥተ
ቲርጓሜ፣ ትንሣኤ ዘጉባኤ ማ/ቤት 1990 ዓ.ም፣ አዲ
ስ አበባ
- ቶማስ /ብፁዕ አቡነ/ ፣ ፍኖተ አገዚአብሔር፣ ንገድ ማተሚያ
ቤት፣ 1990 ዓ.ም አዲስ አበባ
- አያሌው ታምሩ /አለቃ/፣ የኢትዮጵያ ለሦስት በሦስቱ ሐገ
ጋት፣ አርቲስቲክ ማ/ቤት፣ 1953 ዓ.ም
- የኢትዮጵያ መጽሐፍ ቅዱስ ማገበር፣ የመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ
ቃላት፣ ብርሃንና ሰላም ማ/ቤት፣ 1972፣ አዲስ አበባ
- ወንጌል ቅዱስ፣ ንባቡና ትርጓሜው፣ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ
ቤት፣ 1966 ዓ.ም
- ኪዳን ወልድ ክፍሌ /አለቃ/፣ መጽሐፈ ስዋሰው ወገስ ወመዝገበ
ቃላት ሐዲሲ ፣ አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት ፣ 1948 ፣

- ዓባይነህ ካሜ /ኢያቆን/፣ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት አንደኛ መጽሐፍ
፤፣ ብራና ማተሚያ ቤት፣ 1993 ዓ.ም አዲስ አበባ
- ንጌል አጃ፣ /ብራና/
- ጉርቲርዮስ /ብፁዕ አቡነ/፣ የኢትዮጵያ ለርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ
ክርስቲያን ታሪክ፣ 1993 ዓ.ም፣ አዲስ አበባ
- ፍቅረ ነገሥት ንባቡና ትርጓሜው፣ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ
ቤት፣ 1962 ዓ.ም አዲስ አበባ
- Aziz S. Atiya. The Coptic Encyclopedia Vol. III. Macmillan
Pub. Com. 1991 New youk.
- David Noel Freedman (ed) Eerdsmans Dictionary of the Bible.
William I. Eiersdmans pub. com., 2000, Cambridge.
- Peter E. Gillquist, The (Fr.) Orthodox Study Bible. Thomas
Nelson pub. 1997, Tennessee.
- Readers Digest. The Bible Through the Ages. 1996. New York
- Shenouda III (H.H. pope) comparative Theology. Coptic Orth.
Pub. Asso. 1988 Cairo.
- Tadros Y. Malaty (Fr.) The School of Alexandria before Origen
(book one). 1994 Jersey city.

ሐመርና ስምዐ ጽድቅን

ከቤትዎ አይለዩ

ስለ ቤተ ክርስቲያን ወቅታዊ መረጃ ለማግኘት፤
ስለ ሃይማኖትዎ በሚገባ ለመማር፤
ቅዱሳን መካከትን ቤትዎ ሆነው ለመጉዘዝ፤
ከቀደምት አበው ጋር በብዕር ለመገናኘት

ሐመርና ስምዐ ጽድቅን
ከቤትዎ አይለዩ

ለነፍሰዎ ምግብ ለማግኘት ያንብቡ

መጽሐፍ ቅዱስ ጥናት

1ኛ መጽሐፍ

2ኛ መጽሐፍ

ስለ መጽሐፍ ቅዱስ በዝርዝር ለመረዳት ሊያነሱት የሚገባ መጽሐፍ

አዘጋጅ፡- ዲ.ዓባይነህ ካሄ

ዋጋ ፡- 1ኛ መጽሐፍ 15.00

2ኛ መጽሐፍ 13.00

ሁለት ኪዳናት

ገበያገን ጋር የተደረገ ቃለ መጠይቅ

መንፈላውያን ልቦለሶች ፣ ወጮች ፣ ግጥሞች ወዘተ

ዋጋ፡- 11.00

ሕግጋተ እግዚአብሔር

አወርቁ ትእዛዛትን በዝርዝር የሚያስተምር

አዘጋጅ ፡- ቀሲስ እሸቱ ታደሰ

ዋጋ፡- 13.00

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ለዕብራውያን የጻፈው መልእክት ከመጀመሪያው መቶ ክፍለ ዘመን ጀምሮ መናፍቃን አጣምመው ሊተረጉሙት በመሞከራቸው የተለያዩ የቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት ትክክለኛውን ትርጓሜ እያስተማሩት፤ እየጻፉት ኖረዋል።

በዚህ ዘመንም ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ሊናገረው ያላበዘውንና በጭራሽም ያላስተማረውን ነገር የተለያዩ አካላት እንደመሰላቸው እየተረጎሙ በጎችን ከበረታቸው ማስደንበርያ አድርገውታል። በዚህም ምክንያት ከትክክለኛው ምንጭ የቀዱት ኦርቶዶክሳውያን አበው ያስተማሩትን መሠረት በማድረግ ይህ መጽሐፍ መዘጋጀቱ ለወቅቱ ጥያቄ ተገቢ መልስ ነው ብዬ አምናለሁ።

«ሁለቱ ኪዳናት» የተሰኘው ይህ መጽሐፍ በእያንዳንዱ የመልእክቱ ምዕራፍ ላይ የተቀመጡትን ዋና ዋና ነጥቦች በማንግትና ርዕሰ ጉዳዮችን በማጠቃለል ለማቅረብ ሞክሯል። ይህ ደግሞ አንባቢው ነጥቦችን በተሟላና በተዘረዘረ መልኩ ለማግኘት ያስችለዋል።

... መጽሐፉ በጥልቅ ጥናት፤ በጥሩ አቀራረብ አንባብያን ሊረዱት በሚችሉት መልኩ የቀረበ በመሆኑ የዕብራውያንን መልእክትን አበው በተረጎሙት መልክ ለመገንዘብ ያስችላል የሚል እምነት አለኝ።

ዲያቆን ዳንኤል ክብረት

የሰምሶ ጽድቅ ጋዜጣ ዋና አዘጋጅ

የጎትመት ዝግጅት ማስተባበሪያ ክፍል ሓላፊ